

AKTUALNO VPRAŠANJE

V počastitev Dneva republike pripravljajo po vsej Gorenjski svečane proslave in druge prireditve. Poznani mali smo se, kaj imajo na sporedu v posameznih občinah; prejeli smo naslednje odgovore:

V Kranju pripravljajo športne prireditve, na večer pred praznikom pa slavnostno akademijo. Kulturno-prosvetna društva in Svobode bodo v vseh večjih vaseh kranjske občine privedle samostojne proslave.

Na Jesenicah bo osrednja proslava v sredo 27. novembra zvečer v Mestnem gledališču. Sodelovala bo Glasbena šola, pevski zbor in godba na pihala DPD »Svoboda« Jesenice ter igralci

Mestnega gledališča. Proslave bodo tudi na Javorniku, na Hrušici, v Mojstrani in drugih okoliških krajih. Na praznik bo pionirska knjižnica odprla v sejni sobi Občinskega odbora SZDL likovno razstavo pionirjev.

V Radovljici bo akademija v počastitev Dneva republike v četrtek zvečer. Program pripravljajo DPD »Svoboda« Lesce, KUD »A. T. Linhart« Radovljica in šolska mladina.

Na območju občine Skofja Loka bo prav tako več proslav. V sredo 27. novembra bo gostovala v Skofji Loki kranjska Svoboda, ki bo uprizorila dve predstavi »Kotorskih mornarjev«, popoldne za šolsko mladino, zvečer pa za ostalo občinstvo. Dne 29. novembra bo v Loki tudi svečan sprejem pionirjev v pionirsko organizacijo.

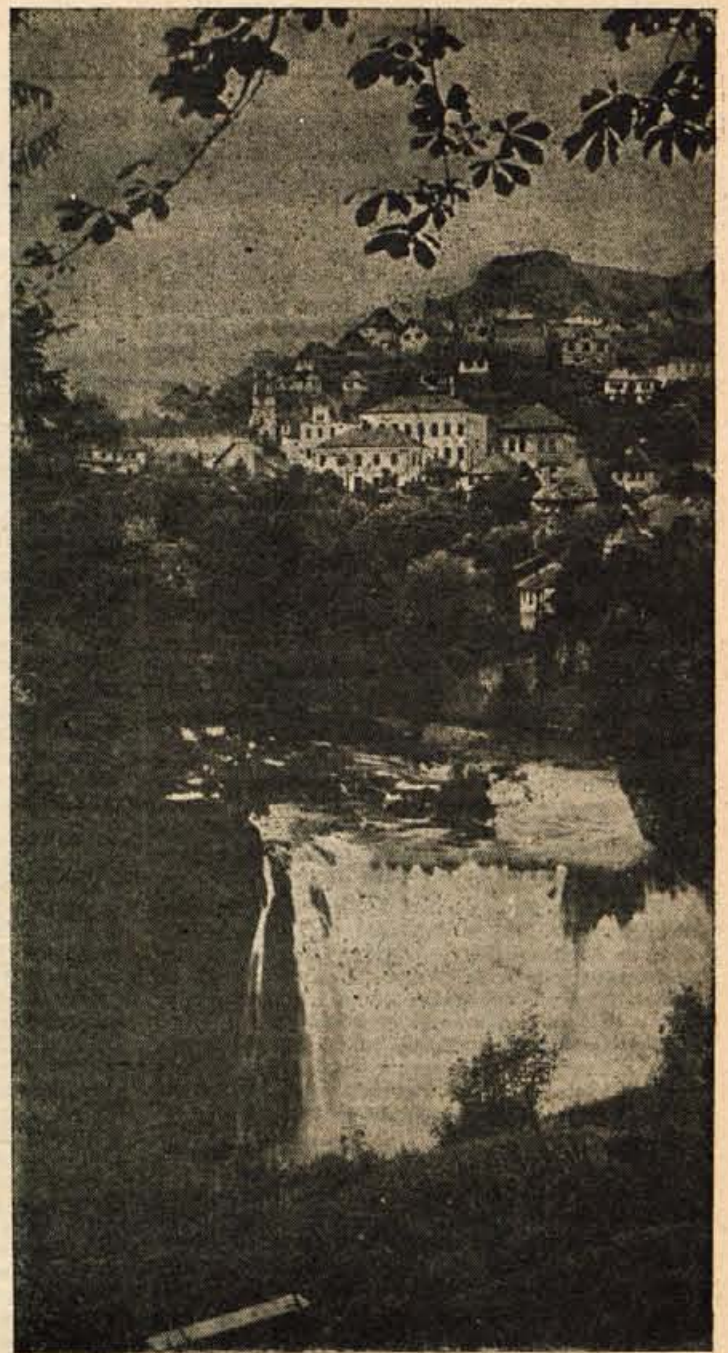
V Trzinu bo v četrtek zvečer slavnostna akademija, naslednji dan pa več športnih tekmovanj: patrolni tek strelske družine Trzin, »Tek republike«, ki ga prireja TVD »Partizan« in ocenjevalna spretnostna vožnja trziškega Avto-moto društva. Kegljaško tekmovanje med sindikalnimi podružnicami se je začelo že v ponedeljek, 25. novembra in bo trajalo ves teden.

Na osrednji proslavi v Kamniku bo sodelovala godba Solidarnosti, pevsko društvo Lira in TVD »Partizan«.

Dan republike bodo proslavili tudi vsi delovni kolektivi na Gorenjskem.

—ey

AKTUALNO VPRAŠANJE

JAJCE — ROJSTNI KRAJ NOVE JUGOSLAVIJE

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X., ŠT. 93 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 29. NOVEMBRA 1957

Sami si utiramo pota

„Iz muke trpljenja in suženjstva nešteti milijoni bo zrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaž bo le še grenak in grd spomin te gospoške domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...“

Ta nova domovina, ki jo je klical, a ne dočakal Cankar, se je rodila pred štirinajstimi leti v bosanskem mestecu med Plivo in Urbasom, v Jajcu.

Rodila se je v borbi, ne za zeleno mizo. Njeno rojstvo, kateremu sta botrovala partizanska puška in trpljenje naših ljudi v taboriščih, nam je odprlo pct v življenje, iz izkoriščevalske preteklosti v socialistično prihodnost.

Ob njenem drugem rojstnem letu, že osvobojeni, smo jo proglasili za Re-

publiko. Nato smo sprejeli ustavo, temeljni zakon naše družbene in državne ureditve. Nekaj mesecev kasneje smo uresničili osnovni ukrep socializma: združili smo proizvajalca sredstva. Tako smo ustvarili ma-

Ob Dnevu republike - 29. novemburu toplo čestitamo vsem poslovnim prijateljem, naročnikom, bralcem, sodelavcem in vsem delovnim ljudem na Gorenjskem

Časopisno podjetje „Gorenjski tisk“ Kranj

terialni temelj samoupravljanja, ki smo ga uzakonili pred sedmimi leti. Ustavni zakon v začetku 1953. leta pa je določil, da je glavna značilnost naše družbene ureditve samoupravljanje, ki se je iz tovarn razširilo tudi v zdravstvo, socialno zavarovanje, na področje stanovanj, prosvete, kulture. Pred dvemi leti smo vzpostavili komunalni sistem. Občina je postala osnovna teritorialna skupnost proizvajalcev. Letos smo prvič volili tudi občinske zbornice proizvajalcev, po katerih bo delavski razred lahko še močnejše vplival na politiko občine. Hkrati pa prav zdaj razpravljamo o novih zakonih, ki bodo okrepili materialne temelje organov samoupravljanja in komun.

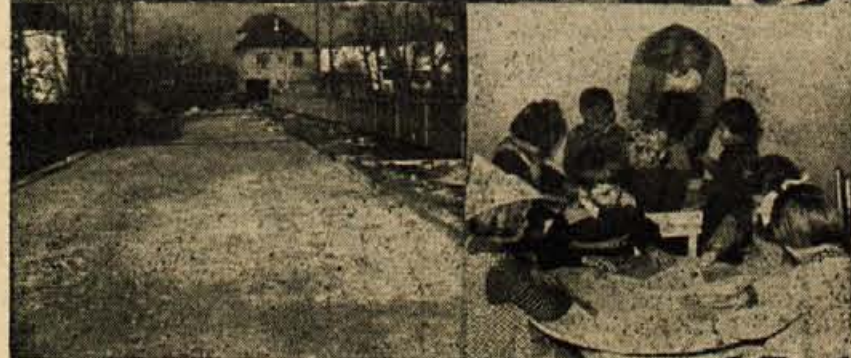
Pct, ki jo je odprl naš November, ni uglajena. Hudo naporna je, toda mi tudi ne pričakujemo, da nam bo kar samo kaj padlo v naročje. Uspehe nam omogočajo samo naši lastni napor.

Spoštljivo se oziram na te napore delovnega ljudstva, ki so že za nami, bkrati pa si prav spričo zavesti, da nam ne bo nihče nič zastoj poklonil, ob tem našem največjem državnem prazniku nalagamo nove naloge. Tako ravnajo ljudje, ki vedo, da si sami krojijo življenje.

(ZGORAJ LEVO) — Domu JLA v Kranju so dali novo preobleko, pa tudi notranjost poslopja so okusno preuredili. Z otvoritvijo te stavbe bodo počastili 29. november.

(SPODAJ LEVO) — Ob tem prazniku bodo izročili prometu tudi most čez Kokro v Kranju. Most sicer ni nov, razširili so le nosilno ploščad. Poslej ne bo več bojazni, da ta komunikacija ne bi ustrezala živahnemu prometu z Jezerskim. — (SLIKI DESNO)

— Tudi naši najmlajši, ki obiskujejo vrtec »Tajane Odrovc« na Planini v Kranju, se marljivo pripravljajo na interno proslavo v počastitev 29. novembra. Hkrati pa se pripravljajo tudi na otvoritev novega otroškega vrta na Hujah; otvoritev bo konec decembra.

TUDI LETOS RAZPISUJEMO ZE TRADICIONALNO NAGRADNO ZREBANJE ZA NAŠE NAROČNIKE. MED GLAVNIMI DOBITKI STA TUDI TO POT

KOLO IN RADIO APARAT

K TEMA DVEMA SE ZE PRIDRUŽUJEJO SE DESETINE DRUGIH DOBITKOV, KI JIH ZA NAŠE NAROČNIKE PRISPEVAJO GORENJSKA PODJETJA. MED VSEMI TEMI DOBITKI BO ŽREB IZBRAL SREČNEZE IZMED VSEH NAŠIH NAROČNIKOV, KI BODO DO DNEVA ŽREBANJA VPLAČALI VNAPREJ VSAJ POLLETNO NAROČNINO V ZNESKU 300 DIN. VSAKDO, KI BO DOTLEJ PRIDOBIL VSAJ 5 NOVIH NAROČNIKOV, PA SE BO (RAZEN TEGA, DA PREJME PROVIZIJU) ŽREBANJA LAHKO UDELEŽIL SE Z ENIM

Za naročnike „Glasu Gorenjske“

DODATNIM GLASOM. ŽREBANJE BO V MESECU FEBRUARJU.

VSE, KI ZELIJO, DA JIH BOMO UPOŠTEVALI PRI TEM NAGRADNEM ŽREBANJU. ZATO VABIMO, DA IZPOLNIJO POLOŽNICO, KI JIM JO BO UPRAVA »GLASA GORENJSKE« POSLALA PRVE DNI V DECEMBRU. Z NAKAZILOM VSAJ POLLETNE NAROČNINE VNAPREJ SI BOSTE TUDI VI PRIDOBILI MOŽNOST, DA VAM ŽREB NAKLONI DRAGOCENO NAGRADO.

pripravljamo nagradno žrebanje

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

naš razgovor

Pionirska organizacija bo dobila nove člane

Dne 29. novembra bodo slavili pionirji dvojni praznik — Dan republike in 15-letnico ustanovitve USAOJ. Za ta jubilej pripravljajo po vsej Gorenjski slovesne sprejeme novih članov v vrste pionirjev. O teh sprejemih kakor tudi o delu s pionirji nam je povedala v razgovoru marsikaj zanimivega predsednica Okrajne zveze prijateljev mladine Kranj tovarišica Smiljana Gostiševa.

»Pionirska organizacija je v kranjskem okraju v zadnjih letih doživela velik razmah, vendar še ni uspela posod razviti pravih oblik vzgojnega dela, ki bi dopolnjevale šolsko vzgojo. Kaže, da bomo do pionirskih odredov v tem smislu bolj razgibali v letošnjem jubilejnem letu. Pionirjev odslej ne bomo več sprejemali v njihovo organizacijo 25. maja, ampak 29. novembra. Komisija pri Okrajni zvezi DPM si skupaj z Okrajnim komitejem LMS Kranj že lep čas prizadeva, da bi bili letošnji sprejemi v pionirsko organizacijo čim bolj svečani.

Predsednik gorenjevaške občine bo v naslednjem mesecu v okviru praznovanja občinskega praznika priredil sprejem vsem tistim tovarišem, ki so v

pionirski organizaciji največ in najbolj počrtvovalno delali. Dvanajst najzaslužnejših delavcev na področju pionirske vzgoje v okraju Kranj bo dne 7. decembra odšlo na sprejem pri Republiški zvezi prijateljev mladine v Ljubljani.

Za nedeljo, 8. decembra, pripravila Okrajni odbor Zveze prijateljev mladine v Zeleniških posvetovanje vseh starejših svetov pri pionirskih odredih, predsednikov občinskih pionirskih komisij in predsednikov društev prijateljev mladine o delu in bočočih nalogah pionirske organizacije. Namen posvetovanja je ta, da bi tovarši, ki delajo s pionirji, izmenjali med seboj izkušnje in sestavili nekaj koristnih predlogov za poživitev dela in utrditev pionirskih organizacij. Posvet bo združen s proslavo ustanovitve prvega pionirskega odreda na Gorenjskem. To je bil odred »Rdeča roža«, ki so ga ustanovili med vojno v Zeleniških.

Zelo si želimo, da bi nam v bližnji prihodnosti uspelo pritegniti k vzgojnemu delu s pionirji čim širši krog ljudi.

—ey

TE DNI PO SVETU

London, 25. novembra. — Velika Britanija bo, kakor poroča Beaverbrookov »Daily Express« nadaljevala proizvodnjo vodikovih bomb ne glede na morebitne ponudbe iz ZDA po sedanjih pogajanjih v Washingtonu. Macmillan je dal voditelju britanske znanstvene delegacije Plowdenu, ki je zdaj v Washingtonu, navodila, naj Američanom jasno pove, da bo Velika Britanija prav tako nadaljevala tudi proizvodnjo velikih raket z jedrskimi naboji. — Nekateri ameriški generali in vojaški znanstveni svetovanci pa so predlagali, naj bi se Velika Britanija omejila samo na znanstvene raziskave, ZDA pa bi proizvajale orožje in ga v dogovorjenih količinah dobavljale Veliki Britaniji brezplačno ali po znižani ceni. Britanska vlada pa vztraja pri tem, da ostane dežela neodvisna v proizvodnji atomskega strateškega orožja.

Washington, 26. novembra. — Bela hiša je uradno sporočila, da je prišlo pri predsedniku Eisenhowerju do delne »zamašitve« srednje cerebralne arterije na levi strani. Posledica tega je manjša okvarja govora. Poročilo dodaja, da za enkrat ni mogoče govoriti o kapi, ker trenutno še ni ugotovljeno, če ne gre le za »manjšo trombozo ali vaskularni spazmus«. Predsedniku Eisenhowerju so odredili večtedenski odmor, vendar pa bolniško zdravljenje ne bo potrebno.

New York, 26. novembra. — Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je danes odpotoval na bližnji vzhod na novo poslanstvo. Glavni razlog za njegovo potovanje v Aman je jordanska zahteva, naj bi zamenjali vodjo opazovalne skupine ene komisije OZN v Palestini polkovnika Learyja. Jordan vlada je obvestila Hammarskjölda, da ne bo več sodelovala z Learyjem in je zahtevala, naj pride kdo drug na njegovo mesto. Hammarskjöld je izjavil, da bo ostal na bližnjem vzhodu do 8. decembra.

Rabat, 26. novembra. — »Al Aalam« poroča, da so uporniki v španskem delu južnega Maroka javno izjavili mesto Ifni. Upor proti španskim oblastem v tem delu Maroka je izbruhnil v soboto. Po poročilih so uporniki zasedli letališče in prevzeli oblast v mestih. Zavzeli so še tri druge španske postojanke. Ubitih je bilo 10 španskih vojakov.

Kairo, 26. novembra. — Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Djerdja je bil danes dopoldne pri ministru v predsedstvu republike Aliju Sabriju. Govorila sta o odnosih med Egiptom in Jugoslavijo.

Ljubljana, 26. novembra. — Danes dopoldne je prispela semkaj delegacija kitajskih filmskih delavcev, ki jo tvori vodja delegacije Gao Ge, filmska igralka Hu Pen, filmski igralec Cen Can in filmski režiser Cen Si Ho. Delegacija je prispela v okviru Tedna kitajskega filma, ki se je začel v terek s slavnostno premiero barvnega filma »Novoletna žrtve«. Po predstavi je v prostorih hotela »Turist« priredil predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermastja sprejem, ki so se ga udeležile razen kitajske delegacije tudi naši številni kulturni in javni delavci. Delegacija bo po ogledu nekaterih zanimivosti odpotovala čez Opatjevo v Dubrovnik.

Do 4. ure 23. novembra je prvi umetni satelit 474-krat obkrožil zemljo, drugi satelit pa 300-krat. Raketa, ki je izstrelila prvi satelit, je obkrožila naš planet 481-krat.

V britanskem obrambnem ministrstvu menijo, da bo raketa, s katero so izstrelili prvi sovjetski umetni satelit, prišla prihodnji petek oziroma dan preje ali pozneje v spodnje sloje atmosfere. Po računih tega ministrstva bo prvi umetni satelit prispel v spodnje sloje atmosfere sredi januarja, drugi satelit pa se bo obdržal v vesolju do februarja 1958.

LJUDJE IN DOGODKI

Prijateljstvo in sožitje med narodi

Jugoslavija je majhna država — z letalom jo preletiš podolgem in počez v enem dnevu. Če jo primerjajš z velikimi silami današnjega sveta, n. pr. s Sovjetsko zvezo, z Združenimi državami ali z Veliko Britanijo je ob njih pravi pritlikavec. Navzlic temu pa pomeni v svetu dosti več, kakor pa bi bilo sorazmerno s koščkom zemeljske površine, ki jo zavzema.

Dober glas seže v deveto vas, pravi naš pregovor. In to velja tudi za Jugoslavijo. V štirinajstih letih svojega obstoja si je naša država pridobila tak sloves v vsem svetu. To pa seveda ni bilo mogoče samo z deklaracijami in slovesnimi diplomatskimi izjavami, pač pa le z delom, ki je dalo vidne uspehe in praktične zglede.

Rojstvo republike Jugoslavije leta 1943 je pomenilo hkrati začetek novega družbenega razvoja za narode, ki so prebivali v državi. Dosledna pot v socializem, razvoj delavskega in družbenega upravljanja je ob velikanskem skoku iz gospodarsko zanemarjene in izkoriščane polkolonialne Jugoslavije v napredno državo pritegnila pozornost vseh naprednih sil v svetu, zlasti pa delavskih gibanj. To se je posebej pokazalo letos ob prvem kongresu delavskih svetov v Beogradu. Vtisi, ki so jih odnesli tuji predstavniki o delu kongresa in sploh o naši državi, so bili tako bogati, prepričljivi in močni, da so njihovi odsevi še danes živi v bližnjih in dalehnih tujih deželah. Da je Jugoslavija ne samo zanimiv, temveč izredno poučen primer novih družbenih odnosov ob nenehnem

razvoju socialistične demokracije — takih in podobnih trditvev ni težko najti v tujini pri vplivnih državnih ali pri voditeljih delavskih gibanj, zlasti pa pri vseh tistih, ki so iz kakršnih koli razlogov obiskali našo državo in se prepričali o delu in uspehih jugoslovanskega ljudstva.

Povsem razumljivo je, da se je notranje življenje nove Jugoslavije izražalo tudi v odnosih do sosedov, do bližnje in daljnje mednarodne okolice. Neodvisnost in enakopravnost vseh držav, neymešanje v zadeve drugih držav, prijateljstvo in sožitje med narodi — to so bila in so še danes načela jugoslov. zunanje politike. In to niso samo besede na papirju — marveč zglede v vsaki naši zunanje-politični akciji, v vsem življenju naše države kot članice mednarodne skupnosti.

Danes na svetu skoraj ni države, ki ne bi imela z Jugoslavijo ne le rednih diplomatskih, marveč tudi prijateljskih odnosov. Posebno tesne stike smo navezali z azijskimi in afriškimi deželami, s katerimi nas vežejo skupni ideali svobode in neodvisnosti in marsikatera podobna črta notranjega razvoja. Tudi Jugoslavija je bila nedavno še polkolonialna izkoriščana država in se je po osvoboditvi znašla v podobnih gospodarskih pogojih kakor azijske in afriške dežele, ki so se pred kratkim otresle kolonialnega jarma. V isto območje mednarodne politike, to je v aktivno sožitje, sodijo odnosi Jugoslavije s sosednimi državami kot primer sodelovanja med državami z različnimi družbenimi ureditvami.

Na primer meja med Italijo in Jugoslavijo slovi danes kot najbolj odprta meja v Srednji Evropi — pa naj si bo glede osebnega ali blagovnega prometa. Tudi odnosi med našo državo in Grčijo so lahko zgled, kako dve državi, povsem različni v notranji ureditvi, lahko sodelujeta ne samo v medsebojnih gospodarskih, kulturnih in političnih vprašanjih, pač pa imata skupno govorico tudi na mednarodnem področju v vprašanih miru, razorožitve itd.

Ugled Jugoslavije v svetu izhaja tudi iz njenega nenehnega in doslednega prizadevanja za mir v svetu. V tem prvem in najvažnejšem vprašanju mednarodnega življenja — in tudi za vsakega posameznika na zemeljski obli — je bila naša država podpornica in neredko tudi pobudnica za akcije, ki bi naposled že zagotovile mir v svetu in odrešile človeštvo strašne more — strahu pred vojno. V sodelovanju v Združenih narodih pri razorožitvenih razgovorih, pri sporih, kjer so se že neposredno odločali za mir ali za vojno, se je glas Jugoslavije v govorniških odrov in iz diplomatskih miz razlegal vedno kot klic miru, kot pobuda za mirno reševanje vseh sporov, kot zagovornik samo takih mednarodnih odnosov, kjer bi sredstva za oboroževanje uporabili za dvig življenjske ravni, za razvoj zaostalih držav, za srečo in dobrobit človeštva. In to je tudi danes naša najvažnejša naloga, kajti samo v miru lahko cvete socializem — v njem pa je tudi zadovoljna prihodnost jugoslovanskih narodov.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

KAKO BODO OB PRAZNIKI ODPRE TRGOVINE?

Na Trgovinski zbornici v Kranju smo se pozanimali, kako bodo v dneh med prazniki odprte trgovine. Zvedeli smo, da bodo v četrtek pred praznikom odprte vse trgovine ves dan z opoldanskim odmorom. V petek bodo trgovine zaprte. V soboto dopoldan pa bodo odprte pekarije, mesnice, prodajalne mleka, sadja in dežurne trafike. »Delikatosa« v Kranju bo odprta vse tri dni. V nedeljo bodo, kot običajno, trgovine zaprte.

O VPLIVU TURIZMA NA POSAMEZNE GOSPODARSKE PANOGE

bo v terek, 3. decembra ob 16. uri predaval v Klubu gospodarstvenikov podpredsednik OLO tov. Dušan Horjak.

V »PLANIKI« BODO NAJELI KREDIT ZA DVA AVTOBUSA

Na prošnjo industrije obutve »Planika«, Kranj je občinski ljudski odbor Kranj na zadnji seji prevzel garancijo za najetje 7 milijonov dinarjev kredita, ki ga potrebuje podjetje za nakup dveh avtovbusov. Obe vozili

bodo uporabljali za prevoz delavcev in uslužbencev na delo in z dela.

TOVARNA KOS IN SRPOV V TRŽIČU SE JE POVEZALA Z »ZMAJEM« V ZEMUNU

Zastopniki tovarne kos in srpov v Tržiču so končali razgovore s predstavniki tovarne za proizvodnjo poljedelskih strojev — »Zmajem« v Zemunu. Gre za kooperacijo pri izdelavi kombajnov. V Tržiču bodo izdelovali nože, ker imajo v proizvodnji rezilnega orodja tradicijo. Predvidevajo, da bodo v prihodnjih petih letih zelo povečali izdelavo teh nožev za kombajne v skupni kooperaciji s tovarno v Zemunu. K. M.

SEST NAGRAD ZA PIONIRJE

Okrajna zveza prijateljev mladine in Svet za šolstvo OLO Kranj sta razpisala vsak po tri nagrade za najboljše naloge o pionirski organizaciji, ki jih bodo pisali učenci 4., 5., 6. in 7. razreda osemletk. Prva nagrada je 8000, druga 5000, tretja pa 3000 dinarjev.

—e7

KAMNIŠKI TROJČKI LEPO NAPREDUJEJO

Trojčki, ki jih je rodila lani žena malega posestnika v Tuhijski dolini, so zdravi in krepki preživeli svoje prvo leto. Te dni so bili cepljeni proti otroški ohromelosti. Občina Kamnik je družini s številnimi otroci določila stalno mesečno podporo.

SE DVE PRIZNANJI — »TOVARIŠTVO NA CESTI«

V lovski sobi hotela Korotan na Jesenicah je bila pred dnevi prisrčna svečanost jes. šoferjev. svečanost jesenskih šoferjev. Zastopniki AMZ Slovenije so izročili šoferjema Jožetu Kuraltu in Jožetu Kustrju odličnovernja, oziroma značke »Tovarištvo na cesti«. Jože Kuralt je poklicni šofer pri gasilski četi Jesenice, Jože Kustrje pa pri gradbenem podjetju »Gradis« in sta člana jeseniške podružnice Združenja šoferjev in avtomobanikov. S svojim vestnim delom, predvsem pa s tovarštvom na cesti sta zaslužila visoko priznanje.

PREDVAJANJE FILMOV BREZ MOTENJ

Zaradi motenj v električnem omrežju se je od časa do časa primerilo, da je bilo predvajanje filmov v kinu »Storžič« v Kranju prekinjeno. Obiskovalcem tega kinematografa se obeta boljše časi. Električna struja ne bo poslej več ogrožala predvajanja filmov, kajti v kritičnih primerih bodo kinoprojektorji priključeni na električno omrežje tovarne »Sava«. Temu industrijskemu objektu je namreč zajamčeno redno dodeljevanje električne energije. S.

VLOM NA VELIKI PLANINI

Zvedeli smo, da so pred nedavnim vlomili na Veliki planini v dvanajstih pastirskih kočah, ki so jih turisti že začeli pripravljati in zalagati za zimsko sezono. Vlomilce — dva mladoletnika — iz Ljubljane so že izsledili.

NAROCNIKE IN BRALCE OBVEŠČAMO, DA BO NASLEDNJA ŠTEVILKA »GLAS GORENJSKE« IZŠLA V PETEK, 8. DECEMBRA NA 8 STRANEH.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

naša kronika

»ELANOVCI« PROSLAVLJAJO V NOVIH PROSTORIH

V Tovarni športnega orožja »Elan«, v Begunjah, bodo odprti do 29. novembra nove prostore. Končana sta dva nova oddelka: temperirna in sušilnica. Končujejo tudi novo kotlovnico, ki bo začela obratovati v decembru.

Delavci »Elana« so oba nova oddelka okrasili in bodo v njih te dni slavili dvojni praznik: 29. november in razširitev podjetja.

Spomladi nameravajo začeti podaljševati glavni obrat za nadaljnjih 50 metrov. S tako razširitvijo podjetja bodo znatno povečali obseg proizvodnje.

K. M.

OBČINSKI ODBOR V BOHINJU SE JE ZAVZEL ZA KMETIJSTVO

Novi občinski ljudski odbor v Bohinju se bo sestal na slavnostno sejo 29. novembra. Kljub prazniku pa so za to sejo pripravili tudi delovni program. Izvolili bodo nove svete in komisije. Novi občinski odbor se je zlasti zavzel za napredek kmetijstva, ki je v tem bohinjskem kotu važna gospodarska dejavnost. Zato so sklenili, da bodo na seji 29. novembra razen 7 svetov, ki so jih že imeli doslej, izvolili tudi svet za kmetijstvo in gozdarstvo. Le-ta naj bi proučeval probleme in težave tega področja ter dajal vzpodbudo za čim hitrejši napredek.

V »PEKO« BODO POVEČALI PROIZVODNJO

Te dni so v tovarni obutve »Peko« v Tržiču prejeli od Jugoslovanske investicijske banke odobritev za 146 milijonov kredita za razširitev tovarne. Skupno z lastnimi prispevki in prispevki iz republiških ter okrajnih fondov bodo porabili za investicije 216 milijonov dinarjev. Zgradili bodo novi obrat in ga opremili z sodobnimi stroji. Spomladi 1959, leta, ko bo obrat končan bodo povečali proizvodnjo podjetja za 20 do 25 odstotkov. S tako povečano in hkrati tudi cenejšo proizvodnjo bodo, tako upajo, že v enem samem letu lahko vrnil prejeti kredit. K. M.

PREJEMKI V ZELEZARNI ZA 32% VEČJI KOT LANI

Na 6. rednem zasedanju delavskega sveta Zelezarne Jesenice, dne 22. novembra so razpravljali o gospodarskih uspehih v prvih treh tromesečjih letošnjega leta, o skladih in še nekaterih drugih vprašanjih. Zelezarna Jesenice je v tem času izdelala in prodala za 18 milijard 610.139.000 dinarjev raznih proizvodov, to je za 13,99% več kot lani v istem času. Ustvarila je nekaj nad 3.214 milijonov dinarjev dobička. Sprito tega so se povečali tudi prejemki delavcev in uslužbencev, toda občutneje kot proizvodnja. Skupno so letos izplačali za plače po tarifnem pravilniku, normah in premijskem pravilniku nekaj nad 1.083 milijonov dinarjev ali za 32% več kot lani v istem obdobju. Po tarifnem pravilniku so se povečale plače za 18,4%. Akordnih in normnih zaslužkov so izplačali za 117% več, premij pa celo za 146,5% več kot lani od januarja do septembra. Povprečne plače zaposlenega v Zelezarni je bilo v minulem letu 10.334 dinarjev, letos pa znaša 13.667 dinarjev.

Delavski svet je na predlog upravnega odbora sklenil izplačati delavcem in uslužbencem za praznik Republike del dobička v višini 50% enomesečne plače po tarifnem pravilniku. k —

NOVI SANITARNI PROSTORI V TOVARNI USNJA V KAMNIKU

Za 29. november bodo delavcem Tovarne usnja v Kamniku izročili v uporabo sodobno urejene sanitarne prostore. V priložju nove upravne stavbe so uredili sodobno urejene garderobe s kabinami, kopalnicami za moške in ženske posebej. V teh prostorih so pripravili celo sušilnico, kjer lahko delavci ob deževnem ali zimskem vremenu posušijo svojo obutev ali obleko v času ko so na delu. Posebej je urejena tudi soba za žensko higieno.

Ob svečani otvoritvi teh prostorov bodo ob vrodu v tovarno postavili znani Kalinov kip »Talec«. K. M.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

KAJ SODIMO O...

DELU ORGANOV SAMOUPRAVLJANJA

To pot nas je zanimalo, kaj sodijo posamezniki o delu organov samoupravljanja

Janko Zorko, »Veriga« Lesce: »Organi upravljanja so v zadnjem času pokazali velik napredek, že zato, ker jim je uspelo, da so zainteresirali za delo širok »krog« ljudi. Lep napredek pa se nam kaže tudi v tem, da se ukvarjajo v zadnjih letih s stvarmi, s katerimi se niso v začetku svojega dela. Menim, da organi družbenega upravljanja v naši občini relativno bolje delajo kot organi delavskega upravljanja. Nekatere pa njihovo delo še ni brez pomanjkljivosti; predvsem mislim pri tem na potrošniške svete. V bodoče bi bilo treba zlasti pozitiviti delo komisij pri delavskih svetih. Kjer teh komisij še nimajo in kjer ne delajo, je to največkrat posledica tega, ker se uprave podjetij bojijo, da se ne bi komisije vmešavale v njihovo delo. Menim pa, da tu ne gre za nekakošno, če tako rečem, komandiranje, temveč za to, da bi v organih delavskega upravljanja sodeloval čim širši krog ljudi, da bi te komisije omogočile delavskemu svetu lažje in hitreje delo in da bi v teh komisijah vzgajali ljudi, ki bi kasneje aktivno delali v delavskih svetih.«

Stefan Kadoič, »Kovinar« Kranj: »V sedanjem življenju se je pokazalo, da so ti organi upravljanja postali v naši družbi nepogrešljivi. Kdaj pa kdaj sicer določbe o delu teh organov ovirajo urejanje stvari, ki jih je treba hitro rešiti. Vendar so težave pomanjkljivega dela organov predvsem subjektivne, ker so posledica slabega poznavanja problemov in premalo širokega obzorja nekaterih članov teh organov. Delo organov samoupravljanja bo postalo pomembno predvsem še z novo delitvijo dohodka.«

Alenka Rode, Kranj: »Nisem član nabenega izmed svetov delavskega in družbenega upravljanja, vendar menim, da ti sveti, lahko govorim le za šolske in potrošniške, premalo obveščajo ljudi o svojem delu in svojih sidajah.«

Stane Likar, »Vino« Kranj: »Organi delavskega in družbenega upravljanja so v zadnjem času prav gotovo naredili korak naprej. Ukvarjajo se prav z vsemi stvarmi, ponekod pa se le še vse preveč ozirajo na mnenja vodilnih ljudi v podjetjih. Treba bo predvsem poskrbeti za vzgojo članov upravljanja in vključiti v njihovo delo čim več mladih ljudi. Lj.

Proizvajalci svojih nalogah v občinah

ANTON SELJAK, KRANJ:

V prvi vrsti trgovina in obrt, zlasti uslužnostna

ObLO se ni sprejel svojega programa dela, zato je težko reči, katerega od problemov se bo zbor proizvajalcev v prvi vrsti lotil. Brez dvoma pa se bomo lotili tistih problemov, ki bodo najhiterje in največ lahko prispevali k izboljšanju življenjske ravni.

V prvi vrsti bo treba razviti trgovino in obrt, predvsem uslužnostno obrt, trgovini pa omogočiti hitrejši tempo že začete obnavljanja. Zato bo potrebno sklade, ki se formirajo za te namene, tudi uporabljati izključno v te svrhe.

Tudi vprašanje dviga kmetijske proizvodnje, predvsem razvijanje kmetijskega zadržništva bo potrebno načeti med prvimi, ker prav tako, kakor v vsej Jugoslaviji, tudi v naši občini razvoj kmetijstva zaostaja za razvojem industrije.

Gradnja stanovanj, ki je, poleg osebnih dohodkov, ena najvažnejših stvari, ki vplivajo na življenjsko raven proizvajalcev, je v glavnem omejena, oziroma določena z 10% stanovanjskim prispevkom. Naloga zbor proizvajalcev pa bo, da bo vplival na gospodarske organizacije, da bodo poleg posojil, ki jih bodo najemale iz sklada za stanovanjsko izgradnjo, prispevale tudi čim več sredstev iz lastnih skladov in s tem pripomogle k dvigu življenjske ravni svojih delavcev.

JOZE HUTAR, JESENICE:

Skupno z delavskimi sveti

Popolnoma sem prepričan, da smo z uvedbo zborov proizvajalcev po občinah napravili močan korak naprej in s tem dali možnost širšemu krogu proizvajalcev, da se konkretnje spoznajo s problematiko občine ter da le-to po svojih sposobnostih tudi rešuje.

V jeseniški občini ne bo lahka stvar povečati proizvodnosti dela, če hkrati ne bomo ustrezno urejali tudi delovnih in življenjskih pogojev proizvajalcev.

Razumljivo pa je, da življenjski pogoji niso odvisni samo od nominalnega zaslužka, ki ga delavec prejema v podjetju, pač pa tudi od tega, kako so v komunah in občinah urejeni problemi, ki vplivajo na proizvajalčevo življenjsko raven (trgovina, obrt, gostinstvo, komunalne naprave, stanovanja itd.).

Teh problemov se bo moral naš zbor proizvajalcev še zlasti lotiti, ker so vsi zelo pereči in nujni.

Kako pa bomo to reševali, je drugo vprašanje. Po mojem mnenju bo nujno, da prikažemo težko situacijo jeseniške občine zlasti okrajnim in republiškim forumom, sami pa da tesno sodelujemo z vsemi podjetji in njihovimi delavskimi sveti na območju občine ter tudi le-te zainteresiramo za pomoč pri izboljšanju življenjskih pogojev delavcev.

MILAN OGRIS, TRZIC:

Teško je določiti, kaj najprej

Pravzaprav ne vem, kje naj bi začeli. Problemov in potreb, ki zabtevajo čimprejšnjo rešitev, je v naši občini precej in bo zboru proizvajalcev in občinskemu ljudskemu odboru težko določiti vrstni red prioritete reševanja vseh zahtev. Iz vseh potreb po mojem mnenju izrazito izstopajo in zahtevajo čimprejšnjo uresničitev zlasti naslednje stvari:

Stanovanja v Trzihu sicer gradimo, vendar sorazmerno z zahtevami, prošnjami, oziroma pristrankom prebivalstva mnogo prepočas. Zbor proizvajalcev bo moral razpravljati in najti rešitev, saj potrebujemo več kot 400 stanovanj (toliko je namreč vloženih prošenj).

Z reorganizacijo šolstva je v dve obstoječi trziški osemletki prišlo mnogo novih učencev iz okoliških štiriletk. Stanje v razredih je že do sedaj bilo težko, mučno za učitelja, naporno in negativno vplivajoče na učence in njihovo dožemanje učne stvarine. To stanje se je s prikom novih učencev seveda še poslabšalo. Če so državljanji že preje na zborih volivcev postavljali zahtevo po novi šoli v Trzihu, je sedaj ta zahteva več kot upravičena.

Tretja stvar, ki tudi že terja nujno rešitev, je vprašanje kopalnice. Tržič s svojimi tovarnami in tisoči delavcev nujno potrebuje kopalnico. Mnenja sem, da bo potrebno opustiti brezplodno razpravo, kje naj bo kopalnica: ali pod Gradom, ali nad Gradom, ali v Spodnji Bistrici, ali naj bo »olimpijsko« ali ne — vse te razprave so v zvezi z gradnjo kopalnice že dovolj dolgo trajale. Potrebno se bo odločiti in graditi, saj našega tržiškega delovnega človeka res ne bo motilo, kje bo in prav nič ne bo jezen, četudi ne bo »olimpijsko«!

Ceprev ima naša občina klavno prvenstvo na Gorenjskem — popije se menda največ alkoholičnih pijač — so vendar naši gostinski lokali v mnogih primerih slabi in neurejeni. Torej precejšnja nelogičnost! Po drugi strani pa Tržič nima še urejene menze — Tržič, kot turistični kraj pa razpolaga rec in piši le z 12 posteljami za prenočišča. Tako z razvojem tržiškega turizma ne bomo mogli priti daleč — pa tudi domači ljudje, videč po drugih industrijsko manj razvitih mestih sodobno urejene lokale, upravičeno godrnjajo.

Dalje... — skratka: problemov in problemčkov je dovolj v Trzihu in okoliških vaseh naše občine. Naslovno vprašanje me torej ni spravilo v zadrego. Težje vprašanje je, kje dobiti sredstva. Podaril nam verjetno nihče ne bo ničesar, torej bo delo zbor proizvajalcev in celotnega občinskega ljudskega odbora vezano na finančna sredstva, ki jih bodo ustvarili delovni ljudje v občini. Dolžnost odbornikov pa bo, ta sredstva čimbolj smotrno razdeliti in uporabiti za takšne namene in objekte, ki bodo s pridom služili potrebam in dvigu življenjske ravni vseh občanov.

VLADIMIR LOGAR, ŠKOFJA LOKA:

Povečati vpliv proizvajalcev zlasti na nekaterih področjih

Zbor proizvajalcev naše občine ima pred seboj široko področje dela. Kljub temu, da je dosedanji ObLO zelo uspešno reševal gospodarske probleme, je vrsta področij, na katere bo moral proizvajalec bolj vplivati. Menim, da bo moral zbor v prihodnjih letih reševati med drugim naslednje:

Na Trati so nekatera podjetja začela graditi poceni stanovanjske bloke. Tak način gradnje kaže pospesevati, saj pomeni najcenejše reševanje stanovanjskega vprašanja. Komunalne naprave, vodovod, elektrika se lahko smotrneje uporablja. Sredstva je bolje uporabiti za gradnjo vrstnih hiš in blokov, ker s tem prihranimo dragocene obdelovalne površine.

V Škofji Loki je zaposlenih nad 1.600 delavcev, ki se večinoma vozijo na delo s kolesi ali pa hodijo peš. Za te delavce bi bilo dobro poskrbeti avtobusni prevoz, saj je v Loki najmočnejše avtobusno podjetje na Gorenjskem.

Na področju obrti je še veliko dela. Delavstvo ima veliko koles, pa tudi motornih koles je čedalje več, sedanja zmogljivost obrti za popravilo ne zadostuje. Prav tako je zelo potreben servis gospodinskih aparatov. Sedanje obrtne delavnice je treba usposobiti za servisna popravila, da bi popravljali hitro in čim ceneje. Urediti je treba pralnico, da bi razbremenili delovne žene naporega dela. Na področju Trate bo treba urediti poceni menzo. Za razvoj turizma je potrebno urediti trgovine in obstoječe gostinske obrate. Prebivalci Škofje Loke si želijo tudi čimprejšnjo ureditev kino dvorane in letnega kopalnišča ob Sori.

To so nekateri naloge zbor proizvajalcev. Osnovna naloga proizvajalcev pa le ostane ta, razvijanje proizvajalnih sil na občinskem področju, kajti s tem si ustvarjamo materialne temelje za gospodarski razvoj.

ING. OLEG VRTAČNIK, BLED:

Problemi turizma - blejska bolezen

Bled poznamo kot turistični kraj. Akutna bolezen Bleda je njegov turizem. Število nočnih iz leta v leto nima, ima pa v zadnjem času padajočo tendenco, zlasti pri incenzemskih gostih. Za tako stanje obstajajo sicer objektivni razlogi, brez dvoma pa nismo storili vsega, da bi zadovoljili zahtevam sodobnega gosta. Številke kažejo, da se ne moremo zanašati na obiske tujih gostov in, da odstotek domačih nočnih in primerjav s tujimi iz leta v leto raste ter je v letošnjem letu preseglo 60%. Gostinske usluge so za domačega gosta predrage, predvsem hrana. Zato bodo gostinska podjetja že v prihodnjem letu skušala nuditi domačim gostom, ki v pretežni večini zasedajo privatne sobe, primerno hrano po zmernejših cenah.

Relativno visoke cene gostinskih uslug so posledica kratke sezone. S podaljšanjem poletne in s postopno uvedbo zimске sezone bi splošni stroški manj obremenjevali posamezne usluge, ki bi se zaradi tega pocenile.

Gostinska in trgovska podjetja se zavedajo resnosti položaja in so na pobudo družbenih in upravnih organov sprejela ustrezne sklepe, ki

naj bi v prihodnjem letu odstranili dosedanje pomanjkljivosti. Vendar vprašanje turizma na Bledu ni samo stvar gostinstva in trgovine, temveč je stvar vseh prebivalcev naše občine. Zelim, da bi se sleherni prebivalec zavedal korektnosti, ki jih ima lahko posameznik in skupnost od turizma, ki ima na Bledu res vse pogoje za uspešen razvoj.

Brez urejene trgovine, obrti, komunalnih naprav in ustrezne servisne službe ni urejenega turizma, zato se bo moral naš zbor proizvajalcev poleg naše akutne boleznj posvetiti hkrati tem vprašanjem.

FRANC LAKOTA, BOHINJSKA BISTRICA:

Zlasti stanovanja in zdravstvena služba

V naši občini je eno najbolj perečih vprašanj gradnja stanovanj. Obstoječi stanovanjski sklad je sorazmerno majhen ter ga bo treba uporabljati izključno samo za gradnjo. Večja podjetja kot so Lesno-industrijski obrat »Tomaž Godec«, Gozdna uprava in Železniško transportno podjetje, bo treba zainteresirati, da bodo pričeli graditi nova stanovanja za svoje delavce in uslužbence, pri čemer naj bi vložila čimvečje lastne deleže.

Drugo zelo pomembno vprašanje Bohinja je zdravstvena služba. Splošna zdravstvena ambulanta je v privatni stavbi in zavzema dve majhni sobi s čakalnico, kar je odločno premalo in tudi prostori so neprimerni. Prav tako je n. pr. premajhen prostor otroške posvetovalnice, ki je prav tako v privatni stavbi. Zobna ambulanta obsega samo eno majhno sobo za ordinacijo in eno majhno sobo za čakalnico. Vse te zdravstvene službe so raztresene po privatnih stavbah in oddaljene druga od druge, tako da je skrajni čas, da dogradimo že začeti zdravstveni dom v Bohinjski Bistrici. Občinski ljudski odbor ne bo zmogel te gradnje s svojimi sredstvi, zato bi bilo prav, da tudi Zavod za socialno zavarovanje, tako okrajni kot republiški, prispevata svoj delež.

Razen tega pa seveda ne smemo pozabiti še na druge dejavnosti, predvsem na trgovino in obrt. N. pr. trgovina v Bohinju ne zmoro redno oskrbovati potrošnikov s sadjem in zelenjavo niti v poletnem času, da ne upoštevamo zimске dobe. Prav tako nimamo primerne trgovine z železnino, barvo in laki, steklenino in porcelanom, niti trgovine z usnjem in obutvijo.

Trgovina in obrtinstvo v nekaterih strokah pešata. Uslužnostna obrt, kot šiviljska, krojaška in kolarska, je dokaj šibka. Na področju občine sta samo dve privatni šivilji, ki imata obrt, ter dve šivilji v krojaškem podjetju. Prav tako imamo samo dva kolarka, kar pa ne ustreza potrebam prebivalstva.

JOZE BLAZNIK, ZELEZNIKI:

Razvoj industrijskih podjetij, obrt, stanovanja

Da bo zbor proizvajalcev dobil zaupanje volivcev s svojim delom, se bo moral neprestano in resno poglabljati v vse probleme, ki so v zvezi z razvojem industrije, gostinstva, turizma, obrti, kmetijstva itd.

Največji dohodek prebivalstva izvira iz večjih industrijskih podjetij, ki so: Medzadružni LIP Češnjica in »Niko« Zelezniki. Podjetje »Niko« se je razvilo po tradiciji kovinarstva v današnje dobro urejeno tovarno iz male obrtne delavnice v dobro obetajočo veliko kovinsko tovarno. Temu podjetju je bodoči obstoj zagamčen, ker bo v letu 1958 dogradilo svojo novo tovarno. Nastanek in razvoj Medzadružnega LIP v Češnjici pa je narekovalo gozdnaatno območje na območju občine. To podjetje se je razvijalo po vojni nenačrtno, zato da ima danes ogromne težave z ustvarjanjem ustreznih delovnih pogojev v proizvodnji. Tudi to podjetje bo moralo, da bo zajamčilo svoj bodoči obstoj in razvoj, čimprej poskrbeti za razširitev obratnih prostorov in za sodobno strojno opremo.

V zelo slabih pogojih pa životari čevljarska zadruga »Ratitovec« Studeno. Svoje delavnice ima v kletnih prostorih. Ceprev je kolektiv te zadruga s prostovoljnimi delom in lastnimi sredstvi zgradil temelje za bodoče higienske obratne prostore, ne more priti do potrebnih kreditov, da bi začelo delo dokončal.

Razvoj industrije in povečano število prebivalstva, zaposlenega v tej panogi gospodarstva, pa bi narekovalo tudi povečanje števila obrtnih delavnic in servisov. Nasprotno pa v zadnjem času, namesto da bi se to število povečalo, nazaduje, čemur bo moral zbor proizvajalcev posvetiti večjo pozornost.

Zelo pereč je tudi stanovanjski problem, ki se pojavlja prav zaradi omenjenih industrijskih

podjetij. Zato podjetja ne morejo dobiti potrebnih strokovnjakov.

MIHA REMIC, CERKLJE:

Kopica raznih nalog

V naši komuni, ki je izrazito kmetijska, je tudi kmetijsko posestvo, ki je bilo in je še boleč problem občinskega odbora ter ga je zato treba urediti.

Cerklje so s svojo okolico izrazito lep letoviški kraj, z žičnico na Krvave pa bo postal prometno turistično središče; zato pa bo treba urediti še marsikaj.

Misliti kaže na avtogarazo ter večjo mehanično delavnico. Dnevno vozijo delavce iz Cerklje po 4 avtobusi, za katere pa ni garaž. Podjetje si grad. lope, ki pa niso nikomur v ponos.

Urediti bo treba občinske poti. Električna napeljava kliče po obnovi. Potreben je večji stanovanjski blok. Zdravstveni dom, zobna ambulanta so že več let stara vprašanja. Razširiti je treba vodovod v vaseh Pštata, Poženek, Smartnono, Zalog; tudi Šenturška gora potrebuje vodovod.

FRANC BEVK, GORENJA VAS:

Glavna panoga - kmetijstvo

Zbor proizvajalcev v naši občini bo imel zelo težke in odgovorne naloge; posebno pozornost bo moral posvetiti kmetijstvu, saj je to glavna gospodarska panoga v občini in ima tudi dobre pogoje za razvoj živinoreje, za pridelovanje semenskega krompirja, semenskega ovsa, pa tudi drugih semen in kultur. V občini dobro deluje selekcijska postaja za krompir, ki vzgaja tudi lastne sorte.

Industrijo v občini predstavlja le »Marmor« Hotavlje, ki zaposluje okrog 70 delavcev. Z uresničevanjem svojega programa bo to podjetje povečalo svojo proizvodnjo za 3-4 krat. To bo doseglo predvsem z mehanizacijo, medtem ko število zaposlenih ne bo treba povečati niti za še enkrat toliko. Zato bo potrebno še razmišljati, kaj bi bilo še moč izdelovati iz tega plemenitega kamna. Od obrti je najbolj razvito mizarstvo in kovaštvo, katerima bo treba dati znatno pomoč, da se bosta razvila še bolj. Pomoč pa bo potrebno dati tudi drugim obrtem, da bodo sposobne zadostiti vsaj domačim potrebam. Tudi gradbeno obrt je nujno razvijati; mislim, da ima tudi vse pogoje, da se razvije več kot samo za potrebo občine.

Proučiti je treba razvoj trgovine. O turizmu naj povem, da so Poljanski dolini krasne letne točke in krasna smučišča, predvsem na zgornjem koncu doline.

O komunalnih potrebah pa naj povem to, da nas tudi čaka vrsta nalog: vodovodi, elektrifikacija, pota v hribovskih predelih, in še drugo.

Se posebej pa naj poudarim, da bo treba posvetiti mnogo pozornosti vzgoji kadra tako v gospodarskih organizacijah kakor tudi v občinski upravi.

LOJZE FILIPIČ, ZIRI:

Urediti menzo za 300 gostov

Z naglim razvojem industrije, kakor tudi ostalih dejavnosti v občini Ziri, se postavljajo pred novo izvoljeni organ, zbor proizvajalcev občine, precejšnje naloge. Ena teh važnih nalog je še vedno pospešeno razvijati industrijo, predvsem čevljarsko, katera ima v tem kraju za seboj že več kot 70-letno tradicijo in ki daje glavni vir dohodkov v občini. Razumljivo pa bo potrebno vzporedno z razvojem industrije posvetiti mnogo pažnje razvoju obrtnih in uslužnostnih podjetij, kakor tudi ustanovitvi novih.

V zvezi s povečanjem proizvodnosti bo naloga zbor proizvajalcev tudi ustvarjanje boljših življenjskih pogojev. Nujno potrebno bo ustanoviti menzo za 300 delavcev. Pri tem bodo morali pomagati občini tudi gospodarske organizacije. Precej bo potrebno urediti tudi na področju trgovine. Problem za sebe je gostinstvo. Na tem področju bo moral celotni občinski odbor marsikaj ukreniti, če hočemo to dejavnost spraviti na predvojno stopnjo, predvsem če gledamo s stališča turizma. Poleg navedenih stvari bo imel zbor proizvajalcev še nebroj problemov, katere bo moral reševati, n. pr. komunalne naprave, stanovanjsko vprašanje, kulturno-prosvetno delo in drugo.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklje 20 din, izgubljeni 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20% popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 190.

Izgubil sem aktovko od Pollice do Pivke proti Naklem. Najditelja naprošam naj jo proti nagradi vrne v Naklo 71, Kranj. Šivilski šivalni stroj in vejalnik (pakir) kupim. Ponudbe z opisom in ceno oddati v oglasni oddelci.

Divan in železno stojalo za kolesa ugodno prodam. Poizve se v Kranju, Savski breg 11.

Prodajam gugalnega konja za igračo. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam 2 stavbni parceli 2.000 m² v Tenetišah. Voda in elektrika na parceli. Jelar Vido, Čadovlje, p. Golinik.

Popolnoma nove kosilnice prodam. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam pisalni stroj »ADLER« ali zamenjam za katerega koli drugega. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam hrastove stebre za kozolec. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam čevljarški stroj — cilindro »SINGER«. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam kravo, ki bo tretjič teletila. Studen Jamez, Mlaka 23, Kranj.

Prodajam ostrežje 9x6 m primerno za manjši hlev ali drvarnico. — Vrhovnik Jože, Jama 17, Kranj.

Zakonca z 1 otrokom sprejmeta gospodinjstvo pomočnico staro od 15 let naprej. Plača po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam stavbno parcelo v Stražišču. Naslov v oglasnem oddelku.

Iščemo pomožnega delavca, vajenega težakih del. Nastop službe takoj. Časopisno podjetje »Gorenjski tisk« Kranj, Koroška 6.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 28. novembra amer. barv. cinescope film »VZHODNO OD RAJA«, ob 16., 18. in 20. uri. 29. novembra ob 8.30 uri matineeja sov. barv. filma »SIVI RAZBOJNIK«, ob 10. uri angleški barv. film »LEPO JE BITI MLAD«, ob 14., 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinescope film »VZHODNO OD RAJA«, 30. novembra ob 8.30 uri matineeja sov. barv. filma »SADKO«, ob 10. uri amer. barvni film »TROBENTE OPOLDNE«, ob 14. uri angl. barvni film »LEPO JE BITI MLAD«, ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinescope film »VZHODNO OD RAJA«, ob 22. uri premiera amer. filma »LOV NA VOHUNE«, 1. decembra ob 10. uri amer. barv. film »ZAKON JE MOČNEJSI«, ob 14. uri sov. barv. film »SIVI RAZBOJNIK«, ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinescope film »VZHODNO OD RAJA«, 2. in 3. decembra ob 16., 18. in 20. uri amer. film »LOV NA VOHUNE«, 4. decembra ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinescope film »PIKNIK«.

»TRIGLAV« PRIMSKOVO, 28. novembra ob 19. uri sov. barv. film »SIVI RAZBOJNIK«. 29. novembra ob 16.30 in 19. uri amer. barv. film »TROBENTE OPOLDNE«, 30. novembra ob 16.30 uri in 19. uri amer. barv. film »ZAKON JE MOČNEJSI«. 1. decembra ob 16.30 in 19. uri amer. film »LOV NA VOHUNE«. 3. decembra ob 19. uri sov. film »CAPAJEV«.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 28. novembra ob 18. in 20. uri amer. barv. film »TROBENTE OPOLDNE«. 29. novembra ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ZAKON JE MOČNEJSI«. 30. novembra in 1. decembra ob 15., 17. in 19. uri angl. barvni

film »LEPO JE BITI MLAD«, 3. decembra ob 20. uri sov. film »CAPAJEV«. 4. decembra ob 19. uri amer. film »LOV NA VOHUNE«.

»RADIO« JESENICE, 28. in 29. novembra amer. barv. cinescope film »CARMEN JONES«. Od 30. novembra ob 3. decembra amer. barv. cinescope film »SEDEM LET ZVEŠTOBE«.

»PLAVŽ« JESENICE, 28. in 29. novembra amer. film »ANGEL ALI VRAG«. 30. novembra, 1. in 3. decembra jug. film »NE OBRAČAJ SE SINKO«.

ZIROVNICA, 29. novemb. amer. film »WILLIAMSOVA KARABINKA«. 30. novembra in 1. decembra amer. barvni film »BEAU BRUMMELL«. 4. decembra jug. film »NE OBRAČAJ SE SINKO«.

DOVJE - MOJSTRANA, 29. nov. angleški film »BERLINSKA ZGODBA«. 30. novembra in 1. decembra amer. film »ANGEL ALI VRAG«.

BLED, 28. novembra ob 17. in 20. uri jug. film — ljub.-soc. drama »V MREŽI«. 29. nov. ob 14., 18. in 20. uri ameriški barv. kavboj. film »KROGLA ČAKA« ter ob 17. uri jugoslovanski film »V MREŽI«. 30. novembra in 1. decembra ob 14., 16., 18. in 20. uri ameriški barv. kavboj. film »KROGLA ČAKA«. V nedeljo ob 10. uri še matineja. 2. decembra ob 20. uri ameriški barvni film »KROGLA ČAKA«. Od 3. do 5. decembra sov. barv. film — ljubavna drama »KNEGINJA MERI«. V torek in četrtek ob 20. uri. V sredo ob 17. in 20. uri.

RADOVLJICA, 28. nov. ameriški kriminal. vstavis, film »URE RAZOČARANJA«. 29. novemb. ob 15.30, 17.30 in 20. uri amer. barv. cinescope film »INDIJANSKI BOREC«. 30. novemb. ob 15.30 in 20. uri jug.-franc. cinescope »GOUBBIACH« ter ob 17.30 uri amer. cinescope film »INDIJANSKI BOREC«. — Dne 1. decembra t. l. ob 15.30, 17.30 in 20. uri meh. film »UMIRAM SREČNA«. 5. decembra ob 20. uri jugoslovanski film »POP CIRA IN POP SPIRA«.

LJUBNO, 29. novembra ob 16. in 18. uri japon. film »ATOMSKA BOMBA NAD HIROSIMO«. 30. novembra in 1. decembra amer. film »BANDITI KORZIKE«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA« SKOFJA LOKA, od 29. novembra do 1. dec. ameriški film »VELIKA URA«.

»KRVAVC« CERKLJE, od 29. novembra do 1. decembra amer. vojni film »ZRTVOVANI«. V petek in soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

NAKLO, 28. in 29. novembra angleški barv. film »LEPO JE BITI MLAD«. V četrtek ob 19. uri. V petek ob 16. in 19. uri. 30. novembra amer. barv. film »TROBENTE OPOLDNE« ob 16. in 19. uri. 1. decembra amer. barv. film »ZAKON JE MOČNEJSI« ob 16. in 19. uri.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak delavnik ob 5.05, 6.00, 8.00, 10.10, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00 in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri, ob nedeljah pa ob 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 22.00 in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

CETRTEK, 28. NOVEMBRA

6.40 Naš jedilnik.
8.05 V narodnem tonu.
10.10 Non-stop! (spored zabavne glasbe).
11.00 Odlomki iz oper Georgesa Bizeta, Giacoma Puccinija, Giuseppe Verdija in Charlesa Gounoda.
11.30 Cicibanom — dober dan (Lojze Avsenak: Mala obveščevalka).
11.45 Pesmi za naše male.
14.35 Delovni kolektivi čestitajo.
15.40 Humoreska tega tedna — Branko Čopič: Clovek, ne jezi se.
16.00 Z jugoslovanskimi solisti in skladatelji.
17.10 Čestitke kolektivov za Dan republike.
18.00 Glas Jugoslavije v Društvu narodov.
18.30 Jelo Gašperič: Preproga a lignitu (pripoved o Novem Velenju in njegovih ljudeh).
20.00 Četrtno večer narod. glasbe (revija jugoslovanskih zborov, ansamblov in solistov).

PETEK, 29. NOVEMBRA

8.00 »Od tega je 14 let...« a) Božidar Jakac: Portretiral sem tovariša Tita, b) O 11. zasedanju AVNOJ v tujini.
11.30 Obisk pri mladih varaždinskih pevcih.
13.15 Čestitke kolektivov za 25. november.
14.00 Mladinska radijska igra — Josip Ribičič: Junaska izvidnika.
15.15 S to pesmijo smo zmagovali... (Partizanske pesmi poje invalidski pevski zbor pod vodstvom Radovana Gobca).
15.45 Z Miškom Kranjcem po poteh štirinajste divizije.
19.00 Delovni kolektivi čestitajo.
20.00 Melodije iz filma »Ne čakaj na maj«.
20.15 Radijska igra — Milivoj Gašič — Juraj Padjen: Očetova njiva (prva izvedba).
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 30. NOVEMBRA

8.00 Čestitke kolektivov za Dan republike.
9.00 Zvone Kržišnik: Vojvodinske slike.
10.00 Obisk v Mariborski operi.
11.00 Predstavljamo vam najboljše slovenske športnike.

Razpis

ZA NOVI TEČAJ POLITIČNE ŠOLE PRI CK ZKS
(od 6. februarja do 31. junija 1958)

Tečaj Politčne šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se uveljavili v organih delavskega in družbenega upravljanja, v organih oblasti, sindikatih, društvih itd., in jim daje potrebno širše znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma.

Prijave z osebnimi podatki, s podatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošljite najkasneje do 10. januarja 1958 na upravo Politčne šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 39 in tudi na svoj občinski komitej ZKS.

O sprejemu v tečaj in v internet, ki je pri Politični šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole, oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

12.00 »Beograd - Zagreb - Ljubljana«.
13.15 Popularne orkestral. skladbe domačih avtorjev.
14.00 Delovni kolektivni čestitajo.
15.30 Vesela partizanščina (anekdote in humoreske iz NOB).
18.00 Silvo Matelič: Reportaža.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 1. DECEMBRA

8.00 Sportna reportaža — Usodna bomba.
8.45 Mladinska radijska igra — A. A. Milne (prir. M. Stanovnik): a) Medved Pu in čebele, b) Medved Pu obišče zajca.
9.15 Kar radi poslušate (pisan spored priljubljenih skladb).
10.00 Še pomnite, tovariši... — Miloš Poljanšek: Mladina je spregovorila.
10.30 Pokaži, kaj znaš (prenos javne oddaje iz dvorane ljublj. Mestnega gledališča).
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Za našo vas.
14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
16.00 Slike vaškega življenja (reportaža).
16.30 Glasbeni mozaik.
17.30 Radijska igra — Arthur Miller: Lov na čarovnice.
20.00 »Niz biseroev« (venček priljubljenih popevk).
22.15 »Periz pleše« (igrajo francoski plesni orkestri).

PONEDELJEK, 2. DECEMBRA

9.00 Radijski roman — Tarasov-Rodionov: Čokolada - XIV.
10.10 Dopoldanski komorni koncert.
11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Franc Roš: V okupatorjevi šoli.
11.35 Trio Avsenik in Fantje na vasi pred mikrofonom.
12.30 Kmetijski nasveti: Jože Kregar: Vrt v decembru.
13.15 Kubanski zvoki z orkestrom Stanleya Blacka.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Zvone Kržišnik: Povesi o Trojanskem klancu.
15.40 Listi iz domače književnosti — Dolga, dolga je zimska noč.
18.00 Mladinska oddaja.
20.00 S festivaļa v Salzburgu: Simfonični koncert.
22.15 Melodije Richarda Rodgersa v modernih priredbah Teda Heatha.

Pričetek drugega cepljenja proti otroški paralizi bo 2. decembra

S potekom prvega cepljenja proti otroški paralizi, ki je bilo v okraju Kranj od 4. do 19. novembra, seznanjamo tudi bralce »Glasa Gorenjske«. Za tačšno akcijo so brez dvoma potrebne temeljite priprave. V našem okraju je to delo prevzel Svet za zdravstvo OLO skupno z okrajno komisijo za zbiranje finančnih sredstev, strokovno komisijo za izvedbo cepljenja, Okrajnim higienskimi zavodom, zdravstvenimi domovi in občinskimi ljudskimi odbori. Brezhiben potek cepljenja in velika udeležba sta potrdila za uspešno delo teh organov. Starše so s pomenom te velike zdravstvene akcije seznanjali zdravniki na 88 predavanjih, objavljeni pa so bili tudi številni članki v »Glasu Gorenjske« in drugih časopisih.

Na območju okraja Kranj je bilo 99 cepišč, cepljenje pa je opravljalo 11 ekip, v katerih so bili zdravniki, medicinske sestre in administrativno osebje. V okraju so cepili 15.672 otrok, to je 92,2%.
Odziv je bil v posameznih občinah naslednji: Bled 95,9%, Bohinj 97%, Cerklje 97,3%, Jesenice 83,4%, Kranj 93,5%, Radovljica 95,3%, Skofja Loka 90,5%.

Tržič 94,0%, Gorenja vas 98%, Zeleznički 91%, Ziri 94,0%.

Ta pregled kaže, da je bila udeležba z izjemo Jesenic povsod zelo dobra in kar ne moremo razumeti onega malega števila staršev, ki svojih otrok niso pripeljali k cepljenju. Le nako se bodo zagovarjali sami pred seboj, če jim otrok zbolil za to težko boleznijo?

Vse starše opozarjamo, da morajo biti otroci trikrat cepljeni, zato naj se tudi drugemu in tretjemu pozivu odzovejo točno ob določeni uri. K cepljenju lahko privedejo otroke tudi tisti starši, ki se prvemu cepljenju niso odzvali. Za njihove otroke bo posebej določeno tudi drugo cepljenje.

Pričetek drugega cepljenja proti otroški paralizi bo v okraju Kranj v ponedeljek, 2. decembra.

Tajništvo za zdravstvo in soc. varstvo OLO Kranj.

beležka

MOJSTRANA — POSTAJALIŠČE?

Potniki, ki vstopajo v Mojstrano na vlak, se že od začetka novembra navadno spogledujejo; na postaji v Mojstrani ni več prometnika. Postala je čiste navadno postajališče. Razumemo, da je to lahko Podhorna, Globoko, Gozd Martuljek in Podkoren, zdi se nam pa le malo pretirano, da je železniška direkcija začela uvrščati med postajališča kraje, kot so Radovljica, Mojstrana in kakor vse kaže, tudi zadnja postaja na gorenjski progi, Rateče-Planica. Vsi ti kraji so imeli, odkar je bila speljana železnica (razem nekaj časa med okupacijo), svoje postaje s šefi in prometniki. Zakaj torej zdaj ukinitve? Če bo novi način postovanja cenejši za železnico, bo pa toliko dražji za potnike, ki bodo morali za vsako malenkost najmanj 10 kilometrov daleč do matične postaje. J. S.

\$\$\$ S SODIŠČA

7 MESEČEV ZAPORA ZA NEODGOVORNO POSLOVANJE

Pred kratkim je bila obravnava proti poslovodkinji M. K. in natakari B. P. v gostišču Turističnega društva v Ljubelju. Organi tržne inšpekcije so ugotovili, da je v tem gostišču v času od 14. aprila do 15. oktobra letos nastal primanjkljaj v višini 225.272 dinarjev. Med kazenskim postopkom, kakor tudi med glavnim obravnavo, je bilo ugotovljeno, da sta si obe uslužbenki postopoma prisvajali zase in za druge jedajo in pijačo, prav tako pa sta si prisvojili najmanj 20.000 din gotovine, s katero sta potem nakupovali prehrano za sebe. Poslovodkinja si je prilastila tudi 340 šillingov, natakarica pa 400 šillingov in še 20.000 dinarjev. Razen tega je poslovodkinja svojo službo zanemarjala. Ni vodila potrebne evidence o iztržkih in porabi blaga, ni delala dnevnih obračunov, denar je neredno odvajala, blago netočno prevzemala, in ni nadzorovala strežnega osebja. Sodišče je obe obdolženki spoznalo za krivi in je poslovodkinjo M. K. obsodilo na 7 mesecev zopora, natakarico B. P. pa na tri mesece zopora.

in dve rjuhi v vrednosti 42 tisoč dinarjev, razen tega pa je tudi v aprilu iz oboje garniz Zdravilišča Golnik ukradel električne peč, vredno okrog 3000 din. J. C. je iz prostorov Zdravilišča Golnik proti koncu leta 1956 ukradel odejo, vredno približno 3000 dinarjev. R. S. pa je od soobdolženega V. S. sprejel dve odeji kljub temu, da je vedel, da sta ukradeni. Prav tako je od J. C. kupil eno odejo, vedoč, da jo je ta ukradel v Zdravilišču Golnik. Zaradi teh dejanj je sodišče V. S. obsodilo na tri mesece in 7 dni zopora, J. C. na 5000, R. S. pa na 10.000 dinarjev denarne kazni. V. S. mora plačati tudi Zdravilišču Golnik 24.000 dinarjev.

CENE STA ZVIŠEVALA

Se vedno se dogaja, da v nekaterih trgovskih poslovalnicah prodajajo olje, mast in druge predmete draže, kakor je to določeno. Tako sta se pred kratkim zagovarjala nekli upravnik in poslovodkinja trgov. poslovalnice Kmetijske zadruge, ker sta prodajala olje in mast nekaj dinarjev draže, kakor to dovoljuje predpisi. Oba sta se zagovarjala, da nista čitala ustreznih predpisov, v katerih so bile določene cene olja in masti. Sodišče je bilo mnenja, da bi oba te predpise kot odgovorna uslužbenca morala poznati in upravniki je bil obsodjen na 6000 din denarne kazni, poslovodkinja pa na 1500 din denarne kazni. Izrečena kazen naj jima bo v opozorilo, da je treba prodajati vse po predpisanih cenah.

PRIKRIVALI SO UKRADENE PREDMETE

V. S., J. C. in R. S. so stali pred sodiščem zaradi tatvin in prikrievanja ukradenih predmetov. Tako je V. S. dvakrat v nočnih urah v juniju 1957 iz ležalne lope zdravilišča Golnik izmaknil 13 odevi.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU
Ponedeljkov tržni dan je bil zadnji pred prazniki, zato je bilo na trgu veliko obiskovalcev. Tudi izbira je bila pestra, cene pa so tokratkrat precej poskočile. Posebno drago so prodajali jabolka, po katerih je bilo tudi povpraševanje največje. Cene: krompir 10, endivija 45, kislje zelje 45, zelje v glavah 8, kislja repa 25 in čebula 50 din kg. Jabolka so bila po 70, 80 in 90 din kg. Jajc je bilo dovolj naprodaj po 25 din komad. Kašo so prodajali po 35 din liter, smetano po 150 din liter, motovilec in špinačo po 20 din merico, radič po 25 din merico, kokoši pa po 350 dinarjev.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NA JESENICAH
Rodile so: Antonija Sodja, gospodinja — deklico; Marija Noč, bol. strežnica — deklico; Vida Anderle, gospodinja — deklico; Pavla Šest, gospodinja — deklico; Francka Eržen, delavka — dečka; Marjeta Blažič, gospodinja — dečka; Ivanka Žmitek, gospodinja — deklico; Anica Legat, gospodinja — dečka; Marija Kosel, gospodinja — dečka; Ivanka Košir, servirka — deklico; Stefanija Močnik, gospodinja — deklico; Franja Abruč, gospodinja — dečka.

Poročili so se: Karel Vuk, delavec in Fenja Orel, delavka; Alojz Golob, tov. delavec in Lučeta Skedelj, gosp. pomočnica; Stanislav Murac, delavec in Silvijska Mandeljč, kraj. pomočnica; Mirko Kunšič, tov. delavec in Franciška Skumavc, delavka; Milan Jeklič, pleskar in Margareta Povšič, šivilja.

PROMETNI PREDPISOV NI UPOŠTEVAL

Prometne nezgode so še vedno na dnevnem redu. Tako se je zagovarjal za prometno nezgodo tudi A. M. iz Karlova, ki je dne 21. marca letos karamboliral z osebnim avtomobilom v bližini savskega mosta v Kranju. Čez savski most v Kranju je kljub opozorilu in spozki cesti vozil prehitro. Ob vznožju Jelenovega klanca mu je vozilo zaneslo v levo stran, da se je zaletel v občestne kamne. Na avtomobilu je nastalo za približno 31.000 dinarjev škode. Sofer bo moral plačati 15.000 din denarne kazni. S.

NESREČE

PROMETNA NESREČA NA MOSTU

V torek, 26. novembra ob 9.15 uri je prišlo do prometne nesreče na mostu ceste II. reda Trata — Skofja Loka. Voznik poltovornega avtomobila Miha Obrez je vozil iz Skofje Loke proti Trati in na mostu na Suhi hotel prehitel vprezni voz. Imel je slabe zavore in ker je bila cesta vlažna, je zaneslo avtomobil v ograjo sredi mostu. Pri trčenju je precej poškodoval ograjo, pa tudi na avtomobilu je nastalo nekaj škode. Avtomobil je bil last trgovskega podjetja »Sadje« Kranj.

MOTORIST PODRL PESCA

Motorist Franc Rozman z Jesenic je v torek, 26. novembra ob 17.45 uri na cesti Bratstva in enotnosti na Jesenicah podrl pešča Jezeta Ajstra pri prečkanju ceste. Pešče si je pri padcu zlomil nog in ugotovili so tudi pretres možganov. Zdravi se v jeseniški bolnišnici. Motorist trdi, da nesreče ni zakrivil ter da se je pešča izogibal.

Na najskrajnejšem severozapadnem delu našega ozemlja se razvija ena naših največjih in najmočnejših občin — železarska jeseniška komuna. V 28 krajih jeseniške komune živi 23.940 ljudi. Od prebivalcev je 7156 zaposlenih delavcev, 661 kmetov, kar priča, da je glavni vir dohodkov te komune industrija. Pri Občinskem ljudskem odboru Jesenice dela 73 odborikov v obeh zborih, od tega 2 ženski. Pri ljudskem odboru je 14 svetov, v katerih dela 95 moških in 19 žensk.

Jesenice so dandanes eden naših najvažnejših industrijskih središč. Železarska tradicija je Jesenicam ustvarila zunanjo podobo in način življenja tamkajšnjega in okoliškega prebivalstva. Kar je znal ded, to se je od njega naučil oče in od tega sin. Nemalo je družin, kjer vsi delajo v tem velikem plavžarskem in martinarskem obratu, kjer dedujejo drug od drugega ne le delovne izkušnje, temveč tudi življenjske navade.

V zadnjih letih so nekdanje železarske peči začeli razširjati, zrasli so visoki kauerji, tovarna se širi in zahteva nove delovne moči. Veliko naporov in sredstev je bilo vloženih v zadnjih letih v ta železarski gigant, v katerem dela kakih 7 tisoč ljudi.

Poglejmo, kako živijo ti delavci, kje stanujejo, kje in kako se hranijo, kje prebijejo svoj prosti čas, kako prebivalci upravljajo svojo komuno. Precej de-

zen tega pa je število prebivalstva na Jesenicah v zadnjem času močno poraslo. Da ni bilo v tem času ničesar zgrajenega, ne smemo reči. Na Plavžu je zraslo skoraj celo novo naselje. Lepi bloki nudijo zatočišče mnogim družinam. Teže pa so s samskimi stanovanji. Naselja na Straži, Podmežaklju in drugod so že davno odslužila. V posameznih sobah se stiskajo po veččlanske ali celo po dve družini. Prav gotovo ljudje, ki živijo v takih pogojih, ne morejo v tovarni toliko delati kot bi sicer. Pomanjkanje stanovanj povzroča tudi stalno fluktuacijo delavcev, kar se proizvodnji prav gotovo tudi pozna. Če bi hoteli zadovoljiti samo sedanje najnujnejše potrebe, bi bilo treba v nadaljnjih desetih letih vsako leto zgraditi 195 stanovanj. Do sedaj pa je bilo povprečno na leto zgrajenih 60 stanovanj.

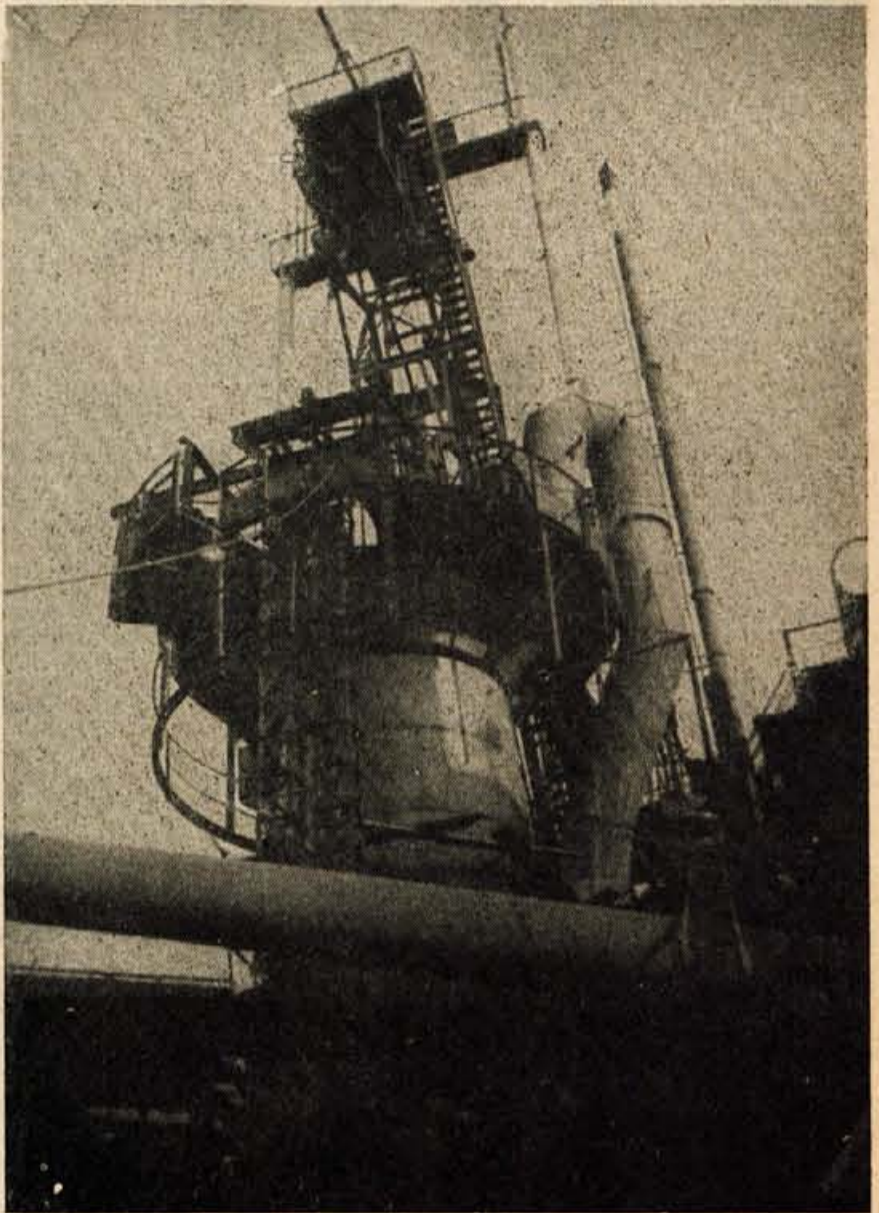
Matevž Kolar, načelnik Tajništva za go-

so mi rekli na stanovanjski upravi. Čeprav so dohodki hišnih svetov od najemnin majhni, le-ti dobro gospodarijo z denarjem.

Ko sem se razgovarjala s predsednikom hišnega sveta z Javornika v Kidričevi ulici, mi je med drugim dejal, da njihov hišni svet dobro dela, da se člani zanimajo za delo, hkrati pa je pristavil, da ljudi, ki bi delali v svetu, težko najdejo. Predvsem razpravljajo o popravilu stavb. Najteže je s starimi stavbami, kjer je najemnina majhna, potrebe pa velike. Hišni svet ima tudi stalno zvezo s svetom za stanovanjske zadeve. Po mnenju enega izmed članov tega sveta v občini aktivno dela okoli 80% hišnih svetov.

Tovarišica Vera Jelenčičeva z Jesenic nam je rekla takole: Naš hišni svet spi. Težave so predvsem zato, ker gospodar odločitev hišnega sveta ne upošteva, temveč dela popolnoma svojevoljno. Stanovanjska uprava pa pri vseh teh stvareh nastopa bolj nevtralnno. Prepričana pa sem, da se bo stanje popravilo. Točno ne morem reči, vendar kot slišim, bi ocenila, da v občini aktivno dela komaj 50 odstotkov hišnih svetov.

Kaže, da vsa vprašanja še niso rešena. Treba bo poskrbeti tudi za še tesnejše sodelovanje sveta za stanovanjske zadeve z Občinskim ljudskim odborom. V stanovanjski skupnosti pa bo prav gotovo

Veliki obnovljeni plavž jeseniške železarne

lavce se vozi v Železarno na delo. Podjetje je preskrbelo avtobusni prevoz v nekatere kraje. Delavci lahko kupujejo v železarniških kantinah tudi malico. Toda v razgovoru so mi povedali tole: malica je slaba in za tako visoko ceno premalo izdatna. Tudi izbire ni. Največkrat lahko dobimo le klobase, ki so neokusne, in fižol. Tudi sadni sok, ki je edina pijača, se nam zdi, da ne ustreza preveč našemu delu. Ko bi vsaj mleko lahko dobili. Pretežni del delavcev kupuje malice raje v trgovinah.

Cemu potem služijo te tovarniške kantine? Mimo tega pa je še vedno veliko delavcev, ki prihajajo na delo le s kosom kruha ali še celo brez tega. Ti prav gotovo ne morejo 8 ur dovolj produktivno delati.

Tudi z menzami se niso preveč pohvalili. Hrana je preveč enolična in večkrat tudi neokusna — so mi povedali.

sodarstvo pravi: Železarna je sicer precej gradila, vendar bi morala za to porabiti tudi več lastnih sredstev.

Nekateri delavci Železarne: Železarna si zelo prizadeva, da bi omilila stanovanjsko stisko. Vendar bi bilo marsikaj moč še izboljšati. Vsekakor pa bi bilo treba tedaj, ko smo dajali milijarde za investicije, treba misliti tudi na stanovanja. Drugi pa se sprašujejo, zakaj občina v tem zadnjem času ni ničesar gradila.

Če bomo hoteli, da bodo delavci lahko še več ustvarjali, da se bodo bolezenski izostanki zmanjšali, če bomo hoteli govoriti o gospodarskem napredku komune, na stanovanja prav gotovo ne bomo smeli pozabljati. Tudi Svet za stanovanjske zadeve, čeprav nekaj članov pravi, da to ni njihovo delo, bo moral pri reševanju teh vprašanj pokazati več zanimanja in iniciative.

družbeno upravljanje bolj zaživelo in pritegnilo k delu še širši krog ljudi.

SOLA, TRZNICA IN SE KAJ...

Spisek najpotrebnejših komunalnih objektov na Jesenicah je dokaj obsežen — šola, trznica, delikatesa z mlečno restavracijo.

V samem obratu jeseniške železarne na Jesenicah in Javorniku je še nekaj stanovanjskih stavb. Pravijo, da jih bodo brž ko bo mogoče podrli.

vracijo, stavba s trgovskimi lokali in stanovanji, mlekarna, kanalizacija in še in še. Prav gotovo pa bo na prvo mesto prišla šola.

Na Občinskem ljudskem odboru so mi povedali, da bodo pričeli graditi šolo brž ko bodo našli podjetje, ki bo pripravljeno graditi za vsoto, katero predvideva investicijski načrt.

Trznico, ki bo stala poleg novega poslojpa Narodne banke nameravajo graditi prihodnje pomlad. V tem objektu, ki bo predvidoma stal 34 milijonov, bo tudi prodajalna mleka, kruha, dve mesnici, prodajalna za sadje in zelenjavo, ribarnica in poseben pokrit prostor za branjevke. Za mlečno restavracijo in delikateso pa so naročili projekt. Prav gotovo ne bo moč vse zgraditi prihodnje leto, vendar bi morda le kazalo, da bi mlečno restavracijo vsaj začasno skušali že prej nekje urediti, kajti sicer mlečne restavracije na Jesenicah še lep čas ne bo. Potrebna pa je nujno: pomislimo samo na to, koliko je na Jesenicah samskih delavcev.

V jeseniški komuni je 48 trgovskih podjetij, ki imajo skupaj 118 prodajaln. Vendar so ti lokali zastareli in tudi število prodajaln, kot pravi odbornik občinskega odbora Anton Strajnar, ne zadostja, saj se je promet v zadnjem času močno povečal. Potrošnja tekstila je letos na Jesenicah za 27%, živila za 9%, kovinskih predmetov za 50 odstotkov in električnega materiala celo za 90 odstot-

kov večja kot prejšnja leta. Prodajaln pa je ostalo ravno toliko oziroma jih je celo manj. Tako je na Plavžu n. pr. za 2500 prebivalcev samo en trgovski lokal. Poslovne obrate gradi sedaj trgovsko podjetje »Zarja«, ostale trgovine pa za sedaj še nimajo sredstev, da bi lahko gradile. V najslabšem položaju so trgovine s sadjem in zelenjavo. Nerazumljivo pa je, zakaj potem nekatere prostore, ki so prej služili trgovini, uporabljajo v druge namene. Tovariš Strajnar meni, da bi se z nekoliko več razumevanja delo marsikaj izboljšalo.

Načelnik tajništva za gospodarstvo pa meni, da je na Jesenicah po številu dovolj lokalov, le njihova ureditev ne ustreza.

Potemtakem bi lahko vsaj en lokal preuredili v mlečno restavracijo?

Mnenja so torej različna. Potrošniki sami niso preveč zadovoljni z izbiro, ki jim jo nudi jeseniške trgovine in pravijo, da je trgovskih lokalov premalo. Kaže, da bo v bodoče potrebna tesnejša povezava Občinskega ljudskega odbora z družbenimi organi.

NEKATERI V RAZVOJU, DRUGI V POVOJU

Na Jesenicah dejansko delata dva potrošniška sveta — v trgovskem podjetju »Rožca« in »Kašta«. V ostalih trgovinah so potrošniški sveti samo na papirju ali pa jih sploh ni. Član potrošniškega sveta trgovine »Plavž« pravi, da njihov svet ne dela, ker ne čutijo za to potreb in tudi ne problemov, ki bi jih reševali, razen cen, o čemer pa svet tako ne more razpravljati.

Kaže, da je delo nekaterih izmed teh samoupravnih organov šele v povojih. Treba pa bo misliti tudi na ustanovitev potrošniških svetov v trgovinah, kjer jih do sedaj ni — z železarno, čevlji, tekstilom, kjer sedaj menijo, da potrošniški sveti niso potrebni.

Prejšnji Svet za turizem in gostinstvo pri Občinskem ljudskem odboru se je v glavnem ukvarjal s turizmom, čeprav sta ti dve panogi — turizem in gostinstvo —

neločljivo povezani. Morda je bil temu vzrok tudi sestav sveta, kjer je samo en član sveta iz gostinstva. Nekateri člani sveta pravijo, da je bilo za razvoj te dejavnosti predvidenih pri Občinskem ljudskem odboru premalo sredstev ali celo nič. ObLO je sicer sprejemal predloge Sveta, vendar jih kasneje ni uresničeval. Na Jesenicah manjka predvsem osrednje menze, kjer bi lahko delavci in uslužbenec dobili poceni a dobro hrano. Nekateri v Železarni pravijo, da je za delavce iz Železarne preskrbljena prehrana, da bi bila potrebna menza za ostale delavce in uslužbence. Za tako menzo naj bi po njihovem mnenju poskrbela občina. Vseeno pa bi verjetno kazalo razmišljati, da bi se hrana v vseh teh menzah in tudi restavracijah izboljšala.

Morda bi bilo prav, da bi se za to zanimali tudi samoupravni organi gostinskih obratov. Vendar ti samoupravni organi v gostinstvu na Jesenicah še niso zaživeli. In vzrok? Pravijo, da so v gostinstvu pretežno zaposleni še nekvificirani delavci in zato samoupravljanje še ni doseglo zaželenega uspeha.

Pred Občinskim ljudskim odborom in organi samoupravljanja je torej nešteto težkih in zahtevnih nalog. Kar čez noč ne

Nove pekarnice so jeseničani zares veselili

bo šlo. Počasi, z večjo prizadevnostjo vseh pa je moč marsikaj hitreje urediti, čeprav je potreb več kot možnosti za njihovo uresničitev. Lj.

POSTRANSKI ZASLUŽEK VAS ČAKA

Če se lotite pridobivanja novih naročnikov za »Glas Gorenjske«, ki je najpriljubljenejši časopis na Gorenjskem.

Za vsakega novo pridobljenega naročnika prejmete provizijo:

- 50 din, če naročnik takoj vplača celoletno naročnino 600 din,
- 35 din, če naročnik takoj vplača polletno naročnino 300 din,
- 25 din, če novi naročnik ne vplača naročnine takoj ob naročilu.

Vse zbiralce novih naročnikov bomo upoštevali tudi pri našem velikem nagradnem žrebanju.

Na Plavžu na Jesenicah raste lepo novo naselje

Matjaž čuti, kaj mu pripada

Takrat, pred petimi leti, je bil Marko osmošolec, Matjaž pa je hodil v 3. razred gimnazije. Jana je bila nekoliko pred njim. Večkrat so se srečali in pogovarjali o vsakdanjih stvareh — o profesorjih, njihovi sitnosti, »svetkih«, kinu, izletih in svojih velikih skrbih. Matjaž Marka in Jana večkrat ni razumel, nižjošolec je bil še tedaj in včasih sta mu celo rekla, da je še pretročji za njuno družbo. Kako zelo užaljen je bil tedaj, čeprav ga s temi besedami nista nameravala užaliti. V njihih besedah se je čisto kazala tista mladostna zanesenost, ačenost, za katero sta mislila, da jo zajemata z največjo žilico. Imela sta drugačne skrbi kot mali Matjaž. Treba je bilo premisliti, kdaj bosta šla v kino, da ju ne bi videli profesorji, kako bosta izpeljala to ali ono delo pri mladinski organizaciji in — učiti sta se morala. Zdelo se jima je, da sta že prerasla Matjažovo družbo, čeprav jima je bilo dolgčas, če se niso dlje časa videli.

Blížal se je konec leta. Marko je maturiral in odšel v Ljubljano na univerzo, kmalu za njim pa tudi Jana. V vseh teh letih se niso več videli. Niso niti vedeli drug za drugega. Marko ni vedel, kako živita Matjaž in Jana in Matjaž ni vedel, kako živita Marko in Jana. Prav gotovo pa so se večkrat spomnili svojih petošolskih let, gimnazijskih skrbi in dobrega tovarištva, tiste prijateljske mladostne vezi, ki je družila in zbliževala njihove misli in hotenja.

Ko so se letos, po tolikih letih, spet srečali, Matjaž ni bil več tisti nekdanji otrok. Tovariša je nemalo presenetila njegova odločnost in razgledanost. Niso se mogli nagovoriti, toliko novega so doživeli v teh letih. Na tihem sta Marko in Jana priznavala, da jima je sedaj Matjaž dorasel tovariš. Še celo več, spoznavala sta, da Marko živi kot osmošolec drugačno življenje kot sta ga živela onadva. Govorili so o vsakdanjih skrbih — o šoli in profesorjih. Tudi o dogodkih v državah izven naših meja, naši ureditvi in gospodarskih vprašanjih so govorili, pogovor je bil nanesel seveda tudi na satelit itd. Matjaž je vedel o vsem marsikaj povedati in tovariša sta mu priznavala, da so njegove misli zdrave in pravilne, znal je razlikovati napake od dobrih strani.

»Razpravljate o vsem tem v vaši šoli, da toliko vešč?« ga je v nekakšnem zavdanjem povprašal Marko. Matjaž je bil ponosen na tako priznanje.

»Misliš, da res?« Da, želel bi, da bi naši profesorji na naši šoli o tem razpravljali z nami. Vendar ni tako. Berem le časopise, knjige, poslušam razprave in kar je glavno, o vseh teh dogodkih tudi razmišljam. Tu in tam s tovariši naletimo še na marsikaj, kar nam samim ni jasno.

»Potem o tem razpravljate s profesorji, kajne?«

»Da. Nekako tako naj bi bilo, vendar — zamisli si tole. Imamo ure moralne vzgoje. Povedali smo, kakšna predavanja nas bi zanimala — našli smo teme, imeli pa smo le 3 predavanja. Potem smo pri teh urah razpravljali oziroma ugotavljali, kdo je odrgnil zid, koliko in kako bomo pobrali denar za izlet itd. Mi pa bi želeli na teh urah več zvedeti o razvoju komun, delavskem gibanju, odnosih ljudi v raznih družbenih ureditvah in še in še.«

»Zakaj pa sami ne začnete takih razprav, saj ste sami pre malo delavni.«

Matjaža je Janino očitanje malce užalilo.

»Kaj res misliš, da smo taki. Dokazal ti bom, da le ni tako. Poskusili smo razpravljati o nacionalnih odnosih. Hoteli smo vedeti, zakaj včasih prihaja do nasprotij, kako bi se dalo temu izogniti itd. Vešč, pa so nam rekli, da nimamo pravice o tem razpravljati, in da je, če bomo o tem govorili, to šovinizem in zato naj o tem ne razpravljamo.«

»No, to je samo en primer, verjetno ste malce prezahtevni,« ga je skušal potolažiti Marko.

»Počakaj, saj še nisem končal. Hoteli smo razpravljati o kmetijstvu. Tedaj smo zvedeli le to, da na razvoj kmetijstva gledamo preveč kritično, kakšno pa je pravzaprav stanje, ali kako naj zasledujemo razvoj kmetijstva, pa nismo zvedeli. In še marsikaj bi ti lahko povedal.«

Mladi tovariši so se za trenutek zamislili. Kot da bi premišljevali, kaj bi storili, da bi bilo drugače.

»Vesta, ni dovolj, da se naučimo marksistično teorijo v nekaj pravilih. Marksizem je znanost, o kateri je treba predvsem razpravljati in se tako učiti — vsaj jaz mislim tako.«

Tovariša sta mu tiho prikimala, ker nista hotela motiti Matjaža pri njegovem razmišljanju.

»Morda mislita, da smo pre malo vztrajni. Hoteli smo zvedeti, kar nas je zanimalo in smo povedali svoje želje razredničarki. Toda prihodnji dan smo slišali marsikatero pikro na ta račun. Nekateri

Letos praznujemo 15-letnico ustanovitve USAOJ. Pred petnajstimi leti, 28. decembra, je bil prvi kongres USAOJ, katerega namen je bil, da poveže vso mladino, ki je sodelovala v NOB, tisto mladino, ki je stremela k novi družbeni ureditvi, v enotno mladinsko organizacijo. Na tem kongresu je bila ustanovljena tudi pionirska organizacija.

Naša slika je eden izmed neštetihih dokumentov, ki pripovedujejo o deležu mladine in celo najmlajših v skupnem ljudskem boju za osvoboditev. Na videz so se namenili tile pionirski »po jagode«, toda v košarah je bila pošta in še kaj za partizane. Prav gotovo imate tudi vi, pionirji, ki boste ravno te dni sprejeti v pionirsko organizacijo, pred očmi vzgled svojih junaških in nesebičnih predhodnikov.

so nam rekli, naj se zanimamo za kaj drugega. Ko pa smo kritizirali nekaj stvari z namenom, da bi zvedeli, kako je prav — vešč kaj se je zgodilo?« Marko je utihnil, beseda mu je zastala.

»Misliš, da smo zato res nevarni naši družbi, kot so nas kasneje obdolžili?«

Marko in Jana sta molčala, dobro pa sta vedela, da naša družba hoče prav takih ljudi, da so prav tisti mladi ljudje, ki razmišljajo o vseh dogodkih tistih, ki bodo usmerjali življenje.

Marko ju je nekoliko otoplo pogledal. Njegove oči so iskale hitrega in odločnega sklepa, ki bi kazal pot proč od takih dejanj. Na obrazu se mu je kazala neestrnost. Njegove misli so bile pri ravnatelju, ki jih je ošteval, da so nezreli, da ne kažejo nobenega zanimanja za

delo in še dostavil: »Mi smo včasih vse boljše znali organizirati delo.« Saj res, je brodil Matjažu po mladi glavi, morda res nismo vsi politično dovolj zreli, toda kaj, ko nam nihče ne nudi pomoči, ko so nekateri izmed tistih, ki so v prvi vrsti za to poklicani, včasih tako prazni, ko so njihove besede prazne pridige. Mi pa bi radi vse več. Radi bi povežali vsa predavanja z današnjim življenjem in dogajanjem v svetu.

Mar res preveč zahtevamo, je Matjažu šinilo v glavo. Vprašujoče je pogledal tovariša. Mar res? »Mar ne morejo razumeti, da življenje stalno teče, da bomo časopise, spremljamo razvoj, tehniko in razmišljamo... Da — včasih celo razmišljamo, če nas taki ljudje sploh lahko še vzgajajo.« Matjaž je izrekel zadnje besede počasi, premišljeno in otoplo. Jana je Matjaža začudeno pogledala. Takih besed verjetno ni pričakovala.

»Morda me obsojaš. Oprosti. Hotel sem ti samo povedati, da sem izgubil vse zaupanje v nekatere predavatelje, ker mi niso mogli dokazati, da je moje mišljenje napačno. Čeprav sem jih prej spoštoval, je po vsem tem spoštovanje izgnilo. Morda mislim tudi tokrat napačno. Vesel bom, če mi bosta dokazala, da nimam prav. Če bom spoznal, da napačno obsojam, bom skušal popraviti, kar sem zagrešil.«

Jana in Marko pa sta molčala... Njihovi pogledi so se razumeli, srečali so se na skupni poti, poti k novi, boljši prihodnosti...

Ljubica Jeglič

TAK KOT JE BIL

Srečala sva se pred dnevi. Komaj sva se spoznala. Ni čudno! Trinaest let je že od tega! Takrat smo mu vsi rekli »tovariši in tovarišice«. Ta vzdevek je dobil ob prvem našem srečanju — poleti 1944.

Ustavili smo se pred velikim senikom. Znamo kmetija je že ostala za nami. Do zore je bilo še časa za počitek, Jelovica je bila že blizu. Začeli smo se razgovarjati o Nemcih, o bunkerjih, o zadnjih aretacijah, celo o košnji...

On pa je poskušal imeti glavno besedo: »Tovariši in tovarišice,« je začel z avtoritativnim, vendar umirjenim glasom sredi tih, negotove noči. »Vsa Gorenjska odhaja. Kakih devet sto jih je šlo zadnje čase v partizane. Delavnice v »Inteksu« so malone prazne, na Jesenicah lovijo delavce po cestah za vsako izmeno.«

»Povej rajši, če ti je dolgčas po Marjeti,« ga je prekinal nekdo iz teme. Slišal se je smeh.

»Ne, resno, tovariši in tovarišice,« je skušal nadaljevati v resnem tonu, a vse se je spremenilo v medsebojno kramljanje in pripovedovanje o delu v tovarnah, o izdanih ilegalcih... Vsi so preslišali in pozabili govornika. Vendar ne povsem. Naslednji dan so ga začeli imenovati: »Tovariši in tovarišice.« To ime se ga je obdržalo. Ne iz nagajivosti, kajti vsi so ga imeli radi. Bil je mlad, močan, zdrav kot dren. In ni se varčeval. Prvi je dvignil roko za prostovoljno patrolo, za akcijo, za prenos ranjenca ali težkih zabojev municije.

Takega »tovariši in tovarišice« sem tudi edino danes videl, si ga vsaj zamišljal, dokler ni pokazal zavrženih prošenj za stanovanje, odločbo o delovnem mestu strugarškega pomočnika in drugo. Šele potem sem ga lahko imenoval z rojstnim imenom — Drejko.

»Kako se imaaš sicer?«

Razvozljal se mu je. Sicer pa je bil še vedno tak. Edino da ne začnjen pogovorov s tistim svečanin tonom »tovariši in tovarišice.« Drugače pa — tak kot je bil: poln zaleta, pripravljenosti in agilnosti, poln vere v prihodnost.

»Se dve tuški?« je klical za nakarico.

»Včasih je bilo lahko. Danes me čakata doma dva kričauca in žena je zmeraj huda! Skoraj nikdar nisem doma. Vsak dan sestanki, posveti...«

Sem član delavskega sveta, delam v tarifni komisiji, v sindikalnem pododboru... In še doma, v naši vasi! Saj vešč, vse se skuplje na človeka. Zdaj so mi rekli, naj delam še v potrošniškem svetu. Samo mrtvalo! Malo jih je, ki bi žrtvovali večer ali popoldne. Vse za plačilo! A kdo nam je plačal takrat, ko smo nosili municijo, se spomniš?«

Pripovedoval je o mnogih uspehih, o lepih in srečnih doživljajih zadnja leta, prav tako pa tudi o mnogih težavah in celo razočaranjih.

Bilo je kmalu po vojni. Na partijskem sestanku so se odločili za množično zborovanje. Kdaj? Zvečer! On, Drejko, pa je bil za to, da bi bilo zborovanje v nedeljo popoldne. Utemeljeval je pomembnost sestanka, ugotavljal zavest, revolucionarnost ljudi. Nihče ni več govoril. Sprejeli so ta sklep. Izid? Komaj nekaj starejših ljudi je prišlo. Niti vsi člani Partije! Šli so v kino, ni izlete, v gostilno... Pač prosta nedelja. Prava polomija! Na prihodnjem partijskem sestanku je Drejko priznal svojo zaletavost. Vsi so ga kritizirali: »Nismo več v partizanih s puško. Normalno življenje je treba upoštevati!« Bil je razočaran, prvič poražen v svojem aktivističnem, mirnodobskem življenju.

Nekega večera pred leti, so ga njegovi sodelavci iz podjetja malone nabili. Šlo je za norme. Drejko, kot vedno, je bil tudi v komisiji za norme. Tudi sam je delal po normah. Komaj si je vzel 15 minut za malico in že je bil za strojem. Hotel je biti med prvimi. Mora! Komunist, udarnik! Visoko je presegal norme. Za njim še drugi.

Alli, računovodja mu je strokovno pojasnil. Take norme ne sme izplačati. »Če ste visoko presegli norme, je le-ta nepravilna, prenizka, nerealna,« mu je tolmačil. Taka, strokovna obrazložitev je bila za Drejka v tistem trenutku tako raz-

zumljiva, enostavna in logična, da niti malo ni pomislil. Zlasti še, ker mu je hkrati govoril tudi o interesih skupnosti.

Ko pa je potem tako ugotovitev »prenašal« na komisijo, jo tolmačil v svojem oddečku, je med delavci nastal hrup. Očitali so mu, da ne drži besede, da je šleva, ničvrednež... Vendar, nič ni pomagalo. Norme so »strigli« vsem, ki so jo visoko presegli. Drejko pa je od tistega dne izgubil dokajšnje zaupanje pri svojih tovariših, delavcih v podjetju.

Obrnil je skodelico, kot bi hotel prerokovati srečo in povedal še drug primer.

Pred gostilno so ga ustavili kmetje. »Kje imaš danes tvojo delovno zadrugo! Kje je tisto lepo, krasno življenje zadrugnikov s tolikimi traktorji in blagostanjem?! Tvoj spomenik je le še na zidovju zadrugnega doma, po katerem raste mah in trava.«

Drejko je bil iznenaden. Ni bil pripravljen na to v tistem hipu, ko je šel mimo gostilne. Celó težko se je spomnil tistega večera pred leti in leti, ko je bil zadolžen za govor v vasi. A danes! Imel je pripravljene ostre besede. Vendar! Umiril se je. Odrnil je prijazno nekaj besed in skušal čimbolj razumljivo pojasniti kasnejši razvoj v kmetijstvu. Uspelo mu je. Vsaj tako si je on predstavljal in odšel. Kmetje pa so ga gledali vse do vogala bližnje hiše in se za njim rogali. Tudi tisti večer je bil doma ves zagrenjen, zamišljen in samosvoji kakor marsikdaj.

Vendar to ni bilo vse. Ko sva šla po Kranju do avtobusne postaje, je pripovedoval tudi o mnogih, lepih primerih zadovoljstva in uspehov. Ob manifestaciji za Trst je dvignil malone vso vas. Ob zadnjih volitvah je tam bila v njegovi vasi zelo dobra udeležba. Njihova delavnica v vasi je zaposlila veliko število žena in drugih. Kmetijska šola je lani komaj uspela sprejeti toliko število mladine kot se jih je prijavilo. Vse to seveda, ni zgolj njegova zasluga, njegov prispevek pa je zraven in njemu je to v zadoščanje in zadovoljstvo.

K. M.

DOKLER SMO ZDRAVI

nikdar ne pomislimo na nesrečo. In če se ta vendarle pripeti?

Za take primere je »Glas Gorenjske« zavaroval vse svoje naročnike, ki imajo vsaj za mesec dni vnaprej poravnano naročnino.

Zavarovalnina znaša:

za primer 100 % invalidnosti

40.000 dinarjev

za primer smrtne nezgode

20.000 dinarjev

Letos je DOZ izplačal zavarovalnino 10 našim naročnikom.

Pozdrav gorenjskih fantov iz JLA

Gorenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Petrovcu na Mlavi, vojna pošta 4660/43, čestitajo k Dnevu republike, 29. novembru ter želijo mnogo uspehov v nadaljnjem razvoju Gorenjske in vse domovine.

Obenem pošiljajo mnogo pozdravov svojememu sodelavcu ing. Metodu Vizjaku ter domačim, fantom in dekletom s prelepe Gorenjske.

Marjan Mlinar, Milan Homan, Alojz Primožič, Marjan Zakotnik, Milan Govekar, Franc Grca, Jože Zagar.

Čestitkam se pridružujejo tudi gorenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Stipu, V. P. 5555. Mnogo lepih pozdravov pošiljajo tudi svo-

K ZGODOVINI PREDVOJNEGA NAPREDNEGA TISKA NA GORENJSKEM

Kako smo izdajali časopis »Mladina« pred 20 leti

Konec 1936. leta, kmalu po veliki tekstilni stavki, smo v Kranju ustanovili ilegalen uredniški odbor za nov časopis »Mladina«, ki naj bi širil revolucionarne ideje med vse mlade ljudi v mestu in na vasi. Člani odbora smo bili: Beno Anderwald - študent, Tone Grčar - delavec, Meta Koren - študentka, Cena Malovrh - študent in pisec teh vrstic. Za odgovornega urednika smo izbrali Franca Tratajka, delavca iz Jugobruna, uredniško delo pa sem prevzel jaz. Odločili smo se, da bo novo glasilo nadaljevalo poslanstvo »Mladih potov«, ki so leto prej izhajala v Ljubljani. Zbrali smo okoli 500 naročnikov, največ v Kranju, nekaj pa tudi v drugih krajih Slovenije.

Prva številka Mladine je izšla 11. februarja 1937. leta, tiskali pa so jo v sedanji »Gorenjski tiskarni« v Kranju. Sprva smo mislili na 14-dnevnik, vendar nam to ni uspelo. Denarja za izdajanje časopisa smo imeli zelo malo, z naročnino pa tudi nismo mogli kriti vseh stroškov za tisk. Za prvo številko je prispeval največ član uredniškega odbora Beno Anderwald, ki je imel premožne starše. Seje uredniškega odbora smo imeli v skritih podstrešnih sobicah delavcev in študentov in na njih smo vedno najprej razpravljali o denarju. Večkrat se je zgodilo, da smo obrnili lastne žepce, samo da je lahko izšla nova številka. Zbirali smo tudi prostovoljne prispevke za tiskovni fond. Med darovalci so bili le delavci in kak napreden izobraženec. Bogatih me-

POZIV NEKDANJIM NAROČNIKOM »MLADINE«

Od vseh števk »Mladine«, ki je izhajala pred vojno v Kranju, sta ohranjeni samo prva in druga številka. Prosimo nekdanje naročnike »Mladine«, ki imajo shranjene nadaljnje številke, naj le-te pošljejo proti povrnitvi stroškov in plačilu Centralnemu komiteju ZKS, zgodovinski oddelek, — Ljubljana.

cenov tudi nismo pričakovali, saj smo se v listu borili proti vsem izkoriščevalcem. Dela, ki smo ga imeli z urejanjem lista, nismo plačevali.

Informacije za list smo povzemali iz »Politike« in »Ošišanega ježa« ter iz slovenskih časopisov. Dopisov smo prejeli toliko, da bi z njimi lahko napolnili mnogo zajetnejši časopis, kot je bil naš. Zato smo morali med prispevki pazljivo izbirati in jih priobčevati v taki obliki, ki je cenzura ni črtala.

Za prvih 5 števk so nam dovolili še tako imenovano predcenzuro, potem pa je je strezki načelnik uknil. S tem je bilo izhajanje Mladine praktično onemogočeno, saj je potem cenzor lahko zaradi ene same besede zahteval zaplembu celotne številke. Kljub strogi cenzuri smo po tistem izdali časopis še dvakrat ali trikrat in skoraj vso naklado razposlali, še preden je bil list cenzuriran. S tem smo dosegli, da so nam zaplenili čimmanj števk.

Prepričan sem, da je »Mladina« kljub skromnemu obsegu in kratki življenjski dobi opravičila svoj obstoj in doprinesla vsaj majhen delež k širjenju naprednih idej med naše ljudstvo v mračnem obdobju zatiranja delavskih množic.

Jože Jan

I Š Č E M O vestnega šoferja - mehanika

Plača po tarifnem pravilniku — Informacije v upravi lista

VOGNJU SMO OPOSTAVLJALI SVOJO OBLAST

Štirinštridesetega. Brezkončne ruske zavnice so se spremenile v pokopališče, v žalostne spomine in opomine nasilja. Mrum se je oddaljeval proti zapadu. Tudi ob Neretvi, Moravi in Savi so rjavlele klenke tankovske pošasti s kljukastim križem. Osvobodeno ozemlje je bilo večje in večje. Obrisi zmage svobodoljubne volje nad jeklom in stroji so bili vedno jasnejši, vedno bližji.

Svoboda! Jugoslavija, brez kralja, brez kapitalistov in izkoriščevalcev, brez žandarjev in srezkih načelnikov! Oblast ljudstva!

Gospodarske komisije in odbori Osvobodilne fronte so imeli vedno več posla. Po vsaki zmagi, po vsakem osvobojenju novih krajev so se pojavile nove skrbi. Ni več zadostovala le politična agitacija, zbiranje hrane in mobilizacije za vojsko. Da bi v osvobojenih krajih čimprej začelo življenje z vsem poletom obnove in ureditve, je bilo potrebno vodstvo, enotna organizacija — oblast. Začeli smo voliti prve krajevne narodnoosvobodilne odbore.

Poleti 1944. leta so tudi na Gorenjskem začeli priprave za volitve. V Beli krajini in drugod, kjer so bili večji osvobodjeni predeli, so volitve že končali. Tudi v severnem Primorju so že v maju in juniju volili. Volilci so na zborovanjih pretehtali in izbirali kandidate, volili z glasovnicami in prvič v zgodovini z okorelo roko, toda svobodno očrtavali kandidate, ki so jim zaupali.

Na Gorenjskem je bilo dokaj teže. Kljub temu so začeli z volitvami konec oktobra. Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Gorenjsko je 30. oktobra 1944 poročal Slovenskemu narodnoosvobodilnemu svetu med drugim tole: »Volitve se vršijo po skrajšanem postopku v glavnem zvečer pod zaščito naših partizanskih odrednih zased in v vseh izrednih prilikah, v katerih se na Gorenjskem še nahajamo.« Tako so volili na Javorju že 25. oktobra, v Zicah in na Rovih 27. oktobra, v Vrbi in Lukovici 28. oktobra itd.

Posebne okoliščine seveda niso dovoljevale obsežnejših teritorialnih enot. Skoraj vsaka vasica je imela svoj KNOO. Tako so bila takrat na Gorenjskem kar tri okrožja: jeseniško s tremi, kranjsko s tremi in škofjeloško z dvema okrajema. Se pravi, osem okrajev tam, kjer je danes samo eden! Krajevnih odborov je bilo na stotine. Samo v kamniškem predelu so jih izvolili 42.

Tako je za okupatorja nevidno in podtalno rasla iz ljudstva prava oblast po vaseh in celo v kontroliranih in okupiranih mestih in trgih.

PRED 13. LETI V STUDENSKI GRAPJI

V Železnikih, Češnjici, Jesenovcu in okolici je v sredini oktobra 1944 postalo dokaj nemirno. Sestajali so se skojevci, mladina, odbori AFŽ, frontovci, gospodarske komisije... »Volitve, volitve!« so šušljali po vaseh. Ali, potrebna je bila previdnost. Nemci so čisto prihajali iz

Selc kot da so nekaj slutili. Brskali in stikali so povsod. Vsaka nepremišljena beseda, krepitanje otroka bi lahko izdalo vso stvar.

Končno je prišel tisti dan.

»Bilo je lepo vreme. Žive, različne barve so kar vabile v gozd,« pravi tovariš Ivan Trojar, sedanjí predsednik občine v Železnikih. Pri takem lepem jesenskem dnevu se gotovo ni zdelo prav nič čudno niti Nemcem, če so opazili, da so skoraj vsi ljudje odhajali na delo. S kopačami, motikami, grabljami, sekirami in kosami, nekateri z oprtniki, so odhajali ob Sori navzgor, navzdol proti Češnjici, v pobočja na eno ali drugo stran — pač na delo. Tudi jesen ne pusti kmetu, da bi roke pestoval v naročju.

Vendar, to ni bilo navadno kmečko jesensko delo. Po gozdovih, kolovozih in stezah so drug za drugim iskali skrivnih poti proti Studenski grapji. Od tam dobrih 20 minut navzgor. Na poraščenem kopišču, ki so ga oglarji zapustili pred leti, so bili zbrani člani volilne komisije. Volilci so odlagali orodje v stran, kajti za veliko delo, ki jih je tu čakalo, to orodje ni bilo potrebno.

Tam nekje za Selcami so zaropotali šarči in brede. Škofjeloški odred je bil na položaju. Volivcem to pokanje ni motilo. Kot da poslušajo zvoke harmonike v vaški gostilni. Porobki z mahom poraščenim mehko rešje, suha poležana trava so vabile na udobne sedeže in vzpodbujale k dolgim in živim razgovorom o volitvah v KNOO.

»Kaj naj potem delamo mi, naš odbor OF,« so spraševali nekateri.

»Tudi jaz pravim,« se je oglasil drugi. »Dva odbora v vasi — dva gospodarja v hiši! Sama zmeda!« je trdil tretji.

Zabobnelo je tudi nekje za Jelovico. Nihče se ni zmenil za to in razgovor se je nadaljeval: »Počasi, počasi! Ni tako!« se je oglasil član okrajnega odbora. Odbori OF morajo ostati! Novi KNOO bodo prevzeli le upravne stvari — oblast. »Kdo pa bo to ločil? Vse je eno in isto! Če so odbori OF doslej preskrbovali partizane, skrbeli za ranjence, bolnike in sirote, če so znali pobirati davke... Zakaj danes spet drug odbor? Odbor za odborom,« je menil tretji.

Se in še so govorili, posedali okoli kopišča in kadili cigarete, a žene so se sukale okoli debelih smrek.

»Res,« so začeli potem ugotavljati in vsakemu se je zdelo celo čudno, kako da prej ni mogel tega doumeti. Novi KNOO bodo imeli zares dosti dela in še preveč, a to isto čaka tudi odbore OF.

Sonce se je že začelo nagibati navzdol. »Kmalu bo tri,« je dejal nekdo. Na volilnem spisku so označili še zadnje prišlece in ugotovili, da je udeležba proti vsakemu pričakovanju — popolna. Vseh seveda niso povabili. Okupator bi tako množico gotovo opazil. A povabljeni so bili tu.

Kratek govor...

Potem: »Kdo je za... naj dvigne roko!« Vrstila so se imena, dvigale so se roke. Glede kandidatov ni bilo prigovorov. Bili so izmed najboljših. Tako so jih izvolili 9. Potem še člane v okrajno skupščino.

Volilna komisija se je za hip umaknila: ugotovila udeležbo, pravilnost volitev in štela glasove.

Potem so javili: za predsednika Krajevnega narodnoosvobodilnega odbora v Železnikih je izvoljen Leopold Košmelj, za tajnika Francka Kralj...

Odbornikom so takoj dali delo: za preskrbo, za obveščevanje, za podpore, za zbiranje prispevkov itd.

Veliko delo je bilo opravljeno.

Počasi so začeli odhajati drug za drugim. Stlačeno in pohojeno kopišče, volišče prvega ljudskega odbora, je utihnilo. Izvoljeni odborniki so se vrnili v dolino, na polja, na svoje kmečko delo. Ali le na videz. »Teško so me čakali doma, da jim povem, kdo so prvi izvoljeni odborniki, da jim povem, da imamo svoj prvi odbor,« pravi danes Frane Bogataj.

Pogosto so se sestajali na seje. Problemov, težav in dela je bilo vedno več. Tudi naslednji dan po končanem odhodu Nemcev so se brž sestali in pogovorili o nalogah, na katere so bili že dokaj dobro pripravljani.

NA VOLIŠČU V VAŠKE NARODNO OSVOBODILNE ODBORE V BREZOVICI PRI KROPI 1944. LETA

Ko so v Bohinju prvič svobodno volili

S SEJ NOO V 6B

V Zgornji dolini so bili NOO že 1943. leta. Kljub močnemu okupatorju štirje odbori v Bistrici. Tudi vasi so imele ilegalna imena

»Glede poti, ki je bila 8. decembra po neurju tako razruvano, da je nemogoč vsak prevoz, se je po daljši debati sklenilo, da se izvrši popravo s kulukom in da se pritegne k temu pravilu posestnike, ki prevažajo po tej poti les, drva in seno.«

Čitam zapisnike s sej narodnoosvobodilnega odbora v vasi 25. ozir. 6 B v Bohinju. Čitat iz zapisnika 3. seje. Kdaj je bila, iz zapisnika ni razvidno. Kaže, da je morala biti okoli 10. decembra 1944. leta. Kljub temu, da je bilo v tem času v Bohinjski Bistrici 750 nemških vojakov, so v vasi aktivno delali štirje narodnoosvobodilni odbori. V ilegalni seveda, s šifriranimi imeni, ki so jih tudi večkrat spreminjali. Odtod nerazumljiva znamenja: 25, 6 B, 5 A, 4 B itd.

Prvi sestanek NOO v Bohinjski Bistrici je bil 20. novembra 1944. leta. Ze na prvem sestanku, kot potem na vseh naslednjih, je odbor začel kot pravi organ ljudske oblasti. Najprej je bilo treba organizirati prehrano vojske. Narodnoosvobodilni odbor 6 B se je na prvi seji obvezal, da bo skrbel za preskrbovanje Ambulante E z živil. Iz zapisnika druge seje se vidi, da je ljudski odbor tudi nadziral, kako se hrana uporablja. Zapisano je:

»Tov. Dimitri poroča, da se dela na Ambulanti »E« škoda pri hrani, ker se odmetuje še uporabne stvari...« Na isti seji je odbor pripravil in sprejel podoben načrt za zbirko »Vse za našo vojsko« ter sklenil, da se bo zbiralo žganje za naše bolnice.

Narodnoosvobodilni odbori v Bistrici so kljub temu, da je bila na videz nemška oblast še zelo močna, opravljali tudi oblastvene funkcije. Bili so prava država v državi. Skrbeli so za urejanje poti, kot je razvidno iz uvodnega citata. Na tretji seji so razpisali tudi davke — doklade na živino — da bi lahko plačali delavce, ki so po pravilju pota. Izdajali so tudi sečna dovoljenja. Na prvi seji so sklenili, naj se »vse revne družine, ki so potrebne pomoči, tozadevno zglasijo pri tov. Črtomirju.«

Krajevni odbori so vzpodbujali vasičane tudi k medsebojni pomoči. V tistih časih je bilo složno delo še kako potrebno. Na drugi seji je narodnoosvobodilni odbor 6 B sprejel med drugim tudi tale sklep:

»Preskrbeti se mora oddaja sena onim, ki so jim bili požgani seniki — do prihodnjega sestanka.« Seveda pa so se našli posamezniki, ki jim narodnoosvobodilno žganje ni

bilo všeč. Nekaj njih se je poskušalo vrniti tudi v ljudske odbore, ali pa vsaj na volilne zборе, da bi potem izdali okupatorju imena najaktivnejših odbornikov. Na volilnem zboru v kraju 4 B se jim je to tudi posrečilo. Zato je NOO 6 B že na prvi seji sprejel sklep, da se izda legitimacije, brez katerih se ljudje nato niso mogli udeleževati zborovanj, ki jih je skliceval odbor.

Kljub terorju je bilo v Bohinju ljudje brez legitimacij malo. Zato so narodnoosvobodilni odbori tudi na čustpirnem področju lahko tako uspešno delali.

»Drugače pa je bilo v Zgornji dolini.« nam pripoveduje Jelenc-Aleš. On je bil v tem času sekretar okrajnega komiteja KPS v Bohinju. Danes je direktor Karoserije v Ljubljani.

V Zgornji dolini so bili postavljeni narodnoosvobodilni odbori že konec 1943. leta. V tem času je delalo v dolini sedem NOO. V jeseni 1944. leta, ko smo razbili postojanko v Srednji vasi in osvobodili dolino, pa so bili izvoljeni novi narodnoosvobodilni odbori, in sicer v Stari Fužini, Srednji vasi, Češnjici, Jereki, Koprivniku, Gorjušah in Poljanah.

Tu so bili odbori edini izvrševalci oblasti. Politična ideja o socialni in narodni osvoboditvi se je začela uresničevati v teh, sicer še drobnih in večkrat otroško naivnih ljudskih predstavniških telesih. A vendar so bili to prvi, res ljudski odbori na Gorenjskem. Ljudje so to čutili, zato so jim zaupali, zato so tudi uravnavali svoje delo po njihovih napotilih.

In vsak večer se je kolona kakih 30 vključenih postav pomikala po dolini. Vsi so bili močno otovorjeni. Obšli so Janeza in prišli do Ribčevega laza. Tam so tovor preložili na vozove. In spet so po razdrapanih kolovozih konji trudoma vlekli polne voze hrane naši vojski,« je zaključil pripovedovanje tovariš Aleš. ABC

ANEKDOTA

VNEMA

Jeseni 1944. leta so Gorenjci prvič svobodno volili. V tem obdobju se ustanovljajo prvi narodnoosvobodilni odbori.

Aktivisti so bili noč in dan na terenu. Z veliko vnemo so pripravljali volitve. Delo ni bilo lahko in nenevarno.

V tej vni je že zgodaj jeseni Okrajni odbor OF Bohinjskega okrožja, ki je prvi narodnoosvobodilni odbor ustanovljen.

Toda z obratno pošto so tovariši z okrožja demantirali to novice, ker so se na kraju samem prepričali, da se šele pripravljajo na volitve.

»Iz vašega poročila črtajte, da so v vasi 25 že izvolili narodnoosvobodilni odbor, ker odbora še niso izvolili,« je bilo rečeno v odgovoru.

Ze konec 1944. leta pa je bilo v Bohinju 17 narodnoosvobodilnih odborov. (Iz arhiva ObO ZB Bohinj)

Volitve pri Jeralovih v Ovsišah

Novembrski večer v tretjem letu okupacije... Na vasico, raztreseno po bregovih med Savo in Lipnico, so legle sivokoprenaste sence, ki so se hitro zgostile in okrog šeste ure je že vse pobočje pod Jelovico utonilo v jesensko noč. Redke, medle luči, ki so se vžigale na nebu, niso mogle pregnati temine. Tišina je objela vasico in ves njen okoliš, presekali so jo le rezki, nagli koraki švabske patrulje, ki je bitela iz vasi proti savski dolini, da bi se izognila neprijetnemu srečanju s partizani. V zadnjih mesecih je bila namreč od mraka do zore vsa leva stran Save že njihova.

Večerni umik sovražnika iz vasi je vselej z glasnim, veselim laježem naznanil domačinom Musarjev pes Sultan, ki je bil torej prav dober in zanesljiv obveščevalec. Ta skrben čuvaj je pa narobe prav dobro vedel, da sme potem, ko so se začele utrinjati iz teme okrog biš prve postave partizanov, le še zadovoljno rečati.

Ta večer mu pa vendar ni šlo v račun, ko je videl domačina za domačinom odhajati proti gornjemu koncu vasi, tja proti kajžam. Kako zadovoljno bi šele godel, če bi vedel, da se vaščanom mudi k Jeralovim, katerih bišica čepi gori pod »Pre-dubom« in kamor jih vabi Osvobodilna

fronta k prvim volitvam v krajevni — vaški odbor.

Pol vasi je bilo že zbrano v »biši«, ko sem stopil čez prag. Gospodinja Meta je bila vsa nasmehana in srečna, saj živ dan ni doživela toliko obiskov naenkrat. Gospodar Miklavž, ki je bil že »v letih«, nas je pa pozdravljal kar iz za peč. Za menoj pa so še prihajali volilci, da je postala izba dosti pretesna.

V kotu za mizo so dodelili prostor borce, zagorelima in srčnima fantoma. Domači Todor je povzel besedo. Povedal nam je, da nas je OF sklicala k prvim ljudskim volitvam, ki jih tvegamo kljub okupaciji in fašistični tiraniji in da postavljamo s tem, dasi še v ilegali, prvo ljudsko predstavništvo našega kraja. To predstavništvo bo z vso predanostjo in borbenostjo vodilo upor proti okupatorju do zmago vitega konca in bo zadeve domačega kraja uvelo v brk sovražniku samo v roke.

Ni ga bilo med nami, ki bi ne bil ob teh besedah globoko presunjen. Pozabili smo na vse gorje, ki je prišlo nad nas z okupatorjem, pozabili smo na to, da prežijo na nas le pol kilometra proč izza bunkerjev smrtonosne oči in cevi sovražnika. Ne meneč se za vse nevarnosti smo se

razživel in pogovorili o volitvah in o prvih kandidatih za svoj prvi narodnoosvobodilni odbor. Kmalu smo se zedinili za najprednejše tovarišice in tovariše aktiviste, ki smo jih soglasno izvolili in tako postavili v naši zgodovini za svoj domači kraj prve resnične ljudske predstavnike. Se stražarja pred bišo nista več vzdržala. Pozabila sta za trenutek tudi onadva, da bi ne smela odložiti brzostilek in sta bila sama kar naenkrat tudi med nami. Nista mogla zamuditi tega velikega dogajanja v mali Jeralovi biši.

Sele okrog polnoči smo se vračali spet na svoje domove. Vračali smo se z zavestjo, da smo opravili veliko, zgodovinsko stvar za dosego končnih ciljev narodnoosvobodilne borbe. Zavedali smo se, da smo se držnili izpovedati pred vsem svetom, da boče imeti odslej naše ljudstvo ključne oblasti na svoji zemlji v svojih rokah in da noče trpeti nad seboj več ne tujih, ne domačih valptov.

Tudi po vseh okoliših vasicab, na Poljšici, Češnjici, v Rovtab in na Dobravici so v tistih dneh izvolili prve krajevne — vaške odbore.

V spomin na te historične dni smo si pri nas izbrali sredino novembra tudi za svoj vsakoleten krajevni praznik.

Jože Fister

gorenjske bodice

△ Pred časom je Svet Svobod in prosvetnih društev sklenil sestaviti seznam vse dramske literature, ki jo hranijo prosvetna društva na Gorenjskem. V ta namen je bila izdana okrožnica, ki je pozivala prosvetna društva, naj seznane dramske literature, ki jo hranijo v svojih knjižnicah, čimprej odpošljejo na Zvezo Svobod. Cilj te akcije je bil v tem, da bi si dramske sekcije z medsebojnim izmenjavanjem odskih tekstov olajšale svoje delo. — Vse lepo in prav, misel je lepa, do neke meje tudi izvedljiva — samo če... Vidite, pa nam je ta »če« vse pokvaril. Delo okrog tistega seznama bi bilo lahko že v večji meri končano, če, če, če bi prosvetna društva sploh reagirala na tisto okrožnico. Bilanca te akcije: od 73 prosvetnih društev, ki delujejo v okviru Sveta Svobod, se je odzvalo s svojimi odgovori le 11. Kaj pa druga prosvetna društva? Glavo stavim, da spe spanje pravičnega.

△ Stanovanjska stiska je postala tako napadna, da celo delavski četi predvojaške vzgoje Občinskega ljudskega odbora Kranj ni prizanesla. V sedmih letih, odkar je bila ta četa ustanovljena, se je selila natanko sedemkrat. Sicer ne potrebujejo nič drugega kot skromno učilnico in majhen prostor za skladišče materiala, ki ga potrebujejo pri svojem delu. Njihova krivulja preseljevanja je salamensko čudna, spominja pa na krivuljo, ki opisuje dviganje in padanje temperature pri bolniku. Enkrat se selijo s podstrešja v klet, nato iz kleti na podstrešje, pa spet v klet, od tu so jih prehajali na Planino in od tam v štirjo itd. — Pravijo, da jim za to ne dajo stalnega zatočišča, ker se morajo ti bodoči soldati navaditi vsega dobrega in hudega.

△ Ko sem ondan hajkal material za bodice okrog Trboj pri Kranju, me je zaneslo tudi na Žerjavk. Tamkaj sem našel tudi na nekega možakarja — po njegovi bajti in pripovedovanju sodeč — je mali posestnik. Potožil mi je, da so mu fantje, menda celo člani predvojaške vzgoje, že večkrat pobili steklo na oknih in vratih. Tudi letos na Dan mrtvih mu mulci niso prizanesli. Z vso vnašo so se spravili nadenj in mu s kamenjem razbili precej opeke na strehi in povrh še tri okenska stekla. To sovraštvo, ki ga goje trbojski mulci do tega možakarja ima svoje korenine v rabutanju sadja. Kar pomirilo sem se, ko sem slišal, da ima ves postopek v rokah postaja ljudske milice.

△ Kranj dobiva vse lepšo podobo. Posebno tisti konec, kjer začne Koroška cesta, se pravi vrh Jelenovega klanca, je pa še celo lep. Dom JLA je lepo prefarban, pa Merkurjeva bajta s tistim rukzokom tudi, pa poslopje, kjer ima Slovenija šport svoje štacuno; ja, saj pravim, prav čedno je sedaj na tistem koncu, samo če... Ga vidite vrbca, kako mi je ta »če« pod roko skočil! Če bi bila še Rossova bajta vrh Jelenovega klanca malo čednejša, bi bilo lahko še lepše. Tako pa tista skaza rumena, oguljena in odrgnjena skazi vse lice. Ne bi škodovalo, če bi jo vsaj spomladl nekoliko prestrihali.

△ Za konec pa še resnično pravilico o majhni klobasici. — Zgodilo se je, da je moja Marjana ondan stopila v mesnico Mestne klavnice Kranj, in sicer v poslovalnico številke 6. Tamkaj je zahtevala, naj ji zavijejo klobaso. Vidite, tu pravzaprav dobi štorija pravo podobno. Klobasa, kaj klobasa, klobasica... mikroskopsko majhna klobasica, ki jo je mesar hotel zaviti, se je moj Marjani, ki je tako mehkega srca, huda zasmilila, pa je dejala mesarju: »Slišite vi, kaj bi s tako majhno klobaso. Kaj nimate nobene večje? Dajte mi eno izmed tistih klobas tamle,« je pokazala Marjana.

Grdo jo je pogledal mesar s krvavim firtohom, in grozno grdo zavihel svoj nož, ki ga je prav takrat brusil in zarentačil: »Klobasa je klobasa, naj bo majhna ali velika — vse so namenjene prodaji!«

In uboga Marjana je pri prič izgubila vse upanje, da bi mesar zamenjal tisto majhno, mikroskopsko majhno klobaso za večjo. — Malo je posmrkala, se napihnilo kot sam nebodigatrema in odvihrala iz poslovalnice. In pravilice je konec, in bodic tudi. Zdaj vam pa želim še prijeten 29. november in na skorajšnje svidenje

Vaš Bodičar!

Umetno drsanje ni samo lep, temveč tudi zdrav šport

Gostovanje madžarskih umetnih drsalcev

JESENIŠKI HOKEJISTI NA TURNEJI

V sredo zjutraj so odpotovali jeseniški hokejisti na večdnevno turnejo po nekaterih evropskih državah. Odpotovali so preko Zagreba v Budimpešto, kjer bodo odigrali dve tekmi s »Fervarozsem«, nato bodo igrali nekaj tekem na Češkem, v Vzh. Berlinu in v Avstriji. Na Jesenice se bodo vrnili okrog 14. decembra.

Po dosedanjih tekmah sodeč, Jeseničani nimajo dosti upanja na večji uspeh. Vsekakor pa jim bo turneja koristila in če bodo tako igrali kot minulo nedeljo proti Ljubljani, lahko pričakujemo tudi veselih vestí. Kljub odsotnosti pvega moštva pa bo na jeseniškem umetnem drsalšču v tem času vrsta pomembnih srečanj in prireditev. Na predvečer praznika Dneva republike bodo gostovali na Jesen-

nica umetni drsalci iz Budimpešte, ki bodo svoj program ponovili tudi v nedeljo popoldne. Nastopilo bo 18 drsalcev, med njimi juniorska prvakinja Eva Csoma, večkratna prvakinja in svetovna akademska prvakinja Estz Jurek, seniorska prvakinja Helga Zeoollnar in druge. Vsekakor bo to kvalitetna prireditev. Po reviji bo hokejska tekma med Jesenicami B in Celjem, v nedeljo pa bo gostoval Zagreb proti Jesenicam B, glavna tekma pa bo med Ljubljano in KAC iz Celovca. Med tem časom bodo na drsalšču še kegljaške prireditve, najbolj pa bodo prišli na svoj račun mladi drsalci in pa tečajniki drsalne šole.

Nomizni tenis

»TRIGLAV« ODLIČEN V LJUBLJANI

Preteklo nedeljo je bilo v Ljubljani prvenstvo Slovenije za posameznike in dvojice v namiznem tenisu. Igralci »Triglava« so igrali zelo dobro in so kar v štirih, najkvalitetnejših disciplinah osvojili naslove prvakov. Tudi v ostalih disciplinah so se uvrstili zelo visoko in dokazali, da so sumničnja na račun njihove kvalitete v letošnjem letu nepotrebna. Posebno sta se izkazala Teran in Plutova, ki sta osvojila naslove prvakov pri moških in ženskah posamezno. Teran pa je bil najboljši tudi pri mladincih. V polfinalu je premagal Tomažiča, njegov uspeh pa bi bil gotovo še popolnejši, če bi se v finalu lahko srečal s Kernom. Ta pa je izgubil v polfinalu s Podobnikom, ker je igral zelo nervozno. Za Triglav je nastopil tudi Ahačič, ki pa še ne igra v nekdanji formi. Uspešen je bil tudi Jeseničan Vidmar, ki je zmagal pri moških B.

FINALNI REZULTAT I — posamezniki — moški A: Teran : Podobnik 3:1, moški B: Vidmar : Zidar 2:0; mladinci: Teran : Tomc 2:0; ženske: Plut : Terečič 3:0; mladinke: Vauče : Knap 2:0; pionirji: Grabnar : Rehar 2:0; pionirke: Knap : Pirc 2:0. Dvojice — moški: Kostanjšek - Miklavc : Teran - Tomc 2:1; ženske: Terečič - Pogačar : Plut - Knap 2:0; mladinke: Vauče - Petrač : Knap - Vendelj 2:0. M.

Nogomet

GORENJSKA : LJUBLJANA

V počastitev 29. novembra, je GNP organizirala zanimivo srečanje nogometnih enajstoric Gorenjske in Ljubljane. Repräsentanci se bosta pomerili 29. novembra t. l. ob 14. uri na Jesenicah. Enajstorica Gorenjske še ni izbrana, določeni

IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE GORENJSKE

Lansko leto je uredništvo »Glasu Gorenjske« prvič razpisalo anketo šestindvajsetim športnim delavcem na Gorenjskem, da je z njihovo pomočjo izbralo najboljše gorenjske športnike za leto 1956. Danes pa razpisujemo enako anketo, v kateri naj sodelujejo vsi bralci, v izbiri najboljših gorenjskih športnikov v letu 1957. Zato naj nam vsak bralec pošlje

Lani najboljša BARBARA KONCILJA

do 25. decembra svojo lestvico — desetih najboljših športnikov na Gorenjskem. Pišite nam z dopisnico. Vsak vaš predlog bo vpoštevan in kdor od športnikov bo dobil največ točk, bo od vas izbran tudi za najboljšega športnika v letu 1957. Tistega, ki pa bo že vnaprej izbral desetorico najboljših tako kot jo bo pokazala anketa vseh sodelujočih, bo uredništvo nagradilo z 2000 din. Uredništvo

pa so že igralci, ki pridejo v poštev: Brezar I., II. in III., Česenj, Krašovec, Mihečič (vsi »Triglav« Kranj), Volerič, Šabac, Gasar, Rekar, Medja, Mulej (vsi Jesenice) in Hiti (»Mladost« Strazliče).

Repräsentanca Ljubljane bo v večini sestavljena iz igralcev, ki nastopajo v Ljubljansko - primorski nogometni ligi. f

Težave, uspehi in načrti kranjskih ju-doistov

Ze dalj časa o delu in uspehih kranjskega ju-do kluba »Triglav« ni nič slišati, kot da je popolnoma zamrlo. Vendar ni tako. Člani redno trenirajo, vendar pa nimajo tekmovanj, kar je seveda precejšnja ovira za uspešen razvoj tega športa.

Letos spomladl je bila ustanovljena slovenska ju-do liga. »Triglav« se v to tekmovanje ni mogel vključiti, ker za to ni imel potrebnih sredstev. Kranjčani se seveda ne bi mogli potegovati za vidnejša mesta, vendar pa bi jim takšno tekmovanje bilo v veliko korist. Tako pa so imeli spomladl samo en dvoboj, in sicer z ljubljansko Olimpijo, nekaj posameznikov pa se je udeležilo še slovenskega in državnega prvenstva. Tudi danes ni stanje glede tekmovanja nič boljše. Razen tega bi klub potreboval nekaj novih kimon, ker so stare že precej izrabljene. Zelo pa ovira delo mladih ju-doistov tudi vprašanje trenerja.

Če hočemo, da bo klub še naprej lahko z uspehom delal, je potrebno čimprej rešiti vsa ta vprašanja. Škoda bi bilo, če bi njihovo delovanje ne moglo iti v prihodnosti nemoteno naprej, saj so uspehi, ki so jih dosegli v dveh

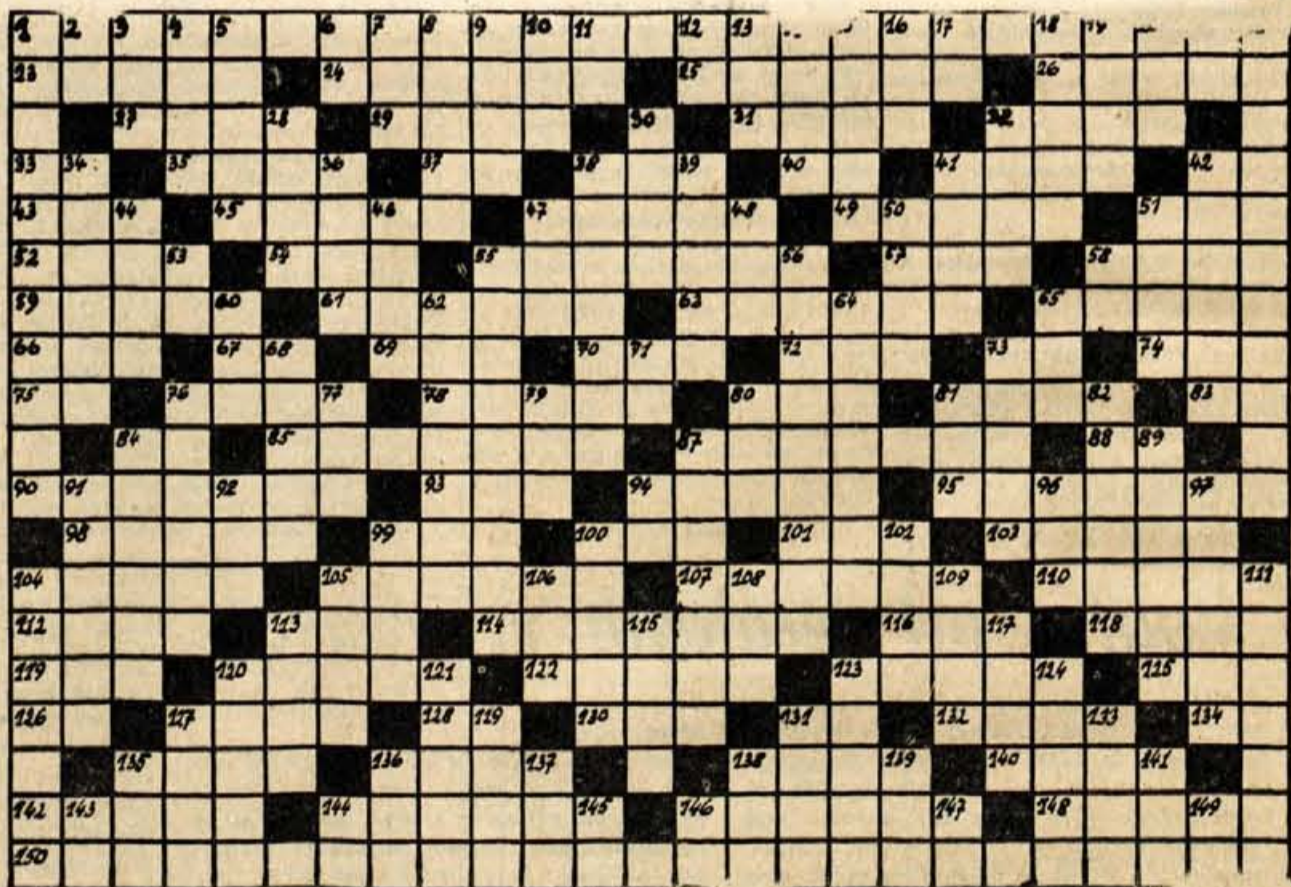
letih svojega obstoja dokaj zadovoljivi. Na zadnjem slovenskem prvenstvu posameznikov v Ljubljani je Mlakar dosegel v teški kategoriji drugo mesto. Z dobrim plasmanom na državnem prvenstvu pa sta presenetila Sorli in Kavčič, ki sta v močni konkurenci v srednji kategoriji zasedla 5. in 6. mesto. Vidimo torej, da ima »Triglav« nekaj prav dobrih borcev, ki imajo pred seboj še lepe možnosti razvoja.

V dosedanjem delovanju je klub organiziral tudi štiri začetniške ju-jitsu tečaje za moške in enega za ženske. Moški pa so prav lepo uspeli, pri mladinkah pa je bilo kasneje premalo zanimanja in tečaj ni bil dokončan.

Za 29. november imajo ju-doisti namen organizirati prvenstvo Kranja v ju-do, ki obeta ostre in zanimive borbe. Najboljši pa bi se potem udeležili prijateljskega troboja v Ljubljani. Vsekakor pa imajo kranjski ju-doisti največjo željo, da bi jim bilo omogočeno prihodnje leto tekmovati v slovenski ligi, kar bi brez dvoma precej prispevalo k pozitivni in razširitvi tega športa v Kranju in prav gotovo tudi po vsej Gorenjski. S.

NAGRADNA KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. in 150. »Glas Gorenjske« čestita svojim bralcem: 23. francoski skladatelj in pianist (1875 do 1937); 24. množilni števnik; 25. trgovec z drobnarijo; 26. pozivi; 27. očka; 29. skandinavsko moško ime; 31. koralni otok; 32. ziltina; 33. 4. in 22. črka abecede; 35. najmanjši del snovi; 37. enaka soglasnika; 38. latinski predlog; 40. veznik; 41. rod, plemo v prvotni človeški skupnosti; 42. veznik; 43. vstavi UPO; 45. grška črka; 47. ime hotela v Kranjski gori; 49. zajcem podobni glodalci v Južni Ameriki; 51. samoglasnik med enakima saglasnikoma; 52. modrina nad nami; 54. naplačilo; 55. dekle ob kolovratu; 57. žensko ime; 58. narejen (angleško); 59. grški junak (2. sk.); 61. ime nekdanjega prebivalca na južnem Kavkazu; 63. reva; 65. prikriti; 66. okrajšava za variacije; 67. začetnici prilimka in imena slovenskega slikarja; 69. latinski pozdrav; 70. števnik; 72. veznik; 73. arabski žrebec 74. krajšava za stran; 75. začetnici imena in prilimka predsednika CSR; 76. bivši premier angleške vlade; 78. samo ena; 80. višji turški uradnik; 81. prolog; 83. živalski glas; 84. učenje; 85. iz volne narejen; 87. narediti; 88. enota za upor; 92. eksporten; 93. zemlja; 94. padavina, posebnega okusa; 95. črta na zemljevidu, ki spaja vse točke z enako magnetno silo; 98. idejni voditelj velike revolucije; 99. prislov kraja; 100. del glave; 101. hoditi; 103. letopis; 104. lepa lastnost; 105. po nepotrebem trošiti; 107. svojilni zaimek; 110. glavno mesto evropske države; 112. števnik; 113. gledajo; 114. črta na zemljevidu, ki veže točke z enakim zračnim pritiskom; 116. začimba; 118. moško ime; 119. teniški izraz; 120. znan kraj na Gorenjskem; 122. prizorišče v cirkusu; 123. solata; 125. češka pritrilnica; 126. začetnici imena in prilimka strokovnjaka za slovansko jezikoslovje (roj. 1877 v Novem mestu); 127. vrsta snega; 128. prvi črki prilimka in imena hrvatskega književnika (1508—1575); 130. polji; 131. mečmet; 132. najpogubnejši slikar antike; 134. kratka za evropske države; 135. mesteca v južni Dalmaciji; 136. blapliva tekočina; 138. posedujem; 140. najmočnejša igralna karta; 142 vrsta vina; 144. prepored; 146. hrup, trušč; 148. ustvarjalec.

NAVPIČNO: 1. zaračunavati; 2. srbohrvatski veznik; 3. žensko ime; 4. močno dišeča rastlina; 5. orodje; 6. pri-slov; 7. osebni zaimek; 8. tekstilna surovina; 9. svojilni zaimek; 10. kratka za akademski naslov; 11. primorska rečenica; 12. začetnici imena in prilimka slovenskega pisatelja; 13. časovna enota; 14. pokloniti; 15. staro ime za Ljubljano; 16. MAL; 17. zlato (francosko); 18. brez skrbi; 19. junaška pesem; 20. nedelaven; 21. italijanski spolnik; 22. dolžina v kilometrih; 28. globoka nezavest; 30. tuje žensko ime; 32. grška črka; 34. zasopel; 36. na splošno enota za merjenje; 38. tkana; 39. začiniti; 41. industrijska surovina; 42. dimiti; 44. gora na Koroškem; 46. prazničen; 47. oseba iz Gotovčeve opere; 48. moško ime; 50. židovska mestna četrt; 51. planet; 53. staroslovska pijača; 55. prenaraditi, prešudrati; 56. pokrajina v severovzhodni Španiji; 58. začetnici imena in prilimka slovenskega pisatelja; 60. pogan; 62. široka velemestna cesta; 64. okregati; 65. števnik; 68. ubog, siromašen; 71. predlog; 73. naznanilo (O = A); 76. gospodar; 77. ne

(latinsko); 79. staroslovska veznik; 80. oče; 81. lopi; 82. pridati; 84. usah-nem; 87. velika narodnostna skupina; 89. žensko ime; 91. hudoben; 92. znamenka sovjetskih avtomobilov; 94. začetnici prilimka in imena slovenskega karikaturlista; 96. osebni zaimek; 97. prebivalci mesteca v severni Dalmaciji; 99. čreda; 100. uboji; 102. vladajoči sloj stare indijske države na ozemlju današnjega Peruja in dela Bolivije; 104. segrete; 105. prestol; 106. tuje žensko ime; 108. naplačilo; 109. Verdijeva opera; 111. ločilni števnik; 113. značka, za katero je mladina po osvoboditvi tekmovala v mnogoboju; 115. revščina;

117. morská žival; 120. rekdanja denarna enota; 121. pripadnik indijske skupine Nahua; 123. določene barve; 124. mesto na Primorskem; 127. v letih; 129. država v Južni Ameriki; 131. država v jugovzhodni Arabiji; 133. nekdanja kraljevska palača v Parizu (fonetično); 135. poljsko orodje; 136. dobi; 137. geometrijski pojem; 138. IRE; 139. zemljevid (angleško); 141. TTA; 143. soglasnik s prizvokom; 144. pisemska kratka; 145. predlog; 146. začetnici prilimka in imena predsednika Izvršnega sveta LRS; 147. ljudski edbor; 149. začetnici prilimka in imena slovenskega dramatika.

1. nagrada 2000 din
2. in 3. nagrada po 1000 din
4. in 5. nagrada po 500 din

Rešitve pošljite v uredništvo do 5. decembra t. l. Zrebanje, h kateremu vabimo tudi naročnike, bo 7. decembra t. l. ob 15. uri v prostorih uredništva.

družinski pomniki

Zaboj za kurjavo in udobna klop obenem

Z nastopom mrzlih dni v pozni jeseni gospodinja preneha kuhati na električnih kuhaliških in začno kuriti štedilnike, ki ogrevajo še kuhinjo. Kuhinja je običajno dnevni prostor, v katerem se družinski člani poldnevi največ zadržujejo. V njem sprejemajo obiske in prav zaradi tega je želja vsake gospodinjice, da bi kuhinjo čim bolj udobno uredila.

Lep vtis o kuhinji pozimi marsikje pokvari zaboj za kurjavo, če je napravljen kar iz surovih desk. Temu se izognemo, če zaboj n. pr. popoldne, ko prenehamo kuhati, spremenimo v udobno klop. Zelo ekonomično je, če ima zaboj tri predale za kurjavo, na sprednji strani pa ima še prostor za metle,

ZADRUŽNICE IMAJO ŠE RECEPTI

PREMALO BESEDE

JEDILNIK

Sekcije žena zadružnic so pričeli na Gorenjskem ustanovljati pred dvema letoma. Kmečke žene so se vključevale vanje brez oklevanja, kakor hitro so zvedele za delovne načrte in naloge organizacije. — Dejavnost sekcij je bila zlasti v nekaterih krajih zelo razgibana. Po zadnjih podatkih je na območju kranjskega okraja 31 sekcij z 2000 članicami. Njihovo delo usmerja v okviru Zveze ženskih društev Odbor žena zadružnic pri Okrajni zadružni zvezi v Kranju.

Če pogledamo, kakšno je bilo delo v zadnjih dveh letih, potem lahko ugotovimo, da so zadružnice posvečale največ pozornosti izobraževanju. Na Gorenjskem je bilo v tem obdobju 25 splošnih gospodinjstev tečajev, 65 tečajev za konserviranje sadja in zelenjave, 76 tečajev za konserviranje svinjskega mesa in 20 tečajev o uporabi sodobnih gospodinjstev pripomočkov. Korak naprej od izključno gospodinjstevskega izobraževanja je bilo v zadnjem času izpopolnjevanje zadružnic v perutinarstvu, vrtnarstvu in prašičereji. Tako n. pr. zadružnice v kranjskem okraju že opuščajo gojitve tistih kokoških pasem, od katerih nimajo dovolj gospodarskih koristi. V prihodnjem letu bodo izbor perutnišnico in ostali čistilni pribor. Za sedenje prekrivamo zaboj z enobarvno blazino, h kateri prišijemo pišan volan. Ta mora segati do tal. — Takšen preprost zaboj za kurjavo nam torej lahko dvojno služi. — Je praktičen in tudi v estetskem pogledu lepo dopolnjuje opremo kuhinje.

nine lahko še izboljšale, ker nameravajo v Naklem urediti vavilnico. Za trg bodo zadružnice na ta način povečale zalogo jajc in zadovoljile tudi povpraševanje po piščancih-pohankih. Na Jesenicah, kjer je trg le slabo založen s povrtinno, se bodo nekatere članice iz okoljskih kmetijskih združenj usmerile predvsem na vrtnarstvo.

Kmečke žene so z delom še vedno preobremenjene, zato si bodo morale sekcije zadružnic v prihodnje bolj prizadevati za njihovo razbremenitev doma in na polju. V kmetijstvu je namreč zaposlenih 62% žena, ki delajo povprečno 11 ur dnevno. Na gospodinjstvo delo odpade približno 5 do 6 ur. Kmečke žene so torej v prvi vrsti proizvajalke, potem šele gospodinjice. Žal se to ne odraža v njihovem sodelovanju v upravnih odborih kmetijskih združenj. V teh organih je v vsem okraju vključenih samo 21 žena, ki zastopajo predvsem svoje sekcije, v gospodarjenju zadrug pa jih posega komaj polovica. Marsikatera kmečka žena bi se še vključila v te organe, vendar ob tolikšni zaposlenosti ne utegne. Razen tega večina manjka tudi potrebna izobrazba za res uspešno sodelovanje pri upravljanju zadrug. Mlažim se na področju uveljavljanja v gospodarskem in političnem življenju vasi obetajo boljše možnosti. V kmetijsko-gospodarskih šolah se bodo naučile marsikaj koristnega, česar njihove matere in očetje niso imeli priložnosti spoznati.

Če bodo sekcije zadružnic ubrale pravo pot in jim bo postopoma uspelo osvoboditi žene prekomernega dela, potem bo

vsaka od njih kot proizvajalka lahko odločala o gospodarjenju zadrug. Seveda pa sekcije brez izdatne pomoči Okrajne zveze ženskih društev oziroma Okrajne zadrugne zveze ne bodo mogle napredovati, saj so se zadružnice v nekaterih oddaljenejših krajih že zdaj pritožile, da so prepuščene same sebi in da se ne znajdejo pri delu. -ey

MODA

Topla jopica za mrzle dni. Nosi jo k različnim krilom ali oblekam iz volnenega blaga.

Cvetačna juha
Mrežna svinjska pečenka
Pražen krompir
Mešana solata (endivija, fižol, pesa)
Smetanov zvitek

Cvetačna juha: pol cvetače, slan krop; 4 kg masti, 3 kg moke, kostna ali zelenjavna juha, zelen peteršilj, sol, poper; 1 rumenjaki za legiranje, pol dl mleka.

Cvetačo operemo, otrebimo, razdelimo na cvetke, liste zrežemo na kocke oziroma rezance in skuhamo v slanim kroupu. Iz masti in moke napravimo prežganje, ga razkuhamo s cvetačno juho, pridenemo kuhano cvetačo in liste, seselectan zelen peteršilj in po potrebi dolijemo še kostno ali zelenjavno juho. Solimo, popopravimo in prevremo. Pred serviranjem zgostimo juho z rumenjaki, raztepenim v mleku.

Mrežna svinjska pečenka: 1/4 kg svinjske ribice, sol, kumina, česen, čebula, zelen peteršilj, timijan, majaron, 1 goba ali za nožovo konico gobjega prahu, limonina lupinica, 2 kg masti, 1/4 kg svinjske pečice; 4 kg masti, malo juhe ali kropa.

Z ribice odstranimo z ostrim nožem kožice, nato jo nadržemo s soljo, kumino in strtim česnom in obložimo z ostalimi sestavinami, na masti (2 kg) prepraženimi začimbami. Pripravljeno meso zavijemo v pečico in ga pečemo 1/4 do 1 uro. Nazadnje nekoliko masti odlijemo in prilijemo malo juhe ali kropa. Pečenka je okusnejša, če jo pripravimo dan prej, preden jo spečemo.

Smetanov zvitek: Testo: 15 kg moke, sol, 1 jajce, žlička olja, približno pol dl mlačne vode.

Moko presejemo na desko, ji primešamo z lesenim nožem jajce, olje, sol in mlačno vodo ter ugnemo iz tega gladko testo (mekko), ki se loči od deske in rok ter dela mehurčke. Testo naj potem počiva pod pogreto skledo najmanj 1 uro. Nato ga denemo na dobro pomokan prt, ga nekoliko razvaljamo, namažemo z oljem in razvlečemo, da je čisto tanko.

Razvlečeno in obrezano testo namažemo do dveh tretjin z nadevom, po vrhu ga potresemo še z rozinami in pokapamo z raztopljenim surovim maslom. Testo zvijemo, zvitek namažemo z maščobo in spečemo.

Nadev: 7 kg surovega masla umešamo, dodajamo po malem 2 rumenjaka, sok in lupinico četrtilimone, 7 kg vanilijevega sladkorja. 1/2 žemlje, namočene v vodi in pretlačene, 1/8 litra smetane in sneg dveh beljakov. Vse to zmešamo.

Mlada rast

1+3=4 dobro/5 odlično (5) zadovoljstvo (1)

ALADARAST

prav dobro (4) slabof (4) odlično (5)

Mala Jasna je pasla živino v gori. Nad njo so kipele proti nebu skalnati vrhovi gorenjskih planin, pod njo se je širil pas zelenih gozdov, ki je segal prav do dna doline. Sonce je zlatilo rožnate trate in mala Jasna je bila srečna, kolikor more biti srečno mlado otroško srce.

Takrat je iznenada v rebri pod njo zaropotalo, ostri streli so presekali tišino. Jasna se je strahoma ozrla pod rob, kjer je stala njihova hiša. Srce ji je prebodla ostra bolečina: Da ne bi Nemci kaj storili očetu in materi! A smreke so zakrivale hišo, da ni mogla videti ničesar. Začela je zganjati živino, da bi jo pogonela domov. To pa ni šlo hitro, ker je bilo govedo vajeno, da se je pašo do večera. Tekala je po trati in priganjala živala. Takrat je iznad smrek začrnel oblak dima, takoj za tem pa so ognjeni zublji plamili visoko pod nebo.

Jasna je onemela. Popustila je palico in tekla proti domu, ves čas hli-pajoč: »Mama, mama, oče!»

Vsa poslopja so bila v plamenu. Ogenj je požiral samotno kmetijo in rušil zidovje. Nikogar ni bilo, ki bi gasil. Le Jasna je kakor brez uma obletavala podirajočo se hišo, vila roke in klicala na pomoč.

Pod noč so prišli partizani. Partizanka Zora je objela deklico in ji skozi solze zašepetala: »Zdaj bom jaz tvoja dobra mamica in partizani ti bodo nadomeščali očeta.»

In Jasna je razumela, da so ji streli in plameni vzeeli očeta in mater. Za-

Solze

strmela je v porušeni dom in iz oči so ji privrele vroče solze.

Zapihal pa je dobri veter in ji posušil solze. Spuhtele so v zrak, se spojile s solzami sirot po slovenski zemlji, se spremenile v bel oblak, ki je zasenčil sonce. Kajti sonca ni, kadar sirote jokajo.

Tako je Jasna pozabljala na to, da nima očeta in matere. Pasla je sosedove ovce, trgala rože, strme opazovala v soncu žareče planine in strahoma prišuškovala bobnenju iz doline. Kajti iz doline je prihajalo zlo v gore. Iz doline so prihajali ubijalci — Nemci.

Tako je minilo leto in dan in Zorini poljubi so posušili solze v obeh dekleta in ji pordečili lica. Ni imela matere, a je imela Zoro, ki je bila dobra, kakor samo materino srce.

Nekega dne so zadržale v dolini brzostrelke. Bobnenje je kipelo do samih vrhov in Jasna je tesnobno zrla v dolino, kdaj se prikažejo zelene obleke morilcev. A teh ni bilo.

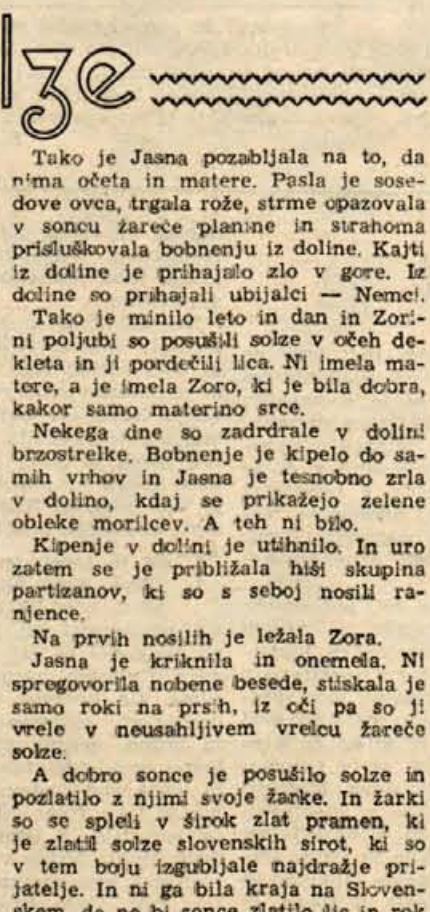
Kipenje v dolini je utihnilo. In uro zatem se je približala hiši skupina partizanov, ki so s seboj nosili ranjence.

Na prvih nosilih je ležala Zora. Jasna je kričnila in onemela. Ni spregovorila nobene besede, stiskala je samo roki na prsih, iz oči pa so ji vrele v neusahljivem vrelec žareče solze.

A dobro sonce je posušilo solze in pozlatilo z njimi svoje žarke. In žarki so se spleli v širok zlat pramen, ki je zlatil solze slovenskih sirot, ki so v tem boju izgubljale najdražje prijatelje. In ni ga bila kraja na Slovenstem, da ne bi sonce zlatilo lice in rok osirotelih otrok.

Jasna je postala tiha. Mračno je zrla v dečino, od koder je prihajalo zlo. Edini prijatelj so ji bili partizani. Zdaj je ubajala s paše na sosednjo goro, ali pa je gnala ovce v dolino, v ušesih pa ji je vrelo sporočilo, ki ga je hotela oddati zanesljivim ljudem. Nejasno je spoznavala eno: Da je tudi ona ena izmed tistih, ki se bore za svobodo slovenske zemlje, za mir in za srečo vseh ljudi. Namesto bolečine ji je okrasil lice trd, pogumen izraz, zavest velike odgovornosti ji je krepilo drobno srce.

Tako je minilo leto in dan. Nekeč v mraku je hotela skozi gozdove domov. Sredi potoja je surovo pretrgal tlišno nemški krak in rafal za tem je razcefral debela dreves in zelene liste gr-

movja. Dobra noč je vzela Jasno v svoje naročje in jo skrila pred Nemci. Jasna je ubežala na goro v krilu teme in se rešila Nemcev.

Dolga so bila leta vojne, dolgo je bilo trpljenje slovenskih otrok. A dočakali so dan svobode, ko je zadnji strohopetnji Nemec zbežal čez mejo in so le še ruševine in pogorišča pričala o nemškem barbarstvu.

Beli oblak, zlati sončni žarek in temna noč pa so ostali tudi potem, ko je bila slovenska zemlja svobodna. Kajti solza in trpljenja je bilo preveč, da bi se moglo izgubiti.

Beli oblaki jadrajo čez pečine in ravna polja in mečejo sence na zelenje in cvetje na grobovih, da nikdar ne ovne. Zlati sončni žarki barvajo rože, da so rdeče kot kri ubitih borcev, rumene kot samo zlato in bele, kot je bila čista ljubezen otrok do domovine. Noč pa nasuje hladne rose, da se pokrije cvetje in zelenje s tisočeri-mi biseri.

Beli oblak je plaval prek morja, spu-stil se nizko nad Alžir in popil solze nedolžnih otrok.

Zlati sončni žarki so padli nad Arabijo in nasuli zlata zvestega tovarštva na paščavski pesek in zelenilo oaz.

Dobra noč je vzela v svoje zavetje vse borce, ki se bore za svobodo domovine. Takrat trepetava sovražnik, kajti ve, da noč ne pozna usmiljenja in da maščuje storjene krivice.

Solze male Jasne se niso izgubile. Kot bel oblak plavajo po obzorju in se zbirajo s solzami drugih sirot, s solzami Alžirije in Arabije v teman, mogočen oblak, ki bo nekoč v sru du neusmiljeno pokončal vse, ki žive od krvi in solza slabotnih in revnih ljudi.

Bavdek Dušan

NAGRADNA KRIZANKA

ZIVEL 29. NOVEMBR

NOV 1957

Vodoravno: 2. rojstni kraj naše republike; 3. oče; 5. pripadnik naroda, ki živi v severnem delu angleškega otoka, znan po skoposti (množina); 7. voditelj naše države; 9. prav ta; 11. ime note; 12. začetni črki imena in priimka slovenskega pisatelja (Mule); 13. hrib nad Beogradom z grobnico Neznanelega junaka.

Navpično: 1. napajati z vodo; 3. če; 4. kazalni zaimek sr. sp.; 5. moško ime, dvolitrska steklenica; 6. prebivalec Istre; 8. vas pri Ljubljani; 10. glej 12. vodoravno.

Dragi cicibančki in pionirji!

Mislím, da bo prav in dobro, da je na tej strani danes objavljena po dolgem odmoru zopet nagradna križanka. Saj je že običaj, da pred praznikom vedno približno kaj podobnega, in da je za delo in trud razpisana nagrada. Jutri praznujemo najpomembnejši naš praznik, rojstvo Republike, pa smo zato posegli globoko v malho in pripravili kot nagrado za pravilno rešitev te križanke tri lepe knjige, ki jih bodo prejeli izžrebani srečniki. Torej pravilno rešitev na časopisnem izrezku pošljite na uredništvo G.G. Mlada rast.

Ob tej priliki se lepo zahvaljujem vsem dopisnikom za poslane vrstice. Zelo pa sem se razveselil lepe pošiljke, ki sem jo prejel pred nekaj dnevi iz Preddvora. Lepe pošiljke, ne, ne, ka, cel kup lepo in vzorno napisanih sestavkov so postali pionirski tamošnje osemletke. Upam, da bom lahko vse to tudi objavil, saj dopisniki zaslužijo. Pomislíte - v okviru svoje pionirske organizacije, ki je zelo delavna, so ustanovili poseben dopisni krožek, pravijo, da se bodo tako praktično vadili v poročanju in dopisovanju, pravijo še, da jim bo to koristilo pozneje v življenju, ko bodo postali člani kake organizacije, pa delavskega sveta ali upravnega odbora.

Dedek Kosobrin

TONČKA PERČIČ: Domovina

POLJA ZELENA, PISANE LOKE, BELE VASICE IN GORE VISOKE, S SONCEM OZARJENA ZLATA POLJANA, BUJNI GOZDOVI, MESTA PROSTRANA, VIŠOKE TOVARNE IN DELOVNE ROKE, SRCA PREPOLNA LJUBEZNI GLOBOKE. — TO MOJA JE DOMOVINA: LEPa, BOGATA, S KRVIJO PREPOJENA; SVOBODA JE NJENA NA ŽRTVAH ZGRAJENA.

Mika Klinaar

Zvečer je zvedela, da so prišli. Matijevo dekle ji je prinesla novice. Ni je vprašala, če je Milan med njimi. Zdelo se ji je samo po sebi razumljivo, da je s Petrovim, ki je bil komandant, prišel tudi njen fant. Čudilo jo je le, zakaj se še ni oglasil doma.

— Ni lepo od njega, da ne pride najprej k mami, — jo je za trenutek obšlo, a ga je takoj opravičila: — Presenetit me hoče, nagajivec! Ve, da bo moje veselje še večje, čim bolj bo podžigal mojo nestrpnost...

Odkar je pred mesecem padel Ivan, njen najstarejši sin, se je z vso svojo ljubeznijo oklenila srednjega sina, Milana. Že prej ga je ljubilila med vsemi tremi sinovi najbolj. Morda zato, ker ji je bil srednji sin tako zelo podoben. Imel je poteze njenega obraza, nežne ženske poteze. Kar bala se je, da mu bodo prešle, ko mu bodo pognali brki. Takrat, ko ga je nosila pod srcem, si je želela, da bi bil punčka. Pravzaprav sta si tega želela oba: ona in mož, ki je bil gozdar in lovec. Zdaj za lov ni imel mnogo časa. Odkar so izvolili partizansko oblast, je imel mnogo posla na narodnoosvobodilnem odboru. Tudi zdaj ga ni bilo doma. Sedel je pri Torkarjevih na Zgornji Gorici, kjer so imeli sestanke. Včasih, ko je bila zvečer tako sama doma, se ji je zdelo, da je teh sestankov skoro preveč. Toliko govore o gospodarstvu, o stvarih, ki jih bo treba urediti, a nimajo z ničemer gospodariti. Razumela bi, ko bi govorili samo o prehrani in obleki ter drugih stvareh, ki jih potrebujejo partizani. Toda govorili so tudi, kakšno bo potem, ko bo vojna konec in bo svoboda.

— Morda je Milana zadržal on? — je pomislila. Petrov prav gotovo ni šel mimo Torkarjevih.

Da bi se vsaj mož kmalu vrnil! In da bi Milan prišel z njim! Še enkrat bi se pred njim razjokala za Ivanom (ubogi nesrečni fant!) potem bi pa objela Milana in lažje bi ji bilo pri srcu. — Samo, da mi tebe niso ubili! — bi ga poljubljala in božala po svetilkajcih se, kakor svila mehkih črnih lasih. In potem bi ga dolgo gledala v temno rjave oči, da bi žele iz njih razbrala, kaj je njen fant doživel v teh mesecih, ko je bil partizan.

— Partizan... — je zašepetala ljubeče. Dasli mu je takrat branla, ko je odhajal, je bila veselo ponosna nanj. Bil je vendar najmlajši med fanti, ki so šli z Gorjuš v partizane.

— Samo pazi se, — mu je naročala, ko je odhajal. In še Petrovemu je naročila, naj pazi na njenega fanta.

— Bom. Bodite brez skrbi! Vrne se z menoj, ko bo svoboda!

Tako ji je rekel Petrov, komandant Dušan, in ona mu je verjela. Verjela kakor vsaka mati, ko se poslavlja od sina, odhajajočega v partizane. Kako neki bi se moglo Milanu kaj pripetiti? Skoro otrok je še in smrt ne izbira med otroki, je slepo verjela.

Toda, ali ni mislila prav tako, ko je odhajal Ivan. Tudi takrat je verjela, da je njen najstarejši neranjiv. Verjela je in vendar je Ivan padel.

Ni še mesec od takrat, — je bridko pomislila in zahtela. Bolečina, ki ji je zmrevorila dušo že skoro do otrplosti, se je znova oglasila.

Bilo je tisti večer, ko je dopletla jopič zanj, da bi ga ne zeblo. Slišala je kurirja, ki so odhajali v dolino. Vsi so šli. In kadar so šli vsi, je vedela, da se v dolini nekaj pripravlja. Tisto noč je Jeseniško-bohinjski odred (in njem je bil tudi Ivan) napadel Bohinjsko Bistrico, da bi se oskrbel z živili. Odred je bil velik in močan kakor brigada.

Dolgo v noč je tisti večer slonela nad jopičem in ga božala, kakor da bi božala sina. Rahlo se je zdrznila, ko se je iz doline začulo streljanje.

— Ne more biti hudoga, — je rekla. Streljanje ni bilo dolgo. Le nekajkrat so se strojnice zakrohotali v temo in komaj slišno so se odmevi rafalov nosili iz doline.

Potem je zadržala nrd jopičem. V polsnu je slišala korake. Dobro jih je poznala. Bilil so kurirski. Čudno se ji je zdelo, da se niso ustavili in da kurirji niso vstopili kakor navadno. Šli so mimo. Zaman je prisluškovala, da bodo potrkali.

— Utrujenji so, — je pomislila. — In zaspani so. Drugače bi ne šli mimo. Če drugi ne, Vinko

al Ruševac bi se prav gotovo oglasila. Šla je spat. Zjutraj pa je ponesla Ivanov jopič v kurirsko karavlo, skrito v gozdčku nedaleč za Zvebovo hišo.

Nič hudega slučje je odgrnila šotorsko krilo, ki je služilo za vrata. Fantje so še ležali.

— Na noge, zaspenci, — je prešerno vzkljnila, a ji je bilo takoj žal, ko je videla, da so vsi nekam pobiti.

— Preutrujenji so še, je pomislila. Ni prav, da je prišla tako zgodaj. Niti zdanilo se še ni. Lahko bi vedela, da so fantje šele pozno ponoči prišli iz doline.

— Kar spite, — se je opravičevala. — Nič posebnega ni. Le nov jopič za Ivana sem prinesla, da bi mu ga ponesli.

Se se vidi, kakor da bi gledala drugo bitje, kako drži na rokah jopič za Ivana. Obrazi kurirjev topo strme vanjo. Ni vedela, da je bila toplot žalost, ki ji je dušila. Obrazi so kakor okameneli strmeli drug v drugega in čakali, kdo bo imel toliko poguma, da ji bo povedal strahotno resnico.

Odreveneli molki jo je začudili. S pogledom je drsela od obraza do obraza in ga ustavila na Vinku, Ivanovemu prijatelju. Njen pogled so zadržale solze v Vinkovih očeh. Te solze so zresnile njen obraz. V srcu ji je padla temna slutnja in jo zadela kakor električni sunek.

— Se je kaj zgodilo? — je vprašala. — Sedite, mati, — je rekel Vinko, potem pa mu je beseda zastala.

— Se je kaj zgodilo? — je ponovila in skrb, prepojena s strahom, ji je zasijala v temnorjavih očeh.

— Mati...

Čakala je, da bi Vinko nadaljeval. A ni mogel. Pravkar izgovorjena beseda je okamenela na njegovih ustnicah. Zaman je skušala razbrati to okamenelost, slutila pa je, da se je Ivanu pripetilo nekaj hudega. V grlu je začutila grenkobo zatajevanih solz. Mislil so ji prešinili računi, ki jih je slišala ponoči, preden so se kurirji vrnili.

— Je Ivan ranjen? — je izdala iz sebe. Molki ji ni povedal ničesar. Vinkove ustnice so se zganile, a zopet bolešno otrdele, dokler ni v bolečini zahropel. Čez lica so mu zdrsele zadrževane solze. Odgovoril pa ni.

— Mrtev? — je zamolklo vprašala in že ob misli, da bi to moglo biti res, se ji je stemnilo pred očmi. Videla je samo še, da so partizani nemo pritrtili. Potem jo je spreletelo, kakor da bi jo zadela udarec. Udarec, ki ga je prej slutila, da si je s strojno naglico in močjo približuje iz nedoločene črne megle, ki se je v tem hipu razrasla čez ves svet in ga zameglila.

— Ne! Ne! Ne!... — se je trgalo v joku iz nje. Ni mogla verjeti, da bi bil Ivan mrtev. Toliko partizanov je! Vsi so živi. In prav njen sin je moral pasti. Njen sin!

Kakor nepreorano zemljo jo je neusmiljeno orala bolečina. Njena ostrina se je rezala vanjo s strašno resnico, trdo in neizprosno kakor jeklo lemeža, ki se mu uporna nepreorana ledina zaman upira. Stokala je kakor zemlja, ki se vanjo zajeda lemez. Lemez, ki neobčutiljivo reže in trga do konca, dokler zemlja ni preorana. Šele potem se zemlja sesede, kakor da bi težila k prvotni obliki. Toda svoje prvotnosti ne doseže več. Sesede se, brazde pa, ki jih je začrtala ostrina pluga, ostanejo kakor gube na čelu človeka, ki ga je preorala bolečina...

Se pred mesecem, dokler ni zvedela za Ivanovo smrt, je bil njen obraz brez gub. Zdaj pa so se črtnile vanj globoke brazde. Bolečina je še ni preorala do konca. Spomin na prvega sina je bil še presveč, ranjena duša še nezaceljena. Zato si je v tem trenutku toliko bolj želela Milana.

— Da je vsaj on še živ! Samo da še živ! — je šepetala.

Zadnjič ga je na Belci zaman čakala, čeprav sta bila dogovorjena, da bo prišel na zvezo. Ni ga bilo. Morala se je vrniti. Zdaj pa je sam prišel. S Petrovim in njegovimi partizani. Oče ga je najbrž zadržal pri Torkarjevih, da ga še ni bilo k njej.

Ura je tiktakala. Njeno tiktkanje se ji je zdelo prepočasno. Pričakovanje jo je žgalo. Ni mogla več strpeti.

— Šla bom k Petrovim, — je zašepetala. Ančka je prav gotovo doma.

Pogledala je k najmlajšemu. Spal je. Mar, odsevajoč z otroškega obraza, jo je pobožal s toplim čustvom. Nehote se je med žalostne poteze začrtal ljubezniv nasmech. Prvič po hudih tednih. Spomnila se je, ko ji je zadnjič rekel:

— Mama, zdaj bom pa moral v partizane. — Kaj boš ti v partizanih? Šele osem let ti je. Imeti jih boš moral še najmanj osem, da te bodo hoteli.

— Potem bom šel čez osem let! — je vztrajal. — Čez osem let ne bo več partizanov. Takrat bo vojna že zdavnaj konec!

Začuden jo je pogledal, kakor da ji ne verjame, in rekel:

— Kaj neki bodo potem delali možiki, če ne bo več partizanov?

— Živeli bodo v miru in ljudje bomo srečni.

— Ali zdaj ni miru, mama? — jo je prekinil.

— Ne. Vojna je.

— In kaj bomo delali možiki brez vojne? Dolgčas nam bo.

Ni je razumel. Miru ni poznal.

— Ubogi otroci! — je vzdihnila in pobožala spečega. Nasmehnil se ji je v spanju, kakor bi čutil njeno ljubezen. Nato je ugasil karbidko. Misli so ji zopet pohitele k Milanu. Morda je že pri Petrovih, je pomislila, zaprla vrata in stopila v gaz. V snegu je odsevala mesečina.

Pri Petrovih ji je povedala Ančka, da Milana ni.

Ni mogla verjeti.

Čeprav jo je Dušan razočaral, je rekla: — Samo, da je še živ!... Ivana pa ni več! — je zopet zajokala.

Ihtela je. Ko se je umirila, je vprašala, če je njen najljubši fant zdrav. Dušan je priklimal.

— Samo da je zdrav in živ! — je ponavljala.

Dušana je zabolela laž. Ni več zdržal. Resnice pa, da je Milan padel, si ni upal povedati. Vgaj ta hip ne. Šel je iz hiše z izgovorom, da mora poskrbeti za tovariše, ki jih je nastanil pri Zvebu. Šel pa ni k njim. Ko je bil zunan in se oddaljil od hiše, je zajokal. Bolela ga je laž. Bi jo mu je, kakor da je napravil velik greh nad tovarišem, ki je ležal visoko gori pod Kepo, mrtev in sam, zagreben s kamenjem in s snegom. Dolgo v noč je blodil po gazez med zasneženimi gorjuškimi travniki. Ko se je vrnil domov, je bil kakor bolan.

— Kaj ti je? — ga je mama zaskrbljeno vprašala.

Ni vedel, ali bi odgovoril, ali ne. Naposled pa je le povedal resnico o Milanovi smrti. Padel je v zasled prav tisti dan, ko je hotel k mami na Belco. Dober težen za Ivanom.

— Moj Bog, — se je izvil iz Dušaneve mame, nato pa je v sobo legla tišina.

Naslednji dan (bilo je pri Zvebovih) je prišla Milanova mama in poklicala Dušana. Vso noč je prejokala. Dušanaova mati ji je povedala resnico.

— Zakaj mi nisi povedal, da je Milan padel? — je rekla. Njene oči so bile suhe, Dušanu pa so se vile solze. Jokal je v njene dlani. Rahlo ga je odrinila.

— Ali ne veš, da sem partizanska mati in me zato bolečina ne sme streti. Moja sinova sta mrtva. Bila sta fanta! Saj veš, kako je zapisal Kajuh...

Samo to je rekla. Potem je šla. Bolečine, ki je mislila, da jo bo ubila, ni hotela pokazati partizanom.

Ko jo je Dušan popoldan iskal, je ni našel doma. Šla je v dolino in se odpeljala. Ni se menila za Nemce ne za sneg, ko se je vzpenjala proti Kepi. Blizu ovinka, kjer pot ostro zavije, je našla kup kamenja; burja je razpihala sneg. Razgrebla je ostro ledeno kamenje in pod njim našla sina. Zgrudila se je na njegovo truplo in zatajevala bolečina v njej je odprla vse jezove. Jokala je. Tu je nihče ni videl. Piramidasta Kepa je bila nema kakor grobni spomenik. Le potok je divje in trgajoče hrmel v dolino. Potem je sina zopet pokrila s kamenjem, lju-beče, kakor da bi ga pokrila z odejo. Še hip je obstala ob kameniti gomili, da bi si zapomnila mesto, kjer bo Milan do svobode počival.

Čez dva dni se je vrnila. Vzela je najmlajšega v naročje in ga stisnila k sebi. Otroci se je oklenil njenega vratu.

— Zdaj imam samo še tebe, — je šepetala in ga poljubljala. — Ti ne boš umrl. Ti boš živel. Užival boš svobodo, ki sta zanjo umrla Ivan in Milan...

— Kakšna pa bo svoboda? — jo je prekinil otrok, edini od njenih fantov, ki ji je še ostal.

Svoboda? Na to ni še nikoli pomislila. Vendar je odgovorila:

— Svoboda... Veš, takrat bo lepo. Lepo, kakor še nikoli ni bilo na svetu. Ljudem ne bo manjkalo kruha. Vsak dan ga bomo imeli. V praznikih pa celo belega. In še tisoč drugih lepih stvari ko takrat. Še sonce bo lepše sijalo kakor sedaj...

Prekinili so jo partizani, ki so vstopili.

— Kje ste bili, mati? — je vprašal Dušan.

— Pod Kepo, — je odgovorila. — Pokopali ste ga res...

— Ali mi odpustite, mati? — je rekel Dušan. — Nisem mogel...

Zmanjkalo mu je glasu. Mati, ki mu ni bilo všeč, da so partizani prekinili mamino pripoved o svobodi, pa je rekla:

— Mama, nadaljujte pravljico...

(Odlomek iz nedokončan. partizanskega romana)

Tedaj je vstopil Dušan. Obstal je kakor okamenel, ko jo je zagledal.

— Kajne, — je hitela Dušanaova mati, — Milan je šel s komisarjem na odred.

— Torej je ostal na Koroškem? — je vprašala.

Dušan ni prenesel njenega pogleda. Tudi govoriti ni mogel. Samo pokimal je, ko jo je videl oblečeno v črno, in ji dal roko v pozdrav. Roka pa se mu je tresla.

OBRAZI IN POJAVI BREZBRIŽNOST

Najlepši spomini vežejo človeka na njegova otroška leta. Tako je s človekom, tako je z ljudstvi...

Ob vsakem pomembnem jubileju v svojem življenju, v zgodovini svojega ljudstva, človek rad pobraška po spominih. Tako tudi v pripravah na proslavo velikega dne — 29. novembra. Ob tem pa, žal, vsako leto bolj spoznava, da spomini blede.

Toliko važneje je zategadelj, napisati to, kar je danes še raztreseno v spominu. Toliko večja je zato vrednost vsega tistega, kar je od tistih dni napisanega ostalo.

A vendar mnogi še ne razumejo tega.

»V Bohinju hranijo ves arhiv o delu narodnoosvobodilnih odborov, izvoljenih v jeseni 1944. leta,« mi je dejal prijatelj. In napotil sem se tja, da izbrskam kaj zanimivega za objavo v slavnostni številki. Kaj o otroški dobi naše državnosti. Prepričan sem bil, da bom dobil kopico podatkov o delu prvih svobodno izvoljenih organov ljudske oblasti na Gorenjskem.

Sprva so me debelo gledali, ko sem jim dopovedoval, po kaj sem prišel. Potem pa so se le domislili:

»A ja, verjetno misliš na arhiv, ki je pri Zvezi borcev. Samo tam o delu narodnoosvobodilnih odborov ni kaj prida napisanega.«

Ko sem le hotel videti ta arhiv, so mi ga prinesli. Dve zvežani škatli ga je. Škatli sta bili prašni in vlažni, v njih pa so bili nametani zmečkani in strgani dokumenti. Nekaj so jih že obžrle miši.

Pobrskam po dopisih: Brzojavka maršalu Titu s posvetovanjima aktivistov jeseniškega okrožja 1944. leta. Poročilo o konferenci partijskih organizacij pri CK KPS 28. in 29. 5. 1944, poročila Okrajnega odbora OF, KPS, SPZ2 itd., itd.

Vsi ti dokumenti propadajo! Mar res ni nikogar, ki bi rešil vsaj to, kar še je. (Dokumentum je bilo menda še več, a so se že porazgubili.)

O, pač, pri Okrajnem odboru ZB so hoteli urediti skupni arhiv vseh dokumentov, a jih niso hoteli dati. Zakaj ob taki malomarnosti to ljubosumje?

Ne vem. Vem le, da so mi reči, ko sem hotel nekaj dokumentov vzeti s seboj, da mi jih brez reverza ne dajo. Reverz sem podpisal. Tako je tudi prav. Samo ob tem bi se nemara lahko zamislili, da jim jih miši in vlaga uničujejo brez reverza.

ABC

Bežni spomini iz velike zgodovine

Muzej NOB v Kranju ima kljub temu, da je šele na začetku svojega razvoja, zbranega že precej dragocenega gradiva iz naše borbe orožje, opremo partizanov, njihove fotografije, zapiske, pisane dokumente o fašističnih zločinih nad našim narodom, spomine na veliko delo Komunistične partije že pred vojno. Vse to so dragoceni dokumenti, ki jih moramo skrbno čuvati za sebe, za naše potomce in zgodovino.

Izmed teh smo v muzeju NOB Kranj izbrali nekaj predmetov. Vsak zase ima svojo zgodbo, ki nam bo vedno veliko povedala o naši slavi in zmogoviti narodnoosvobodilni borbi.

MIMI MALENSEK KONIC VIGENCU ROMAN 89

„Čas bi bil, da urediva. Nič več ne morem prikrivati.“
Premeril je s pogledom njeno razširjeno postavo in zamrmral v brke:

„Čemu pa je treba prikrivati?“

Odgovor jo je spekel. Ali je tako brezobziren, da mu je čisto vseeno, kako govore ljudje o njej? Davno je že opazila, da jo ženske skrivaj ogledujejo. Vsega ji je bilo dovolj in preveč, zato je neprijazno odvrnila:

„Menda nočeš, da bi bil najin otrok rojen kot nezakonski? Če boš še dolgo odlašal, bom prej legla, preden bova poročena.“

„Eh, to je še daleč,“ je rekel Dominik.

Zjasnilo se ji je, da Dominik še malo ne hrepeni po času, ko bosta zvezana za vse življenje. O, kako zelo se je zmotila v njem! Vedela je, kaj misli. Pusti jo čakati, ker ve, da mu ne more več uti. Ko je prišel v hišo brez vsega in mu je ona dala streho in žlico, bi si pač ne bila mogla misliti, da se bo nekoč tako poniževala pred njim.

„Sram me je,“ je rekla. „In tudi tebi bi ne smelo biti vseeno.“

„Malo mi je mar, kaj si mislijo kroparski krofači o meni,“ je mrzlo rekel Dominik. „Vem, da me ne marajo, toda jaz...“

Ana je v stiski sklenila roke na prsih, stiskala jih je tako krčevito, da ji je pokalo v členkih. Vsa obupana je zavpila: „Pa vendar ne boš pustil, da bi prej rodila, preden bova poročena!“

Dominik je vrgel cigaretni ogorek v vodo in se zagledal proti spodnjemu vrigencu. Z nogo je brcnil kamen, ki mu je bil v napoto, vtaknil roke v žepe in dolgo zamišljeno strmel čez vodo. Ana je čakala in zadrževala dih. Zdaj bo moral z barvo na dan! Čez dolgo časa jo je postrani pogledal in rekel s poudarkom:

„Preden se vzameva, bo treba še to in ono urediti. Zaradi prepisa, mislim. Saj me razumeš?“

Ana je že večkrat razmišljala o tem, ali naj prepíše svoje premoženje Dominiku ali naj vsaj nekaj zadrži zase. Ko bi ne pričakovala otroka, bi mu prepisala brez obotavljanja, zdaj pa je čutila, da izsiljuje njeno premoženje in jo samo zato pusti čakati.

„To se lahko uredi pozneje,“ je rekla malce negotovo.

Oplazil jo je z žgočim, jeznim pogledom in grobo rekel: „Ali me nameravaš vzeti k hiši za hlapca in pa zato, da bi ti plačeval dolgove?“

Zadel jo je tako v živo, da je vzkripela:

„A si pozabil, da je bil stric Filip pripravljen plačati moj dolg in bi ga bil tudi plačal, ko bi ne bilo tebe? Končno si se sam ponudil, dan preskrbel denar!“

Zavedel se je, da je šel predaleč, zato je mirneje dejal: „Ti si pa tudi takoj vsa v ognju! Seveda nisi hodila z menoj, zato ne veš, koliko sem imel opraviti, preden sem zbrskal denar. In če sem rekel, da mi prepíše, nisem mislil nič hudega. Zaradi podjetja mi je. Če bom imel premoženje, bom lahko prevzemal velika naročila, tudi denar mi bodo zaupali vnaprej. Tako delo vse laže teče.“

Ni je mogel prepričati, gledala ga je nezaupljivo in ihtavo rekla:

„Če ti je več za posestvo kot zame in za otroka, potem bi bilo bolje, da, bilo bi bolje...“ Ni mogla povedati do konca, v grlu jo je stiskalo kakor včasih, kadar se je spomnila, kako jo je dušilo, ko jo je odnašala voda.

„Ne govori besed, ki jih boš morda morala obžalovati!“ jo je ostro ustavil Dominik. „Sem te vprašal po premoženju, ko sem ti prvič povedal, da te imam rad? Takrat, ko sem se vrnil iz Gradca? Sem pozneje kdaj kaj rekel? Ne vem, zakaj ne pustiš do sebe, ko vendar veš, da je najbolje vse o pravem času urediti!“

„Premišliha bom,“ je rekla Ana in se obrnila.

„Premišli,“ je rekel. Zmagoslaven nasmeh mu je obrobil ustnice. Prižgal si je cigareto, še enkrat ponovil: „Premišli, le dobro premišli,“ in odšel v vigenec.

Ves teden po tem razgovoru sta se srečavala kot tujea. Ana je opazila, da jo Dominik včasih skrivaj gleda. Bil je zamišljen. Očitno je čakal, da bi mu rekla: „Odločila sem se, prepisala ti bom.“ Upirala se je, a čutila je, da bo kmalu podlegla. Dnevi so tekli tako hitro kakor še nikoli, njeni boki so se vidno širili in ves trg je že vedel, da Dominik čaka samo še na to, kdaj mu bo prepisala. Čas, ki je tako bežal, je bil Dominikov zavzemnik in njen sovražnik.

V začetku posta sta se pobotala. Potem so naredili prepis in naročila sta oklice. Na velikonočni ponedeljek so ju oklicali enkrat za trikrat.

Sovražnik je ni našel

Pravočasno poročanje in obveščanje je bilo v NOB velikega pomena. V Lescah je bila že oktobra leta 1943

borca. Takoj se je razvila huda borba. Vendar je bil položaj partizanov brezupen. Nemcem je bilo okoli hotela kot mrčesa in na beg sploh ni bilo misliti. Vendar rafali svinčenk niso mogli partizanom do živga. Šele ko so Nemci

nje v teh težkih dneh nekaj obdržati. Marija Kavčičeva iz Strazišča pri Kranju, ki jo je nemški gestapo aretirala 20. novembra 1944. leta, je dočkala svobodo v taborišču Rawensbrück. Njen dokument, številko na zaporniški obleki danes skrbno čuva Muzej NOB v Kranju.

Franc Mravlja, tudi iz Strazišča, pa je dočkal osvoboditev v taborišču Auschwitz. Le-ta je prinesel s seboj kot dokument in spomin na prestane

Najdena ostanka min in ožgan kos trama sta dokument iz borbe na Pokljuki

ustanovljena tehnika T3-Jesenice, ki je do osvoboditve opravljala svojo tako pomembno nalogo.

V začetku je bila tehnika T3-Jesenice skrita pod stopnicami v Torčarjevi hiši. Toda Nemci so kmalu zaznali, da je v bližini Lesc partizanska radioodajna postaja in so jo skušali na vsak način dobiti. Za to se je tehnika že marca 1944 preselila v skrinjato duplino Drago nad Smučarko. Tu je bila tehnika odlično skrita in je Nemci kljub temu, da so bili večkrat v bližini tega mesta, niso odkrili. Tako

izstrelili na hotel snop min iz minometalcev in ko se je poslopje vnelo, je bil odpor hrabrih partizanov zlomljen. Zbežati je uspelo le trem, ostalih 79 pa je žrtvovalo svoja življenja za lepše življenje jugoslovanskih narodov.

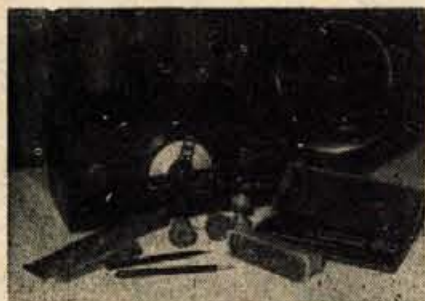
3 dni po dražgoški borbi

Zivo srebro je bilo 30 stopinj C pod ničlo. Snežna odeja je bila debela poldrug meter. Stirideset borcev Čankarjevega bataljona pa je 11. januarja 1942. leta zvečer, tri dni po dražgoški borbi šlo na pot v kočjo na Mošenjski planini, da bi se tam odpočili.

Toda spet se je našel izdajalec. Bil je to nekli logar.

Cepprav je bila do kočje le ena gaz in so partizani na njej smeli zasediti, so Nemci kljub temu na smučeh obkrožili kočjo.

Kot bi trenil se je iz sovražnikovega orožja usula na kočjo toča svin-

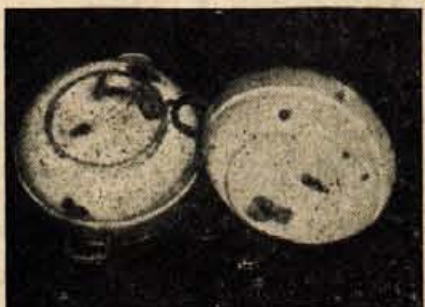
Tehnika T3-Jesenice

Je tehnika T3-Jesenice do osvoboditve lahko redno oddajala poročila, tiskala Slovenski poročevalec, Mladino, Kmečki glas itd. Obveščala je borce in vse prebivalce na teritoriju na levem bregu Save od Zirovnice do Podnarta.

Okupator in njegovi pomagači so uničili vse

9. september 1942 bo ostal v zgodovini gorenjskih partizanov nepozaben. Na Lipniški planini je ta dan padel junaki smrti španski borec, narodni heroj in komandant I. grupe odredov NOV in POS — Jože Gregorčič. Poleg njega pa je tistega dne padlo v nenakopravni borbi še 27 borcev Jelovške čete Dolomitskega odreda.

70 kamionov Nemcev in slovenskih izdajakov je obkrožilo Jelovsko četo, ki se je umikala na Lipniško planino. Kot gosta toča so sovražnikove krogle

Z nožem prebodeni skledi

žvižgale na partizane. Sovražnik pa je uničeval vse, kar mu je prišlo pod roke. To dokazujejo skledi, ki sta shranjeni v muzeju. Obe sta večkrat prebodeni z noži.

Le trije so se rešili

III. bataljon Prešernove brigade, ki je bil na Koprivniku in Gorjušah, se je v noči od 14. na 15. decembra 1943 zagnal na Pokljuko v nekdanji »Lovčev hotel«. 82 borcev je šlo v hotel na odmor, 48 s štabom, pa jih je zaradi večje varnosti ostalo v bližini hotela. Premraženim partizanom je toplota v hotelu zelo prijala in kaj hitro so poaspali.

Toda... 15 letni fant je partizane izdal in Nemce pripeljal v neposredno bližino hotela, ki so ga obkrožili.

Šele prvi strelji sovražnikovih pušk in mitraljevov so zdramili utrujene

Dokument z Mošenjske planine

Obleka, ki nas bo vedno spominjala na grozote iz nemških taborišč

grozote, ki so jih počenjaj krvoločni Nemci, zaporniško obleke in kape. Na sliki pa vidimo tudi majhen nož, ki si ga je tovariš Franc sam naredil iz skromnega kosčka pločevine.

Nad 12.000 ljudi v begunjskih zaporih

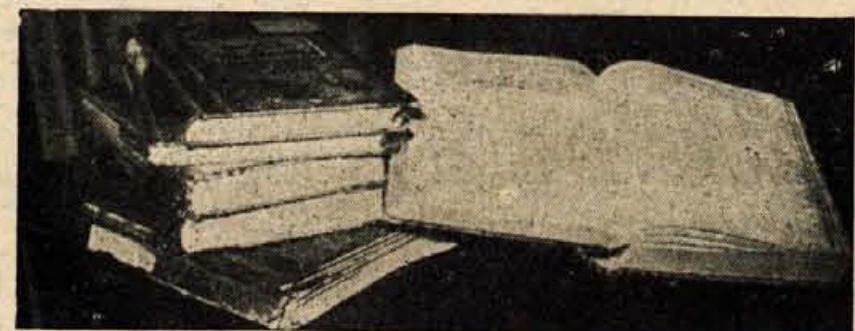
Po okupaciji so začeli Nemci zapirati ljudi v begunjske zapore. Sprva intelgenco, od junija 1941 pa že ko-

Okupator se je posluževal vseh mogočih mučilniških naprav

muniste in prve sodelavce NOB. Do osvoboditve je šlo skozi te zapore več kot 12.000 ljudi, največ z Gorenjske, Štajerske, Dolenjske itd. Številni od teh so bili nato prepeljeni v zloglasna taborišča Auschwitz, Dachau, Rawensbrück itd.

Iz Begunj je do danes ohranjenih nešteto dokumentov, ki so dokaz zverinskih dejanj nemškega okupatorja. Sliki vam prikazujeta boč in verigo, s

V teh knjigah so zapisani vsi tisti, ki so trpeli v begunjskih zaporih

hrabro borili do zadnjega naboja. Ko pa so videli, da je vsak odpor zaman, so poskusili z edinim izhodom — begom. Zaradi jasne noči pa je bil sprva vsak poskus pobega brezuspešen. Šele ko se je mesec skrnil za gore, jim je uspelo njihov načrt. Tudi sedemletni deček je utekel pred Svabi. Niti sneg niti mraz in glad mu nista bila ovira v borbi za življenje.

katerima so mučili naše ljudi. Najpomembnejši dokument vseh zlodejev pa so knjige, v katerih je zapisan sleherni, ki je moral skozi begunjske zapore.

Z usnjem je pomagal partizanom

Skoraj vsak naš človek je skušal partizanom pomagati na svoj način. Čevljar Jože Bizovičar iz Strazišča je bil 1941. leta zaposlen v organizaciji »TOD«, kjer je delal čevlje za

Nož, ki ga je imel Jože Bizovičar

delavce. Usnje za podplate, ki ga je dobival, je s svojim posebnim nožem vedno lahko odrezal tako, da ga je ostalo polovico za partizane. Namreč polovico usnja je takoj dal partizan-skim kurirjem, iz ostalega pa je izrezal podplate za organizacijo »TOD«, vendar tako, da je te prepolovil in končno vedno imel predpisano število podplatov. Tako je tovariš Jože pomagal partizanom do 1943. leta.

DESET LET PODJETJA „AVTOPROMET“

KRANJ

Se nekaj dni in »Avtopromet« Kranj bo praznoval 10-letnico svojega obstoja. Deset let sicer ni veliko, vendar je za podjetje ta praznik precejšnjega pomena. Namreč podjetje, ki je nastalo tako rekoč iz nič in črna danes 31 avtomobilov ter potrebne obrtne delavnice, je doseglo v tem kratkega časa tolikšen uspeh, ki zasluži vse priznanje.

1947. LETA JE BILO SE AVTOPREVOZNIŠTVO KRANJ

Danes tako razvito podjetje je začelo poslovanje že 1947. leta kot mestno Avtoprevozišstvo Kranj v sklopu vseh takratnih mestnih podjetij (Preskrba, Živila, Sadje itd.). Še isto leto pa se je zaradi pomembnosti uslug osamosvojilo in postalo samostojno mestno podjetje »Avtoprevozišstvo«. Vendar pa podjetje ni moglo takrat niti najmanj zadostiti vsem potrebam, ki so jih narekovale takratne razmere v Kranju in njegovi okolici. Za razne prevoze je imelo le en tri-tonski kamion in poltovornjak »Tempo« s tremi kolesi; kolektiv pa je štel 3 člane: upravnika in dva šoferja. Tako je bilo do 1949. leta, ko si je podjetje skušalo vsaj malo pomagati s konjsko vprego. Vendar je že čez dve leti uvidelo, da sta jim dva konja le v breme in je začelo iskati drugih poti, kako bi rešilo vprašanje prevoza, ki je bilo takrat in kot je še danes, zelo pereče.

Prvi poizkus je bil združitev podjetja s podjetjem »Avtomehanika«. Od tedaj je bilo podjetju možno imeti vsaj kolikor-toliko že iztrošena kamiončka vedno v taksem stanju, da je moglo neprekinjeno opravljati prevoze.

Ze takoj po osvoboditvi pa se je pokazalo kot zelo veliko vprašanje — prevoz delavcev na delo in domov. — Razvoj v industriji je bil v prvih letih tolikšen, da samo mesto ni imelo dovolj delovne sile. Le-ta je lahko prišla iz okolice Kranja. Toda ni bilo nikakršnih prometnih zvez. To vprašanje so skušala takrat podjetja sama rešiti s svojimi prevoznimi sredstvi, vendar je bilo to še mnogo premalo.

Takšno stanje je takrat dobro videlo tudi Avtoprevozišstvo Kranj. Zato je hotelo zadostiti potrebam delavstva in presmeriti svojo dejavnost tudi na avtobusni promet. Tem potrebam pa podjetje dalj časa ni moglo niti v skromnih možnostih zadostiti.

1953. LETA PRVI AVTOBUSI

Sele 1953. leta, torej po dveh letih velikega prizadevanja, je uspelo podjetju dobiti 5 že rabljenih avtobusov: tri od SAP Ljubljana, dva pa je dal Občinski ljudski odbor Kranj od komunalnega podjetja. Sicer je bilo potrebnih precej sredstev za popravilo teh avtobusov, vendar pa je podjetje v tem letu uspelo prevazati delavce v štirih smereh (iz Kranja

in nazaj v Vodice, Preddvor, na Jezersko in na Golnik), en avtobus pa je bil vedno brezplačno na razpolago podjetju »Planika«.

S tem je bil prevoz delavcev v precejšnji meri urejen. Za možnost še večjega prometa pa so se odslej naprej še bolj zainteresirali vsi delovni kolektivi kranjskih podjetij. Zato je bil že 1954. leta (v tem letu se je podjetje preimenovalo v »Avtopromet«), sklican sestanek

Vsak dan ob istem času morajo biti avtobusi na svojih postajališčih

zastopnikov vseh delovnih kolektivov iz Kranja in podjetja, na katerem so razpravljali, kako bi v prihodnosti lahko še bolj zadostili potrebam prevoza delavcev. Ze 1955. leta pa so začela podjetja in tovarne uresničevati na tem sestanku sprejeti sklep — vsako podjetje je plačalo za prevoz delavca 50% več kot pa je bil prevozni strošek. Tako je »Avtoprometu« že 1955. leta uspelo s temi sredstvi nabaviti dva nova avtobusa znamke TAM.

ZDAJ IMA »AVTOPROMET« 17 AVTOBUSOV IN 15 KAMIONOV

Odtlej naprej ni mogoče več govoriti, da je podjetje še životarilo. Sklep, ki so ga sprejeli delovni kolektivi 1954. leta, je veljal tudi še 1956. leta. S temi sredstvi in tudi s svojimi lastnimi dohodki je podjetje v tem letu kupilo spet 2 večja rabljena avtobusa in 1 kamion. Zdaj je podjetje razpolagalo že s tolikšnimi prevoznimi sredstvi, da je dnevno lahko prepeljalo 700 do 1000 delavcev in ostalih potnikov. Največji razvoj pa je doseglo podjetje prav v letošnjem letu. Dobilo je še 7 avtobusov, 8 kamionov in 2 avto-vlaka.

Vsega skupaj ima podjetje danes 17 avtobusov in 15 kamionov, dnevno pa prepelje preko 3.000 delavcev in potnikov. Tudi v tovarnem prometu je napravilo podjetje v primerjavi s preteklim letom enak napredek. Oktobra meseca lani so tovorni vozovi prepeljali v 20.957 km 12.639 ton, letos pa v istem mesecu v

49.317 km 40.672 ton. Toda podjetje kljub tolikšnemu razvoju še nikakor ne more zadostiti vsem potrebam. Tudi predvidenih 5 avtobusov 45 sedežnih, ki jih bo podjetje dobilo v najkrajšem času, ne bo moglo rešiti vseh zahtev avtobusnega prometa.

ENAJST PROG

Edino podjetje, ki skrbi za redno prevoz delavcev iz kranjske okolice je »Avtopromet« Kranj. S svojimi prevoznimi sredstvi vzdržuje promet na naslednjih progah: Kranj—Preddvor, Kranj—Kokra, Kranj—Cerklje, Kranj—Lahovče, Kranj—Zg. Brniki, Kranj—Vodice, Kranj—Voglje, Kranj—Trstenik, Kranj—Zg. Bela, Kranj—Senčur, Kranj—Podbrezje—Kovor—Tržič. Kljub tolikšnemu številu prometnih prog pa problem prevoza delavcev še ni rešen, zato si podjetje tudi še danes, kot si je doslej, prizadeva to vprašanje urediti čimprej. Kot kaže pa za sedaj ne bo še moglo imeti več kot 2 novi prog, in sicer Kranj—Tržič ter Kranj—Prebačovo.

Razen teh ima podjetje tudi stalne redne potniške proge: Kranj—Jezersko, Kranj—Ljubljana in Kranj—Golnik. — V najkrajšem času bo vzpostavilo redno zvezo tudi z Bledom. Ze vrsto let pa si podjetje prizadeva, da bi bil avtobusni promet tudi med Kranjem in Jesenicami. Prebivalstvo prvega in drugega mesta ce že dolgo sprašuje, zakaj ni te zveze, vendar podjetje s sedanjimi sredstvi njihovi želji še ne bo moglo kmalu ustreči.

V veliko zadovoljstvo je bilo v letošnjem letu izletnikom, ki so svoj dopust izkoristili na morju, to da je imelo podjetje »Avtopromet« tudi dve sezonski prog, in sicer Kranj—Ankaran ter Kranj—Opatija—Crikvenica. Za prihodnjo sezono predvideva podjetje, da bo lahko nudilo izletnikom na morje še boljše zveze. Po možnosti bodo avtobusi vozili vsak dan in ne kot doslej, samo ob nedeljah.

Poleg vseh omenjenih prometnih zvez je podjetje vedno pripravljalo ustreči delovnim kolektivom tudi s posebnimi vožnjami. Le-te so bile v letošnjem letu številne.

OBRTNE DELAVNICE

Vse do letošnjega leta je imelo podjetje »Avtopromet« precejšnje stroške s popravili svojih avtobusov in kamionov. Da bi bili izdatki čim manjši, je zato v letošnjem letu ustanovilo svoje lastne obrtne delavnice: avtomehanično, avtokaroserijsko (ključavničarstvo, kleparstvo in precizno mehaniko), avtolikarsko, avtokolarsko, avtoelektrično, aluminacijsko in vulkanizacijsko.

S takšnim razvojem, ki ga je doseglo podjetje v desetih letih, v precejšnji meri z največjo pomočjo delovnih kolektivov, je prav gotovo kolektiv podjetja »Avtopromet« Kranj, ki šteje danes 110 članov, lahko ponosen.

Z RAZVOJEM NASTAJAJO NOVA VPRASANJA

Ze dalj časa je v Kranju na dnevnem redu vprašanje mestnega prometa. Zato se podjetje že dolgo ukvarja z mislijo, kako zadostiti tem potrebam. Vendar za sedaj še ne najde izhoda, ker bi bili za to potrebni trnje avtobusi, za katere pa podjetje nima sredstev, da bi jih nabavilo.

Trenutno pa je vsekakor še bolj pereče vprašanje garaž za avtobuse in kamione, ki jih podjetje že ima. Ker podjetje nima garaž in tudi nima možnosti, da bi zgradilo primerno streho za svoje vozove, ima zaradi tega precej škode. Še bolj nejevoljni pa so prebivalci, ki so v bližini podjetja, saj avtobusi podjetja »Avtopromet«, kadar niso na cesti, stoje na njihovih dvoriščih.

Potniki pa se čisto pritožujejo, da so avtobusne postaje neprimerne. V tem pogledu je potrebno v najkrajšem času najti rešitev, ker njihovo negodovanje ni neupravičeno.

Ker ima podjetje danes precej svojih vozov že zelo izrabljenih, bo moralo vse-

V delavnicah je s popravili vsak dan dvojni del

kakor v najbližji prihodnosti dobiti nove avtobuse, saj sicer ne bo moglo opravljati promet niti na tistih progah, ki ga danes ima. Z novimi avtobusi pa bi bilo možno znižati tudi cene prevozov, isto velja tudi za kamione, o čemer je danes nemogoče govoriti, saj so stroški s popravili že tako ali tako veliki in se bodo v prihodnje le še večali.

Ce hočemo, da bo avtobus lahko služil čimdlje svojemu namenu, je potrebno vsakodnevno čiščenje

Vsem delovnim kolektivom
ob 14-letnici rojstva nove Jugoslavije
iskreno čestita podjetje

„AVTOPROMET“ KRANJ

Gorenjska tovarna čokolade Lesce pri Bledu

pošilja vsem
delovnim ljudem
ob prazniku rojstva
nove Jugoslavije
horbene pozdrave!

Zahvaljujemo se vsem cenj.
kupcem za dosedanje na-
klonjenost in im še v na-
prej priporočamo svoje
kvalitetne izdelke

GORENJC

Splošno gradbeno
podjetje

Radovljica

čestita ob prazniku
naših narodov vsem
delovnim ljudem
Gorenjske

Vsem potrošnikom
ob jubileju
nove Jugoslavije
iskreno čestitamo!

DELIKATESA

Kranj

Cenjene odjemalce
obveščamo, da bomo
za praznik Republike
in to v dneh od
25. novembra
do vključno
1. decembra znižali
cene raznemu
blagu do 10 %

SAMOSTOJNA NON-STOP TRGOVINA

»STRAŽIŠČE« -
KRANJ

(pri bivšem
»OMANU«)

čestita cenjenim
odjemalcem
ob prazniku nove
Jugoslavije

Čestitkam delovnih kolektivov
se pridružuje
livarna
BOŽO MOSTAR
Stražišče 115

Medzadružno
lesno industrijsko
podjetje

Češnjica

čestita vsem delovnim ljudem k
14-letnici rojstva nove Jugoslavije

Tovarna
gumbov
Kamnik

čestita vsem delovnim
ljudem k Prazniku
republike!

Živel 29. november,
dan rojstva nove Jugoslavije!

Delovni kolektivi
mestnih podjetij Kranj:

- SOBOPLESK
- STEKLARSTVO
- TAPETNIŠTVO
- BRIVSKO-FRIZERSKI SALON

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

pošilja vsem delovnim ljudem
ob 14-letnici nove Jugoslavije
plamteče pozdrave!

Ob 14-letnici
nove Jugoslavije,
k Dnevu republike,
čestita vsemu
delavnemu ljudstvu

DELOVNI
KOLEKTIV

Industrije platnenih izdelkov Jarše

► Priporočamo se s svojimi kvalitetnimi proizvodi ◀

Keramično-kemična industrija Kamnik

proizvaja v svojih obratih:

- »KERAMIKA« Kamnik - dekorativna
in tehnična keramika
- »SVIT« Kamnik - polirna in brusna
sredstva
- »KREMEN« Domžale - livarski peski -
nezgorljiva glina
- »PEČ« Mengeš - sobne in kmečke
peči - kamini - obložne ploščice
- »TOBI« Ihan - mleti kalcit-zidne bar-
ve - livarski pripomočki
- »KALCIT« Stahovica - surovi kalcit

Čestitamo vsem delovnim ljudem
k 29. novembru -
prazniku nove Jugoslavije

Manufaktura
konfekcija
PRI KRANJCU
KRANJ

pošilja ob 14. jubileju
rojstva
nove Jugoslavije
vsem delovnim lju-
dem iskrene čestitke
Velika tabira - najniže cenot

Projektivno podjetje v Kranju

čestita k 29. novembru vsem delovnim ljudem
na Gorenjskem ter vsem svojim poslovnim
prijateljem

Podjetje se priporoča cenjenim investitorjem za izde-
lavo projektov visokih, industrijskih in nizkih gradenj

Ob 14. obletnici rojstva nove Jugoslavije
vsem delovnim ljudem borbene pozdrave!

TISKANINA

TOVARNA TISKANEGA BLAGA V KRANJU

O B R A T I:
● PREDILNICA
● TKALNICA
● BELILNICA
● BARVARNA
● TISKARNA
● APRETURA

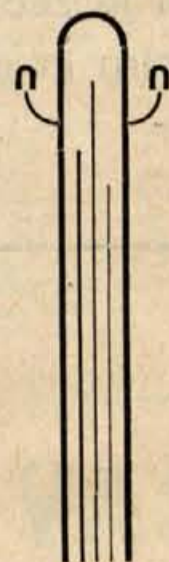
Naše podjetje je dobro znan proizvajalec in izvoznik
tiskanega blaga in staničnih vlaken za ženske obleke in perilo
in je dobro vpeljeno na domačih in inozemskih tržiščih

Peko

Tovarna obutve

čestita vsem
svojim cenjenim
odjemalcem
in poslovnim
prijateljem k
Dnevu republike

Najbolje vas postrežemo v svojih
številnih prodajalnah z vsemi
vrstami elegantne in kvalitetne
obutve. Priporočamo zlasti
modne ženske čevlje in čevlje
z vulkaniziranimi podplati

Tudi mi se pridružujemo čestitkam
delovnih kolektivov ob velikem
prazniku naših narodov

Podjetje

ELEKTRO KRANJ

v Kranju vzdržuje, gradi in projek-
tira elektro naprave visoke in nizke
napetosti, vrši razne usluge odje-
malcem električne energije ter skrbi
za čimboljšo in stalno dobavo
električne energije gorenjski indu-
striji in široki potrošnji

Kolektiv tovarne

MOTOR

električni in
hladilni stroji,
gasilska oprema

ŠKOFJA LOKA

čestita vsem delov-
nim ljudem ob praz-
niku Republike

K velikemu prazniku „DAN REPUBLIKE“
čestita vsem odjemalcem in delovnim ljudem

KOLEKTIV

ISKRA

tovarna elektrotehničnih
in finomehaničnih izdelkov

KRANJ

„ISKRA“ kvalitetni izdelki doprinašajo k skupnim
naporom za zgraditev socialističnega gospodarstva!

Srečni in svobodni čestitamo ob
spominu na veliki dan

29. november 1943

Delovni kolektiv

**Bambožne
predilnice**

Tržič

**Tapetništvo
Radovljica**

Ob veliki
obletnici
iskrene
čestitke
vsem
državljanom
FLRJ

Ob prazniku Republike
plamteč pozdrav

**Tekstilna tovarna
Medvode**

KURIVO

trgovsko podjetje
Kranj

čestita vsem
potrošnikom in
delovnim
kolektivom
k 14-letnemu
jubileju
nove Jugoslavije

KOMUNALNO PODJETJE

**CESTE IN KANALIZACIJA
KRANJ**

čestita ob prazniku naših narodov
vsem delovnim ljudem Gorenjske

Ob veliki obletnici
borben pozdrav
delovnim ljudem

MODNA OBLAČILNICA

poslovalnica **KRANJ**

centrala Ljubljana, Titova cesta 43

Za veliki praznik
29. november

čestita **ELEKTRO**
podjetje
KAMNIK

Ob Dnevu rojstva
nove Jugoslavije čestita
vsem delovnim ljudem

**Mesarsko
podjetje
Lesce**

Tudi mi se pridružujemo
čestitkam naših delovnih
kolektivov ob
29. novembru

MESTNA KLAVNICA Kranj

Žvita **GOSPODARSTVO**
TRGOVSKO PODJETJE
KRANJ

čestita vsem svojim odjemalcem in po-
slovnim prijateljem ob Dnevu republike

**OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
OKRAJNI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE
OKRAJNI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI
OKRAJNI KOMITE LJUDSKE MLADINE SLOVENIJE KRANJ**

Vsem prebivalcem Gorenjske čestitamo k velikemu prazniku - DNEVU REPUBLIKE z željo, da bi še v naprej vztrajno stcpali po poti, ki smo si jo začrtali v najtežjih dneh naše borbe ★ Naša pot v socializmu je pot miru in sožitja med vsemi poštenimi narodi sveta!

**V
A
R
T
E
K
R
A
N
J
S**

TRGOVINA

čestita k Dnevu republike

**OBČINSKI
LJUDSKI
ODBOR
JESENICE**

čestita vsemu prebivalstvu

k 14. obletnici rojstva nove Jugoslavije

In mu želi veliko uspehov v nadaljnji graditvi naše socialistične domovine
NAJ ŽIVI PRAZNIK LJUDSKE REVOLUCIJE!

**Obrtno-
kovinsko
podjetje**

Škofja **oka**

čestita vsem delovnim ljudem k 29. novembru!

„Roleta-mizarstvo“ Kranj

čestita k prazniku Republike vsem delovnim ljudem in vsem poslovnim prijateljem

Vsem delovnim ljudem ob Dnevu republike borbene pozdrave!

AGROSERVIS

podjetje za pospeševanje kmetijske in gozdarske mehanizacije!

LABORE - KRANJ

ČEVLJARNA
»STORŽIČ«

VISOKO
PRI ŠENČURJU

pošilja ob Dnevu republike čestitke vsem Gorenjcem

čestitajo

vsemu prebivalstvu

k 14. obletnici

rojstva nove Jugoslavije

in mu želijo

v nadaljnji graditvi

naše

socialistične domovine

veliko uspehov

**Občinski ljudski odbor
in vse
množične organizacije
iz železnikov**

**IZ NARODA HLAPCEV SMO POSTALI NAROD SVOBODNIH
MOČNIH LJUDI!**